

VALSTIEČIŲ LAIKRAŠTIS

LIETUVOS KOMUNISTŲ PARTIJOS (bolševikų) CENTRO KOMITETO ORGANAS

Foto A. Naruševičiaus

VILNIAUS KRAŠTO VALSTIEČIAI PAGALIAU GAUNA ŽEMĘ

Paveikslė Paberžės valsč., Vyžulianų dvaras, kurio žemė tenka valstiečiams. Apačioje žemės ūkio komisija su kandidatais žemei gauti tariausi. Sone pirmieji žemę gauna Andriukaitis B., Lepiochinas I. ir Jarmakas Jonas.

Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo įsakas Apie baudžiamojo statuto 242 str. papildymą

I

Sėkmingesnei kovai su spekuliacija veikiančiojo Baudžiamojo Statuto 242 str. papildyti ketvirtąja dalimi sekančio turinio:

„Asmenys, kurie nusikalto spekuliacija produktais ir prekėmis (slapta prekyba, nustatytų kainų pakėlimas, viršnorminių atsargų sudarinėjimas, prekių slėpimas nuo pardavimo) — baudžiami kalėjimu nuo 5 ligi 10 metų.

Spekuliacijos objektai konfiskuojami.

Be to, kiekvienu atskiru atveju teismo sprendimu gali būti pritaikytas pilnas arba dalinas spekuliacija užsiimančio asmens turto konfiskavimas“.

II

Pakeitimas veikia nuo 1940 metų spalio 10 dienos.

LIETUVOS TSR AUKŠČIAUSIOSIOS TARYBOS PREZIDIUMO PIRMININKAS
J. PALECKIS

LIETUVOS TSR AUKŠČIAUSIOSIOS TARYBOS PREZIDIUMO SEKRETORIUS
S. PUPEIKIS

Kaunas, 1940 m. spalio 10 d.

Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo įsakas Apie laivininkystės įmonių, jūros ir upių laivyno nacionalizavimą

I. Atitinkant Lietuvos TSR Konstitucijos 6 str., nacionalizuoti juridinių ir fizinių asmenų k. a.: akcinių bendrovių, bendrovių ir pavienių stambių įmonininkų laivininkystės įmonės su visu jų bei kurios sudėties turtu, kad ir kur jis nebūtų, įskaitant įnašus ir einamąsias sąskaitas Respublikos ir užsienių bankuose, o taip pat visas priklausančias šioms įmonėms teises, tame skaičiuje ir draudimo atlyginimo reikalavimus ir kt. Negali būti nacionalizuoti:

- jūros laivai be mechaninių variklių mažiau kaip 50 tonų pakraunamojo pajėgumo,
- upių ir ežerų laivai be variklių mažiau kaip 5 tonų pakraunamojo pajėgumo,
- jūros laivai su varikliu mažiau kaip 15 indikatorinių jėgų,
- jūros ir upių laivai su varikliu mažiau kaip 10 indikatorinių jėgų,
- laivai, naudojami smulkiam žuiklaviui ar medžiojimui, kurie duoda jų savininkams pragyvenimo šaltinį (pragyvenimo minimumą) ir priklausantieji smulkioms įmonėms darbo artelių pagrindais, išskyrus laivus su mechaniniais varikliais, jei jų bruto talpumas prašoka 20 registro tonų.

II. Nustatyti išpirkimo dydį už nacionalizuotus laivus 25% jų vertės.

III. Pavesti Lietuvos TSR Liaudies Komisarų Tarybai patvirtinti sąrašą nacionalizuojamų laivininkystės įmonių ir nustatyti atsiskaitymo tvarką už nacionalizuojamus laivus.

IV. Šis įsakas įsigalioja 1940 m. spalio 8 d.

LIETUVOS TSR AUKŠČIAUSIOSIOS TARYBOS PREZIDIUMO PIRMININKAS
J. PALECKIS

LIETUVOS TSR AUKŠČIAUSIOSIOS TARYBOS PREZIDIUMO SEKRETORIUS
S. PUPEIKIS

Kaunas, 1940 m. spalio 8 d.

VILNIAUS SUGRAŽINIMO SUKAKTIS

Vilnius — istorinė Lietuvos valstybės sostinė ir dabar Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos sostinė lietuviškos širdies gelmėse visuomet buvo susijęs su tautinės egzistencijos (gyvavimo) klausimu. Vilnius, nors jis pastaruoju metu neturėjo lietuvių gyventojų persvaros, pasiliko susijęs su Lietuva istoriškai, tautiškai ir ekonomiškai. Bet, deja, lenkų imperialistų jis buvo nuo Lietuvos atplėštas, užgrobtas. Želigovskio padarytą smurtą faktinai pripažino visi buržuazinio pasaulio vadinamieji galiūnai.

Lietuvių tautai beliko savo sostinės tik ilgtis ir dėl jos sielvartauti. Lietuvių tauta kasmet gedulingai minėdavo Vilniaus užgrobtimo sukaktį, bet smetoninė valdžia iš tautų tautos jausmų padarė šlykščią spekuliaciją savo režimui palaikyti. Lietuvių tautai, ypač jaunimui, buvo skiepijama kvaila mintis Vilnių išvaduoti jėga. Bet koki vidaus gyvenimo apsišėkimai, kurie politiškai galėjo būti žalingi smetoniniam režimui, buvo slopinami, dengiami vadinamąja Vilniaus vadavimo idėja.

Tačiau tautai opioje Vilniaus problemoje visą laiką švytėjo ir vienas skausmas vilties spindulys. Tas spindulys švietė iš galingosios Tarybų Sąjungos. Jau 1920 metų sutartim Tarybų Sąjunga Vilnių ir jo sritį pripažino ir atidavė Lietuvai. Nuo sutarties dienos iki pat pereinamųjų metų įvykių Tarybų Sąjunga niekuomet nepripažino lenkų imperialistų padaryto smurto. Ir pagaliau 1939 metais spalio 10 d. Tarybų Sąjunga tautų ir valstybių santykiuose negirdėto kilnumo ir taurumo žygiu įkūnijo lietuvių tautos puoselėtą viltį ir patvirtino savo santykių su lietuvių tauta seniai pareiktą nuosirdumą. 1939 METŲ SPALIO 10 D. VILNIUS BUVO GRAŽINTAS LIETUVAI. Tą dieną lietuvių širdys prisipildė negirdėto džiaugsmo ir nuosirdžiausio dėkingumo Tarybų Sąjungai ir jos kilniems vadovams. Visi lietuviai, kaip vienas žmogus, entuziastiškai sukilo tą džiaugsmą ir dėkingumą Tarybų Sąjungai viešai pademonstruoti. Deja, visuotinė tautos demonstracija buvo smurtu nuslopinta. Kai Kauno visuomenė norėjo prieiti prie Tarybų Sąjungos atstovybės tarti nors vieną padėkos žodį sostinės išvaduotojams, smetoninė policija demonstrantus guminėmis lazdomis pavaišino, nekaltus žmones, net senas praeives moteris kruvinai apdaužė.

Raudonosios armijos išvaduotoja sostinę Lietuvą atgavo savitarpinės pagalbos su Tarybų Sąjunga sutarties pasirašymo pasekmėje. Tarybų

Sąjunga tą sutartį pasirašė ir pasiryžo vykdyti garbingai. Ta sutartim Tarybų Sąjunga garantavo Lietuvai pagalbą, broliškai taurią globą. Tačiau smetoninė valdžia tą sutartį pasirašė judošiška, fariziejiška ranka. Vilniaus atgavimą Smetona paskelbė kaip savo didžiausią nuopelną ir iš pirmos dienos pradėjo austi Tarybų Sąjungos atžvilgiu išdavikiškos politikos tinklą. Valstybės viduje buvo iki aukščiausio laipsnio išvystytos priemonės Tarybų Sąjungai priešiškomis nuotaikoms kelti, apie Tarybų Sąjungos kilnų žygių nebuvo leidžiama nė vienu žodžiu užsiminti, nebuvo leidžiama paminėti nė vieno fakto, kuris teigiamai paliestų Tarybų Sąjungą, pagaliau buvo prieita prie Raudonosios armijos karių šlykštaus provokavimo ir net jų žudymo.

Varydamas šlykščią antitarybinę provokacinę politiką krašto viduje, Smetona sykiu pynė pinkles su užsieniais. Aiškus dalykas, kad visos tos smetoninės priemonės, nukreiptos prieš Tarybų Sąjungą, sykiu buvo nukreiptos ir prieš Lietuvos liaudį, kad ją ir toliau galėtų engti ir smaugti.

Bet begėdiškas išulumas visuomet susilaukia savo negarbingo galo. Tarybų Sąjunga negalėjo pakęsti provokacijų, Tarybų Sąjungos darbo žmonės negalėjo ramiai žiūrėti į Lietuvos liaudies kančias ir ištisę jai savo pagalbos ranką.

Broliškų Tarybų Sąjungos tautų pagalbos dėka mes šiandien turime laisvą ne tik sostinę Vilnių, bet ir laisvą visą Lietuvą. Vietoj sugriuvusios buržuazinės engėjų Lietuvos Nemuno ir Nėries upynė pradeda klestėti Lietuvos Tarybų Socialistinė Respublika. Kapitalizmui, jį lydintiam išnaudojimui ir liaudies priespaudai padarytas galas. Lietuvos viešpačiai dabar ne saujelė savinaudžių spekuliantų, o visi darbininkai ir valstiečiai.

Minime Vilniaus atgavimo metinę sukaktį. Minime ją su didžiu džiaugsmu, bet sykiu negalime užmiršti ir garbingos pareigos už tą džiaugsmą tinkamai atsilyginti. Ta pareiga, kaip ir tas džiaugsmas, eina iš mūsų širdžių gilumos. Ta pareiga visiems pakeliama. Ta pareiga — glaudžioje santarvėje su visomis didžiosios tėvynės tautomis derai, nuosirdžiai dirbti, bendromis pastangomis statyti socialistinės tėvynės rūmą, bendru pasiryžimu kovoti su didžiojo darbo kenkėjais trukdytojais, bendru pasiaukojimu ginti savo didžiąją nugalėjusių darbo žmonių tėvynę nuo bet kurių išorinių priešų pakesinimų.

Tą pareigą mes turime atlikti.

Tekstilės darbininkai ruošiasi sutikti Spalio revoliucijos sukaktį

Tekstilės darbininkai, ruošdamiesi sutikti Spalio revoliucijos sukaktį, pasižadėjo tą šventę atžymėti stachanovišku lenkyniavimu. Jų priemonėje rezoliucijoje tarp kita ko sakoma:

Šią reikšmingą sukaktį mes, LTSR tekstilės pramonės darbininkai ir tarnautojai, atžymime įmonių stachanoviečių lenkyniavimu. Mūsų pareiga — padaryti tekstilės fabrikus visiškai socialistinius, kad mūsų fabrikuose viešpatuotų geležinė tvarka.

Ir kad LTSR darbo liaudies pageidavimai būtų išpildyti, mums reikia:

- 1) gamybos planą išpildyti ne mažiau kaip 110%
- 2) išleidžiamų gaminių savikainas sumažinti iki 10%;
- 3) neišleisti nė vieno gamybos vietoje su klaidomis;
- 4) vidaus išteklių saskaiton įvykdyti cecho savivarką, patobulinti technikos saugumo būklę; išvalyti fabriky kiemus ir pagalbines patalpas nuo visokio šlamšto ir šiukšlių, padaryti darbovietes švarias ir kultūringas;
- 5) sunaudoti naudingai visokias atmatas

Kapitalistinių pasaulį slegia nepaprasti ekonominiai sunkumai

Darbo žmonės gramzdinami vis į didesnę skurdą

Kapitalistinis pasaulis, dėl neišgyvenamų krizių, dėl kapitalizmui besiantinančio visiško bankroto pavojaus darbo žmones įtraukė ne tik į tiesiogines brolžudiskas skerdynes, bet ir į visuotinį skurdą, kuris diena iš dienos vis sunkėja. Štai ką apie tą negirdėtą skurdo augimą byloja tik paskutinėm dviem dienom gautos žinios.

Paryžiuje dabar yra 600.000 bedarbių. Dalis iš jų gauna pinigines pašalpas. Kasdien išmokama žmogui po 22 santimus. Žmonos prancūzų karių, esančių nelaisvėje, dienai gauna po 26 santimus. Tų pašalpų vos pakanka duonai. Patys pigiausi pietūs restorane atsieina 10 frankų. Gyventojai visai nemoka sąskaitų už butą, degamąsias dujas ir elektrą. Laukiama, kad ši žiema Paryžiui bus pati sunkiausia žiema per paskutinius 50 metų.

Prancūzijos vyriausybė paskelbė dekretą, kuriame numatyta, kad nuo šiolie tik vienas šeimos narys gaus normalų atlyginimą už darbą. Tuo tarpu dar neišku koks tas normalus atlyginimas bus.

Be to, vyriausybė nutarė įsteigti darbo biurus. Ryšium su tuo pabrėžiama, jog vyriausybė tikisi, kad Prancūzijos piliečiai sutiks dirbti bet kokį darbą, koks jiems bus pasiūlytas, jei net jis ir neatitiktų jų specialybės.

Dėl kuro stokos žymiai sumažinamas traukinių judėjimas.

Rumunijoje, kuri nors ir nekarauja, pragyvenimas nepaprastai brangsta. Pirmojo reikalingumo prekių kainos 1940 m. rugpjūčio mėnesį, palyginus su 1939 m. rugpjūčio mėnesio kainomis, pakilo vidutiniškai 51,7%.

Sviesto kaina pakilo nuo 105 lejų iki 180 lejų už kilogramą, pyrago kaina — nuo 10 lejų iki 17 lejų už kilogramą, muilo kaina — nuo 30 lejų iki 72 lejų už kilogramą.

Nors pirmojo reikalingumo prekių kainos pakilo, bet gyventojų pajamos nepadidėjo.

Turkijos ministerių taryba, remdama „Krašto apsaugos įstatymą“, nutarė panaikinti poilsio dienas ir trimis valandomis pailginti darbo dieną administracijos, valstybės geležinkelių, jūrų transporto ir uostų įstaigose.

Turkijos vyriausybė, pasirėmusi įstatymu tautai ginti, nutarė atšaukti atostogas ir padidinti trimis valandomis darbo dieną geležinkelininkams, jūrų transporto ir uostų darbininkams.

Danijoje šią žiemą bedarbių skaičius pasiekė 300.000. Nedarbo padidėjimo priežastis yra ta, kad dauguma imonių sustoję dėl žaliavų trūkumo. Dabartiniais metais Danija gauna ir turi savo vos 40% imonėms veikti reikalingų žaliavų. Nedarbas yra padidėjęs ypač jaunuomenės tarpe. Danijos vyriausybė sudarė planą įkurti 50 darbo stovyklų, kuriose galės dirbti 5.000 jaunų bedarbių. Dešimt tokių stovyklų jau yra suorganizuota.

Švedijoje spalio 6 d. buvo įvestas kiaulienos ir kiaulienos konservų pardavimo suvaržymas. Šie produktai bus parduodami tikrai kortelėmis, kiekvienam žmogui po 200 gramų per savaitę. Kiaulienos suvaržymas restoranuose bus sumažintas pusiau. Laikina uždrausta taip pat skersti kiaules.

Belgijoje nuo spalio 9 d. draudžiama pardavinėti sakyklą. Kortelės pienui gauti nebebus išduodamos. Mėnesinė sviesto norma sumažinama nuo 200 iki 100 gramų. O margarino norma padidinama nuo 400 iki 750 gramų. Konfitūrų, siropo ir dirbtino medaus norma nustatyta 450 gramų.

Ispanijoje įvestos kortelės maisto produktams, kurios numato vienam žmogui savaitei 75 gr. cukraus, 75 gr. mėsos, 75 gr. žuvies, 1 kg. bulvių ir 1 kiaušinių. Darbininkų atlyginimas krito iki 50%, o produktų kainos nesulaikomai auga.

Japonijoje šiais metais ryžių derlius yra 8,4% mažesnis už praėjusių metų derlių. Derliaus sumažėjimas vyriausybės sluoksniuose sukėlė didelį susirūpinimą.

Vyriausybė yra nusistatčiusi iga-

benti ryžių iš užsienių ir taip pat įvesti ryžiams kortelių sistemą. Gyventojams bus pasiūlyta vietoj ryžių vartoti įvairius pakaitalus.

Oficialiais duomenimis, Japonijoje darbo atlyginimas per laikotarpį nuo 1937 m. į 1940 m. sausio mėn. pakilo 17%, gi spekuliantų išpūstos rinkos kainos pakilo žymiai daugiau (ryžiai — 150—180%, sūdyta žuvis — 300%, gatavi drabužiai — 300—370% ir t. t.). Vis daugiau sugaunama spekuliantų. Viena tik Tokio per 1939 metus buvo išaiškinti 200 tūkst. su viršum spekuliacijos atsitikimai.

Anglijoje darbininkai, vietoj 8 — 10 darbo valandų į dieną, turi dirbti 14 — 16 val., naktį gi jie taip pat negauna poilsio, kadangi yra priversti ištisomis naktimis tūnoti slėptuvėse — rūsyse.

Moterys, kurių pagal balandžio 19 d. „Taimso“ numerį darbai mobilizuota 4.100.000, dirbdamos tą patį darbą, ką ir vyrai, gauna mažesnę atlyginimą 25 ar net visais 50%. Pramonės magnatai išnaudoja moterų darbą, norėdami sumažinti uždarbio normas.

Mančesteryje, kuris yra Anglijos metalurgijos pramonės centras, prie darbo pašaukti 14-kos metų paaugliai. Jie turi dirbti 56,5 val. į savaitę. Salfordo tekstilės pramonėje tokiems paaugliams įvesta 60 valandų darbo savaitė.

Italijoje 1940 m. balandžio 2 d. įsakymu, darbams sumobilizuoti abiejų lyčių vaikai, pradedant nuo 13 metų amžiaus. Gi birželio 8 d. „Berliner Boersenzeitung“ rašo apie tokių pat priemonių pritaikymą Vokietijos vaikams, sukačiams 10 metų.

Milijonai vaikų ir paauglių yra evakuoti iš savo gyvenamųjų vietų ir apgyvendinti „stovyklose“ — tvartuose, rūsiuose, senuose barakuose, kuriuose siaučia apkrečiamos ligos. Apie švietimą netenka nė kalbėti.

Vokietijos laikraštis „Berliner Boersenzeitung“ jau liepos 6 d. nr.

Ukmergės apskrityje žemės skirstymas eina visai prie galo

Be jau užbaigtų žemės pertvarkymo darbų Gelvonų ir Panoterių valsčiuose, iki spalio 6 d. tuos darbus užbaigė Deltuvos ir Veprių valsčiai, kur yra sutvarkyta 3322 ha žemės. Pirmoje darbų užbaigimo eilėje dabar eina Kavarsko, o toliau Balninkų, Želvos ir Taurėnų valsčiai. Iki spalio 8 d. visoje apskrityje jau buvo atlikta 80% visų darbų. Į tuos valsčius, ypač į Giedraičių, kur matavimo darbai silpniau vyksta, yra pasiūsti matavimo specialistai iš tų valsčių, kuriuose darbai jau užbaigti. Atrodo, kad apskritis, turėdama labai didelį žemės fondą — 33,442 ha, visus žemės pertvarkymo darbus atlieka labai greitai. Tenka pažymėti, kad tie darbai visur vyksta sklandžiai ir sėkmingai. Visoje apskrityje laukų valymo ir sėjos darbai jau baigti. Jeigu ir buvo apsilėidimų iš vieno kito valsčių pusės, tai apskrities žemės ūkio komisija ir čia radę pasigėrėtinų sprendimų. Pav., 15 ha savininkas Jonas Baltušis, gyv. Skrebetiškių vkm., Pabaisko vl. žiemkenčių sėti ir laukus suarti buvo atsisakęs ir vietoje to vežiojo akmenis prie statomojo plento. Gavusi iš Pabaisko v. ž. ū. komisijos tokį pranešimą, apskrities komisija pasiuntė valsčiaus komisijai raštą įspėti minėtą Baltušį, kad neatliks sakyti darbų, jo žemės galės būti paimta žemės fondu, kaip iš nenorinio ją dirbti. To užteko. Po kelių dienų valsčiaus žemės ūkio komisijos narys Ambrašius nuvyko pas Baltušį ir rado jau išėtus rugius ir ariamus laukus. Be to, Baltušis davė raštišką pasižadėjimą visus ūkio darbus tinkamai atlikti. Buvo tokių ir daugiau pavyzdžių.

Nors dar tikslių žinių nėra apie žiemkenčių užsėtus plotus, bet jau dabar galima spręsti, kad jie bus didesni, negu praeitais metais. Pav., Deltuvos vl. dvaruose užsėta 26% daugiau, o kaimuose — 3%. Visoje apskrityje ražėnų jau suarta apie 21%. Tai buvo padaryta iki spalio 6 d. Sakniavasių dorojimas eina pilnu tempu ir jau dabar apskrityje to darbo atlikta 50%.

Tarp visų Deltuvos vl. seniūnijų spalio 4 d. buvo pradėtas socialistinis lenktyniavimas, kurio tikslūs rezultatai dar nepaiškėjo. Be to, tas valsčius į lenktynes iššaukė

TARNAVĖS BERNŲ—DABAR ŽEMĖS ŠEIMININKAS

Šešuočiai. Valsčiaus būstinėje ūkio komisijos kambary darbas verda nuo pat ankstauro ryto iki vakaro. Darbai žemės skirstymo baigti visu 100% ir komisija apgulta įvairiais skundais ir net prašymais gauti žemės. Nors ir nėra darymas, bet darbo daugiau, negu kuriame yra dvarų.

Pirmiausiai pakliūvame į valdininko ūkį. Tai Laurinavos vk. viso 70 ha. Jau iš toli gaunasi bendras vaizdas, kad žemė neprižiūrima, o trobos beveik visos reikalingos remonto. Kiojimas stogu dvikuprio formos ir iš visa ko matyti, kad ruošiasi gulti po žiemos sniegu. Prieš ketvirtą metų buvęs gaisras sudegino gyv. namą, tai ir stovi tik pusė namo. Komisija su šiuo ūkiu turėjo daugiausiai vargo, nes neišku buvo, ar viena norma palikti broliui su seserimi, ar abiem viena norma — 30 ha. Bet paskutiniu laiku jie patys sutiko pasilikti vieną normą — 30 ha.

Januškių ūkis valdomas Jono Adomavičiaus yra stambiausias vienas valsčiuje ūkis — 75 ha. Renkasi kandidatai gauti žemės su kas-tuvais ir visų veidai rimti, kupini džiaugsmo, nes nuo šiandien būvę

„Žemę skirstome taip, kad valstiečiai joje galėtų ūkininkauti“

Iš žemės skirstymo darbų Zarasų apskrityje

Lietingą spalio 6 d., sekmadienį, Dusetų valsč. valdyboje randame nepaprastą posėdį. Posėdžiauja valsčiaus žemės ūkio komisija sykiu su atvykusiais apskrities žemės ūkio komisijos nariais. Pasitęsę ant stalo sodybų planus, svarsto užsilikusius paimesnius sklypų ir grupinių sodybų sudarymo planus. Į planus žiūrint atrodo, kad sklypus suprojektuoti jokio sunkumo nėra — atrežei viršnorminę žemę, išvedei rubežius ir eik į laukus vykdyti sudarytą planą vietoje. Tačiau iš abiejų komisijų narių pasitarimo matai, kad vienas dalykas planą išbrėžti popieriuje, o visai kitas dalykas sudaryti vietoje tokius sklypus, kad žemę gavusieji galėtų ūkininkauti.

Mat, Dusetų valsčiaus laukai kalvoti, išraižyti lomų, pelkių, vietomis apaugę krūmokšniais.

Tokiuose laukuose tinkamus ūkininkauti sklypus mes galime sudaryti tik todėl, kad kiekvieną parceluojamą ūkį esame apžiūrėję vietoje, kad žinome kiekvieną dirbtį tinkamą ir netinkamą žemės sklypą, — pareiškia vienas valsčiaus žemės ūkio komisijos narys.

Beveik į kiekvieną iš šalies padaromą pastabą dėl parceluojamos žemės suskirstymo sklypais, valsčiaus komisijos nariai atsiliepia:

— Jei rubežių taip išvesime, tai parceluojamas ūkis liks be pievų ir negalės tinkamai ūkininkauti.

— Jei sklypą taip sudarysime, tai naujakuris gaus tik blogą žemę, nes čia, štai, tik krūmokšniai, o čia bala.

— Jei sklypus taip sudarysime, tai šitas sklypas bus tik geros žemės, o šitas tik blogos.

Ir taip abiejų komisijų nariai svarsto, nagrinėja kiekvieną sudaromą žemės sklypų metra, kiekvieną grupinių sodybų patogumą ir nepatogumą.

— Žemę mes skirstome taip, kad ją gavusieji valstiečiai galėtų ūkininkauti, kad žemė, išeinant iš kokybės, būtų kuo lygiau paskirstyta.

Tai teisingas nusistatymas. Dėl tokio nusistatymo nieko negalima prikišti dėl to, kad kai kurios parcelės tenka sudaryti iš dviejų skly-

pų atskirose vietose; juo labiau negalima daryti priekaištų, kad komisija prie sodybos sudaro didesnę, geresnę žemės sklypą, ir pasirūpina, kad naujakuriui antroji parcelės dalis būtų paskirta netoli ir kad ji būtų patogiai prieinama.

Kaip rūpestingai Dusetų valsč. ž. ūkio komisija sudaro sklypus, taip lygiai rūpestingai parenka ir žemei gauti kandidatus. Žemė duodama tiems, kurie ją tikrai myli ir moka tinkamai dirbti.

— Štai šitas mažas žemės taip pat norėjo žemės gauti, bet nedavė — sako komisijos narys drg. Dručkus.

— Kodėl?

— Kad jis tingyns. Matai kokios apleistos jo trobos. Štai per šią apsemtą pievelę neįstengė griovelio išsikasti.

Ir tikrai — minimo mažas žemės trobose apsilėidžio gyvenama, pievelėje, iš kurios vanduo lengva nuleisti, ištisa bala telkšo.

Dusetų valsčiaus žemės ūkio komisija, pirm. drg. Malašinsko vadovaujama tikrai pavyzdinčiai dirba. Tą paliudija ir apskr. ž. ū. komisijos nariai.

— Nenorime tuščiai girtis, o tik teisybę pasakyti. Dusetų žem. ūk. komisijos darbštumu negalime atsigėrėti. — pareiškė jie. — Štai čia ir drg. Žukauskas, kultūrtechnikas ir drg. Garkevičius, girininkas. Ir juodviečių didelis nuopelnas, kad Dusetų valsčiuje žemės pertvarkymo darbai taip sėkmingai vyksta.

Zarasų apskrityje žemės paskirstymo darbai iki spalio 4 dienos buvo jau gerokai į pabaigos pusę persisvėrę. Sunkumų sudarė Dukšto ir Smalvos valsčiai, kuriuose skirstomosios žemės daug yra ir jokių žemės planų nėra — reikia viską iš naujo permatuoti. Tačiau darbai ir tuose valsčiuose beveik neatsilėka. Iki spalio 4 d. Dukšto valsčiuje buvo atlikta 52% darbų ir Smalvos valsč. 47%.

Apskr. žemės ūkio komisija tikisi, kad iki spalio 15 d. žemės paskirstymo darbai turės būti baigti.

V. O.

Alsėtos dvaras susilaukė tikrųjų žemės šeimininkų

Alsėtos dvaras (Panemunėlio valsč.) baudžiavos laikais priklausė ponui Petūkiui, kuris turėjo du kaimų baudžiaininkų, kurie turėjo dvarui eiti lažas, o patys valgyti duoną su pelais. Ponas iš savo baudžiaininkų žiūrėdavo, kaip į gyvulius kurie juo nuomone turi ponui dirbti jo klausyti o neklausėdas skaudžiai nubausdavo.

Vėlesniais laikais šį dvarą iš nusigyvenusio Petūko nupirkė Žvirblis, kurio įpėdinių dalis dar ir dabar gyvena dvare. Visas dvaras sudaro apie 220 ha, kurio pusę valdo M. Kiela, o antrą pusę prieš porą metų nupirkė amerikietis R. Mikalauskas. Nei vienas, nei antras savininkai patys žemės nedirbdavo, o žemę nuomodavo nuomininkams, pastarieji irgi labai menkai žemę dirbdavo, bet samdydavo apylinkės bežemių bei mažas žemės darbininkus, kurie už mažą atlyginimą turėdavo dvarą apdirbti ponų bei jų dvarų nuomininkų naudai.

Bet tie vergijos pančiai trūko, ir spalio mėn. 5 ir 7 dienomis pasirodė dvaro laukuose matininkai su brigadomis darbininkų, kurie jau lieka tikraisiais žemės šeimininkais. Iš šio dvaro palikta abiem savininkams po 30 ha, duota nuomininkui Ant. Rušėkui 9 ha, likusioji atiduota apylinkės bežemių ir mažas žemės Kurpiui, Rancavui, Bičiniui, Būtinai, Aleksiniui, Vipui, Šermukšniui ir kitiems.

Nors lietus lyja, bet dirbančiųjų bežemių bei mažas žemės veiduose spindi džiaugsmas, nes jie jau tikrieji žemės šeimininkai.

Gavusieji žemę beveik visi turi nemažas šeimas ir yra pasiruošę gautąją žemelę kuo geriausiai apdirbti.

St. Jūrėnas

Vakarykščiai dvarų bernai-šiandien savarankūs ūkininkai

Žemės pertvarkymas Vilniaus krašte

Kalnuotais, smulkių akmenų prišėtais ir tik neseniai suimtų grikių laukais, Vilniaus krašto paežerėmis, papieviais, dirvonais ir visa rudens lietaus sumirkyta Vilnios žeme klampoja sklypų dalinimo brigados, vakarykščių dvarų bernus ir ponų išnaudojamus mažžemius padarydamos savarankiais ūkininkais.

Kur liaudis vilko baudžiavą, savo krauju ir prakaitu kraudama išsigimusiems dvarininkams lėbauti turtus, dabar iškurs tūkstančiai darbščių, užsigrūdintųjų valstiečių, kuriems naujoji žemė tikrai bus dosni. Po tamsių, supelijusių ir pūvančių dienų, Vilniaus krašto dvarų darbininkai ir darbo valstiečiai sulaukė šviesesnio ir daug žadančio rytojaus. Taip sėkmingai vykdomas šis milžiniškas žemės pertvarkymas kiekviename Lietuvos kampelyje, o ypač Vilniaus krašte, yra ir amžiams bus šviesiausia ir brangiausia dovana visiems darbo valstiečiams.

Šiuo metu Vilniaus krašte anksčiau suskirstyti sklypai jau baigiami dalyti mažžemiams ir bežemiams. Vien tik Vilniaus apskrityje buvo apie 700 dvarininkų, kurie valdė 45.000 ha. Dabar iš šių žemių sudaryta virš 1000 savarankių kumečių ir bežemių ūkių ir padidinta iki 7—10 ha daugiau kaip 3000 mažžemių ūkių.

Iki spalio 7 d. Trakų apskrityje naujesiems šeiminiškams buvo išdalyta daugiau kaip 60% suskirstytų sklypų. Darbų 100% baigta Kaišiadorių valsč. Rudiškių valsč. buvo išdalyta 90%, Aukštadvario 70%. Labiausiai atsilikęs buvo Trakų valsčius. Tačiau manoma, kad Trakų apskrityje šią savaitę žemės dalinimo darbai bus užbaigti.

I žemės fondą Trakų apskrityje iš 728 vienetų paimta 23.854,05 ha. Žemės paskirta: miškų žinybai 160 vienetų — 3.476,81 ha; vėsiems bei savivaldybių reikalams 19 vienetų — 127,48 ha; švietimo, kultūros, sveikatos ir panašius reikalams — 51 vienetų, 110,28 ha; valstybės reikalams 139 vienetų — 4.154,57 ha; miestams miesteliams, vasarvietėms plėsti bei miestelėnams žeme aprūpinti 45 vienetų — 349,33 ha; valstiečiams mažžemiams, turintiems dideles šeimas — 944 vienetų — 3.752,71 ha, bežemiams, turintiems dideles šeimas 267 vienetų — 1.697,15 ha, smulkiems nuomininkams 327 vienetų — 2.291,99 ha, kitiems mažžemiams 933 vienetų — 3.704,23 ha, ordinarninkams, ilgus metus dirbusiems dvaruose 233 vienetų — 1.571,10 ha. Iš viso valstiečiams paskirta 2.974 vienetų — 13.605,88 ha.

Aukštadvario vlsč. į fondą paimta 2.502 ha. Žeme aprūpintos 333 šeimos, 1.677 ha. Visiškai nusavinti 5 dvarai.

Eišiškių vlsč. į fondą paimta 5.445 ha. Žeme aprūpintos 496 šeimos, 2.673 ha. Šis valsčius pasižymėjo stambiais dvarais ir folvarkais. Visiškai nusavinta 13 dvarų, kurių tarpe du: Versekėlės ir Daržamiškių valdė buv. lenkų žemės ūkio ministeris Stanevičius. Jis pats į šituos dvarus atsikraustė tik įvykus revoliucijai.

Eišiškių valsčius davė žemės 90-čiai Valkininkų valsčiaus valstiečių. Taigi, eišiškiečiai savo valsčiaus ribose leidžia įsikurti 90 valkininkiečių, kurių žemės iš tikrųjų vieni smiltynai.

Kaišiadorių vlsč. į fondą paimta 564 ha. Iš šio kiekio 224 ha — Kaišiadorių dvaras — paliekama valstybiniam ūkiui. Žeme aprūpintos 44 šeimos, 232 ha.

Onuškio vlsč. į žemės fondą paimta 1.453 ha. Žeme aprūpinta 210 šeimų, 1.088 ha.

Rudiškės vlsč. į fondą paimta 1.918 ha. Žeme aprūpinta 294 šeimos, 1.471 ha. Šiame valsčiuje buvo Dauktonių dv., kurio buv. savininkė Stefa Kuncevičienė įstengė dvarą išlaikyti tik 1 darbininką, kuris nuo vidurvasario pabėgo, nes nemokėjo algos, 2 karves ir 1 kunią!

Semeliškių vlsč. į fondą paimta 905 ha. Žeme aprūpintos 142 šeimos, 759 ha.

Trakų vlsč. į fondą paimta 5.042 ha. Tai stambių dvarų valsčius. Vien tik grafai Tiškevičiai šiame

valsčiuje valdė 4 dvarus 2.300 ha. Visi šie dvarai numatyti valstybiniam ūkiui kurti. Pvz., Vokios dv. numatoma įsteigti visos Lietuvos Tarybų Respublikos, o gal net visos Tarybų Sąjungos lengvojo tipo arklių valstybinį žirgyną. Trakų valsčiuje žeme aprūpintos 473 šeimos, 2.095 ha.

Valkininkų vlsč. į žemės fondą paimta tik 295 ha, nes kita žemė naudoti netinka. Tai nepaprastai blogų, nenaudojamų žemių valsčius. Štai kodėl ir Eišiškiečiai sutiko valkininkiečiams „perleisti“ 757 ha geros žemės. Kokia Valkininkų žemė, rodo, kad ir šis pavyzdys: Fel. Molis, Giraitės km. turėjo 26 ha, iš kurių naudojamos žemės tik 4 ha. Todėl jis savo 26 ha palieka ir mielai ima 8 ha iš buv. Daržamiškių dv., Eišiškių vlsč.

Viečio vlsč. į fondą paimta 1.524 ha. Žeme aprūpinama 211 šeimų, 1.060 ha.

Žaslių vlsč. į fondą paimta 1.045 ha. Žeme aprūpinamos 269 šeimos, 1.298 ha.

Žiežmarių vlsč. į fondą paimta 1.308 ha. Žeme aprūpinamos 323 šeimos, 1.005 ha.

Tuo būdu keletas tūkstančių naujų žemės šeiminių, vakar buvę dvarininkų bernais, šiandien tapo savarankiais ūkininkais. Tūkstančiai valstiečių džiaugiasi gautais sklypais, daugelį kartų apvaikšiodami šviežiai išartus rubežius ir nekartą sustodami ties naujai supiltais kapčiais. . .

— Mes dabar šeiminiškai, mūsų arimail!

B. M.

♦♦♦♦♦

Štai Vilniaus krašte, Paberžės valsčiuje, Vyžuolų dvaras, kurio savininkas — Petras Vrublevskis. Apylinkės labai gražios, kalnuotos. Dvaro rūmai ant kalvos, baltais beržais ir gražiom lyg aksomas tujom apodinti, dangun stiepiasi.

Prie pilies dvaro kumečiai ir mažžemiai valstiečiai, komisijos belaukdami, ant laiptų susėdę šnekučiuoja. Šiandien šio dvaro žemė dalina tiems, kurie ją dirbo ir dirba. Kadangi apylinkės gražios, vieta sausa, tai dvaro rūmai su 16 ha žemės paliekama senelių prieglaudai.

Dabar rūmuose gyvena Vrublevskienė, jos vienturtė dukterė Marija ir tarnaitė. Vrublevskis, sužinojęs, kad jo dvarą išdalins jo kumečiams ir aplinkiniams mažžemiams, pradėjo smarkiai girtuokliauti ir gėrė be pertraukos visą savaitę. Nusigėręs — prieš kelias dienas mirė. Apie dukterį senas dvaro kumetis pasakojo štai ką:

— Prieš 18—20 metų mūsų panaitė grįžo su motina iš Paryžiaus vasaros atostogų. Paryžiuje ji mokslus ėjo. Ach, jauna tuomet ir graži buvo mūsų Marija. Buvo mūsų dvarą ir jaunas sodininkas Pranciškus, pavardės jau nepamenu. Susimylėjo mūsų panaitė su Praniu. Ponas draudė — nieko nepadėjo. Sužinojom vieną dieną, kad kažkur Pranciškų išvežė. Panaitė niekur nesirodė, niekas jos nematė, vėliau pasklido kalbos, kad nežinia kur pabėgo. Po kurio laiko ponas ją atvežė (girdėjau, kad su Pranciškum slapta apsisėdė), užkalbė ją kampingam kambari ir taip ji buvo kalinama iki

šios vasaros. Tėvai jos išsižadėjo ir iš savo „karūnos“ išbraukė, o Marija po 4 metų kalinimo išėjo iš proto.

— Kiek dabar jau jai metų?

— Tai jau bus musiet apie 35 metus.

— O kas atsitiko su sodininku — Prancišku?

— Visaip kalbėjo žmonės. Bet tikrai niekas nežino.

Apžiūrėjom kalėjimą. Kambariukas nedidelis, užkaltose duryse išpiautas mažas langelis. Pro jį buvo duodamas kalinei valgis.

„Gaunu sklypą dvare, kurio žemę 15 metų laisčiau prakaitu“

Židikų v. apie 150 dvarų ir stambiųjų ūkių, kurių žemė viršijo paliekamas normas, sklypų skirstymo darbai jau baigti. Spalio 4 d. jau pradėta dalinti žemė mažžemiams, kumečiams ir bežemiams.

Valstiečiai ž. ū. komisija su pirminku drg. Skeiviu ir vyr. matininku drg. Dubinsku, pirmiausia nuvyko į bene toliausiai nuo Židikų, apie 15 km., esantį Anapolės dvarą. Visai prie dvaro privažiavus, dar nematyt trobų. Jos skęsta tarp didžiulio parko senų, didingų tuopų ir liepų. O virš tų didžiųjų medžių kyšo milžiniško aukščio vėjo malūno sparnai, kurie varo dvarą įtaisyta vandentiekį. Parko viduryje stovi didelė gotiško stiliaus pilis. Dabar ji visai tuščia, nenaudojama. Dėl nepriežiūros jos vidaus puošnūs įrengimai apgėdę, o lubos ir grindys gerokai apipuvusios. Gaila tokio pastato. Juo niekas iki šiol nesirūpino. Savininkė Račišauskienė gyveno Belgijoje, o nuomininkas Jankevičius neturėjo įgaliojimų namams remontuoti.

Po trumpo dvaro apžiūrėjimo te-

Dvaro komisaras Lepiochinas mano palydovą Jarmaką, kaip gaunantį žemės, išskviatę į laukus. Išėjome. Už pusės kilometro nuo rūmų jau viskas parengta; arkliai plūgan pakinkyti, naujesiems šeiminiškams laimingan gyvenimui ežias suversti. Matininkas su žem. tvarkytoju Ramanausku ir apskr. agronomu Skorupskiu užbaigė šio dvaro žemės paskirstymo išplanavimą.

Šaukiamas pirmas žemę gaunąs Andriukaitis Boleslovas, kuris visą savo jaunystę ir didesnę pusę amžiaus palaidojo sunkiame darbe dėl „pono“ — išeina iš susirinkusiųjų

tarpo. Jis — dar neseniai pažemintas ir išnaudojamas žmogus, kurio sunkusis darbas ir kruvinas prakaitas didino derlius išnaudojui, — jis, kuris visą 53 metus savo gyvenimo kovojo su vargu ir skurdu — girdi, kaip skaitoma jo pavardė, kaip jam sako, kad nuo dabar jau jis šios žemės šeiminiškams.

Taip čia dar buvo šaukiami: Liepiochinas, J. Pilvinskas B.; Jermakas J.; ir kt. kuriems paskyrė po 8 ha žemės.

Ir taip senąjį vargą, skurdo ir išnaudojimo gyvenimą naujom ežiom užarė.

A. N.

Vyžuolų dv., Vilniaus krašte, Paberžės valsč. išsiriama Andriukaitis sklypo pirmoji ežia. Foto A. Naruševičiaus

ko skubėti prie susirinkusių žmonių, kurie atėjo paimti į savo rankas gaunamos žemės sklypų. Pirmasis gavo 8 ha žemės šiame dvare 15 metų kumečiavęs Juozas Kalakauskas, dar gan jaunas, tik apie 40 metų amžiaus vyras.

— Mano tėvas čia 18 m. išbuvo kumečiu, o aš nuo pat vaikystės taip pat padėjau tėvams, o vėliau, apsisėdęs, ir pats kumečiavau ir išdirbau iš viso šitame dvare 15 metų. Daug, oi, daug šio dvaro žemės aplaisčiau savo prakaitu, iš kurio dabar gaunu žemės sklypą. Netikėjau, kad taip greit mano vargo našta nukris. Už gautą žemę esu neapsakomai dėkingas Tarybų tėvynės vadovams, — pareiškė Juozas Kalakauskas.

Iš šio dvaro žemės dar gavo Jankevičius — 9 ha, Krapauskas — 8 ha, Niunius — 7 ha, Burba — 6 ha, Buožonas — 5 ha ir dar valstiečiai mažžemiai: Jonas Kalakauskas, Tamašauskas po 2 ha ir Petras Kalakauskas — 1 ha. Visi tie sklypai yra sudaryti greta viens kito taip, kad bus labai lengva čia įkurti grupines sodybas. Grupinių sodybų pagėdavai ir žemes gaunantieji žmonės, sakydami, kad galės ančiau gyvendami vieni kitiems padėti ir kultūringiau gyventi.

Ž. ū. komisija palikusi naujų grupinių sodybų kūrėjus, pasuko keliu į M. Juodeikėlių km. ir polivarką. Šio palivarko savininkės Ulmanienė ir Baumanienė. Joms yra palikta 30 ha norma. Iš šio ūkio žemės gavo artimieji mažžemiai; būtent: Jagminas — 7 ha, Mikučionis — 3 ha ir Juozas Miknys — 5 ha. Pastarasis yra jau pagyvenęs žmogus, 54 m. amžiaus. Jis 1905 m. buvo aktingas apylinkės revoliucionierius. Po Smetonos perversmo buvo sumintas ir apie 2 metus išsėdėjo Šiaulių s. d. kalėjime. Dabar, gavęs žemės, jis entuziastingai, paspaudęs komisijos pirmininkui ranką, sušuko:

— Dėkui Tarybų valdžiai ir Tau didysis vargšų gynėjau Stalina, kad mus išgelbėjai iš skurdo, vargo ir davei mums žemės.

Minėtam M. Juodeikėliui, o taip pat Juodeikių, Griežės ir Giniocių kaimuose nemaža yra laisvamanių, kurie neturėjo savo kapinių, o katalikiškose Pikelių klebonas Morkys jų nepriimdavo. Jiems buvo skirta kapinės tik apie 10 kv. metrų nešventinto žemės ploto. Tačiau ir ta vieta buvo pasiekama tik per tvorą, nes pro vartus tokių bedievių karsto klebonas neleidavo nešti.

Tą pat dieną, čia pat, M. Juodeikėlių km., Zalcmano lauke, labai gražioje vietoje, atidarytos laisvosios kapinės, kurioms paskirta 2 ha žemės. Tai pirmosios tokios naujos kapinės ne tik Židikų v., bet ir visoje Mažeikių apskrityje. Jas atidarant, valstietis J. Miknys pasakė kalbą, kurioje tarp kitko priminė, kad smetonininkai žmones smaugė, kankino, o nukankinę neduodavo net ir vietos palaidoti, o tuo tarpu nuolat kalbėjo apie sąžinės laisvę. Tik dabar, prie Tarybų valdžios, mes tą laisvę gavome. Mirusieji bus atitinkamai pagerbti, gražiai palaidoti, o ne per tvoras kilnojami į bažnytinių kapinių užkampius.

P. S.

„GAVAU TĄ ŽEMĘ, KURIOJ MANO TĖVAS LIEJO PRAKAITĄ“

Utena. Rugsėjo 30 d. buvo išdalintas Degulių dvaras. Čia seniau baudžiauninkus kankino.

Kumetis, gavęs dvarą žemės, sako: „Gavau tą žemę, kurioj mano tėvas, būdamas dvaro baudžiauninku, liejo kraują ir prakaitą. Jį mainė ant šuns. Aš šią žemę mylėsiu ir tinkamai apdirbsiu, nes ji yra iš tarybų vyriausybės dovanai gauta ir mano tėvo krauju nupirktą“.

Kitas seniukas, pražilęs, sulinkusią nugarą, sako: — Daug metų vargau, pusininkaudamas ir nuomodamas. Nors senatvėj susilaukęs turėsiu savo žemės šmotelį, kurios vėrsiu niekam nereikš atiduoti ir niekas neeis iš varžytynių už 100 litu“.

I. S.

Spalio 4 d. Anapolio dv., Židikų v., kapčiuojami grupinių sodybų ūkiai. Čia sklypą gavo J. Kalakauskas (sto vi trečias iš kairės), 15 metų šiame dvare išdirbęs

Žemės ūkio mašinų ir traktorių stotys Tarybų Sąjungoje

Prieš pat Didįjį karą Rusijoje buvo surušta žemės ūkio ir pramonės paroda. Į tą parodą amerikiečiai atgabeno vieną traktorių. Traktorių buvo pastatytas aikštyje vietoje, tarytum koks nors nepaprastas žvėris. Parodos lankytojai jį žiūrėjo iš visų pusių, kraipė galvas ir niekaip negalėjo atsistebėti, kad pasaulyje esama tokių mašinų. Po parodos amerikiečiai to traktoriaus nebeišsivežė. Jie jį paliko Rusijoje. Ir tai buvo vienintelis traktorių visose milžiniškoje Rusijoje, nusitesusioje nuo Baltijos jūros iki Didžiojo vandenyno krantų.

O dabar Tarybų Sąjungoje traktorių galima užtikti jau kiekviename žingsnyje. Jais ariami derlingi Ukrainos laukai. Jų motorų teršimas aidi Kaukazo ir Uralo kalnų pašlaitėse. Jais purenama amžių amžiais dirvonavusi žemė Vakarų Azijoje. Jų virtinės šliaužioja tolimojo Sibiro platumoms. Jie naudojami žemės darbams visur, kur tik plevėsuoja Tarybų Sąjungos vėliava.

Mašinų ir traktorių stočių masinis steigimas buvo pradėtas 1929 m. J. Stalino iniciatyva. Iš pradžių dirbo tik kelios tokios stotys, bet metai iš metų jų steigimas buvo spartinamas ir dabar jų veikia jau apie 6.500, o 1942 m. veiks maždaug 8.000.

MTS patarnauja kolchozams tam tikromis sąlygomis. Yra nustatyti tam tikri santykiai tarp kolchozų ir mašinų bei traktorių stočių. Tie santykiai, svarbiausia, yra pagrįsti susitarimu, kuriuo numatomos abipusės pareigos. MTS pasižada atitinkamu laiku kuo geriausiai išdirbti kolchozo žemę, pasėti javus ir nuimti derlių. Kolchozas iš savo pusės pasižada pilnai ir tiksliai laikytis žemdirbystės dėsnių, išvesti teisingas sėjomainas, duoti stočiai reikalingą skaičių žmonių aptarnauti traktoriaus ir prikabintoms mašinoms, pasirūpinti aukštos kokybės sėkla. Pastebėtina, kad MTS yra ne tik įvairių žemės ūkio mašinų stotys, bet ir žemės ūkio kultūros centrai. Kolchozai gauna iš MTS nuolatinę agronominę pagalbą ir patarimų visais žemės ūkio klausimais. Tačiau MTS neatima iš kolchozų savarankiškumo ir nevaržo jų iniciatyvos. Kol-

chozuose žemė dirbama savo nuosėda, o MTS tiksliai taktininkauja, turėdamos tikslą pakreipti į tinkamas vėžes gamybos eigą ir kelti laukų našumą.

Mašinų ir traktorių stotys už savo darbą gauna iš kolchozų atlyginimą. MTS atliekami darbai apmokami natūra — žemės ūkio produktais. Atsilyginama pagal tiksliai nustatytas kiekvienai darbo rūšiai normas. Aplamai, už visus darbus, pradedant žemės suarimu ir baigiant derliaus suėmimu, stočiai tenka 12—18% viso derliaus. Gautąjį atlyginimą stotys atiduoda valstybei, nes valstybė jas ir išlaiko.

Mums čia sėdintiems, be abejo, sunkoka įsivaizdinti darbo spartumą, kurį mašinų ir traktorių stotys pasiekia. Kad turėtume nors šioji tokį supratimą, pažūrėkime, ką stotys padaro žemės ūkyje per metus ir ką galėtų padaryti žmonės, jeigu jie tuos darbus dirbtų. Stai, 1937 m. visos mašinų ir traktorių stotys dirbo 220 milijonų 800 tūkst. darbo dienų. Jeigu tuos darbus būtų dirbę žmonės, tai jie būtų sugaišę 1 milijardą 70 milijonų 600 tūkst. darbo dienų. Tuo laiku stotyse dirbo 1 mil. 900 tūkst. žmonių, o jiegu tie darbai būtų tekę vien tik žmonėms, tai būtų reikėję 9 mil. 100 tūkst. žmonių. Vadinausi, mašinų ir organizacijos dėka tie darbai buvo nudirbti penkis kartus mažesniu žmonių skaičium per penkis kartus trumpesnį laiką.

Nė kiek neperdedant, galima sakyti, kad Tarybų žemės ūkis dabar yra labiausiai mechanizuotas žemės ūkis pasaulyje. 1938 m. žemės ūkyje buvo vartojama 484 tūkst. traktorių, 154 tūkst. kombainų, 131 tūkst. kulių mašinų, 196 tūkst. sunkvežimių, 84 tūkst. įvairių variklių. O kur dar sėjamos, pjaunamos mašinos? Kur visi kiti žemės ūkio įrankiai ir priemonės. Ir visa tai ne paskutinės rūšies, o aukštos kokybės moderniški įrenginiai.

Kiek mes privargstame, kol javus nupiauname, suimame, sudoriname ir iškuliame. O Tarybų Sąjungoje visa tai padaro viena mašina — kombainas. Kombainas yra tobiliausia derliui sudoroti mašina. Javams prinokus, ji išvažiuoja į lauką. Stojus į barą, tam tikri jos peiliai ima kirsti javus, kuriuos čia

pat pagriebia grėbliai ir sugrūda į kūlimo skyrių. Iškulti šiaudai didžiulėmis kuokštomis būna išmetami ant dirvos (surišti), o grūdai byra ir arpus. Arpuose jie būna išvalomi, suskirstomi rūšimis ir supilstomi į maišus. Vietoje to, kad vargti su dalgiais, javus rišti, statyti į gubas, vežti į klijimą ir kulti kuliama, čia nuo dirvos bereikia surinkti užrištus grūdų maišus ir sudoroti šiaudus. Argi tai negrazūs dalykai?

O tokias mašinas turi ne vienas kitas kolchozas ir jomis sudorojamas ne vieno kito hektaro derlius. Šiuo metu kombainais suimama jau pusė viso Tarybų Sąjungos javų derliaus, o javais gi apsejama daugiau kaip 130 mil. hektarų.

Be abejo, ne vienas pagalvosime, kad gera būtų ir mums mašinomis dirbti žemę bei doroti derlių. Tai tiesa. Tačiau kur mūsų mašinos? Iki šiol mūsų krašte žemės ūkio mašinų buvo mažai. Jų įsigyti buvo neįmanoma. Dabar ir mes turime galimybę vyti kitas Tarybų Sąjungos Respublikas, mus visais požiūriais pralenkusias. Ir mes jas turime pasivyti. (mr)

Gamyba padidėjo

Dniepropetrovskas, Tassas. Suėjo trys mėnesiai nuo to laiko, kai buvo paskelbtas TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo įsakas, kuriuo buvo nustatyta aštuonių valandų darbo diena, septynių dienų darbo savaitė ir kuriuo buvo uždrausta darbininkams ir tarnautojams savavališkai pasitraukti iš įmonių ir įstaigų. Per tą laiką metalurginėse Dniepropetrovsko įmonėse įvyko didelių permainų. Žymiai sutvirtėjo darbo drausmė, pakilo darbo produktyvumas.

Petrovsko vardo įmonėje daugiau kaip tris kartus sumažėjo savavališko pasitraukimo iš darbo įvykių skaičius. Geležies lydymo ceche darbo produktyvumas paskutiniu metu pakilo 27,5%, ketaus gamyba padidėjo 44,8%.

Visos apygardos metalurgijos įmonėse ketaus gamyba rugsėjo mėnesį buvo 18% didesnė, negu birželio mėnesį. Plieno gamyba padidėjo 14,9%. Elta.

Mūsų kolchozinių sodas

Prioksko miestelis iš senai buvo garsus savo sodais. Išilgai gražiojo upelio krantų daug kilometrų tęsėsi ilgi sodų eilės. Neuzmirštamas išpužiusis palieka Okos pakrantės vaisinių medžių žydėjimo laikotarpyje. Šiltomis pavasario dienomis Okos pakrančių miesteliuose išrodo, kad siaučia sniego pūga. Vėjas debesimis nešioja baltus žiedų lapelius ir aplinkinius žemės plotus padengia baltais, gražiais žiedais...

Kolchozas „Pamaina“, Luchovecko rajono per kilometrą nuo Okos, ant ežero kranto, skęsta soduose. Kiekvienas namas apaugęs vaisiniais medžiais. Sodais apsodinti laukai ir statūs krantų šlaitai. Iš 284 ha dirbamos žemės, gautos amžinai naudotis, užsodinta sodais 95 ha. Iš jų 39 ha seno sodo, 54 jauno ir 2 ha medelyno.

Senasis sodas atiteko kolchozui iš atskirų valstiečių. Nežiūrint į tai, kad sodininkystė mūsų valstiečių buvo pagrindinis verslas, daugelio jų padėtis buvo labai sunki. Jie nežinojo, kaip reikia tinkamai prižiūrėti vaisinius medelius, kad kiekvienais metais gautų gerą derlių. Sodininkystė buvo tvarkoma pasenusiais ir netikusiais būdais. Žemės valstiečiai turėjo labai mažai. Todėl sodams jie ėmė tikėti tokias žemes, kurios netiko kitiems ūkio reikalam. Kalnuotas ir pelkėtas.

Pirmomis kolchozo organizavimo dienomis 1932 metais buvo dideli ir atsakingi uždaviniai — pagerinti senų sodų kokybę.

Sodai buvo labai apieisti. Daugelis sodų per eilę metų nebuvo treti, nebuvo reikiamai prižiūrimi, aplink medžius žemė buvo apaugusi didelėmis žolėmis, medžiai turėjo daug sausų šakų ir t. t.

Pirmiausia visą sodą turėjome tinkamai patręšti natūralėmis ir mineralinėmis trąšomis, turėjome pereiti prie tinkamo ir reguliaraus žemės dirbimo, apipiaustyti medžių šakas, panaikinti visas kerpes, sodų kenkėjų ir medžių ligas.

Mes vedėme griežtą kovą dėl pakelimo kolchozinių sodų derlingumo.

„Pakelsime sodo derlingumą ne mažiau kaip 100% — tokias prieskones pasiėmėme, kuomet pradėjome tvarkingai vesti sodo ūkį.

Savo pareigas garbingai ištesėjome.

1937 metais kiekvienas sodo ha vidutiniškai davė po 24 tonas obuolių.

Taip žymiai derlių pakėlėme, plačiai pritaikę agrotechnikos priemones ir stachanovišką darbą.

Drąsiai galima sakyti, kad paties darbščiausio ir kultūringiausio ūkininko sodas nebuvo taip prižiūrimas, kaip prižiūrimas mūsų kolchozinių sodas. Svarbu pažymėti, kad visi agrotechnikos būdai, kuriuos mes panaudojome savo sodui, galimi visiems kolchozams. Jie nereikalauja didelių kapitalų įdėjimo, nei sudėtingos mechanizacijos. Viskas priklauso nuo kolchozininkų pastangų, nuo jų pasišventimo darbui, nuo mokėjimo teisingai organizuoti ir panaudoti savo jėgas.

Taisyklingos sodo priežiūros rezultatai pasirodė 1939 metais. Seneliai neprisimena blogesnių klimatinų metų, kaip 1939. Jiems atsiliepi dar 1938 metų sausros. Besniegė žiema pasižymėjo savo žiaurumu. Rezultate daugelio vaismedžių buvo sugadinta žievė. Be to, 1939 metų pavasaris ir vasara buvo labai karšta ir beveik nebuvo lietaus.

Ir vis dėlto, obuolių derliaus iš ha buvo gauta 10 tonų.

Ekonominiam mūsų kolchozo gyvenime sodininkystės šaka užima žymią vietą. Kolchozas kiekvienais metais paima didelę pinigų sumą už parduodamus vaisius. Taip, 1937 metais prie bendrų kolchozo pajamų 482.100 rublių už sodo vaisius buvo gauta 355.454 rubliai (73%); 1939 metais prie bendrų kolchozo pajamų 408.000 rublių iš sodininkystės buvo gauta 265.000 rublių, t. y. (65%).

Artimiausiais metais pajamos iš sodininkystės turi dar padidėti, nes bus parduodamas derlius iš jaunojo sodo ir iš medelyno medelių.

Mūsų daugmetinis kolektyvinis darbas kovoje už kultūrinę pažangą, už padarytą pažangą sodininkystėje buvo tinkamai įvertintas.

1939 metais kolchozas „Pamaina“ dalyvavo Visasąjunginėje Žemės ūkio Parodoje. Už padarytą pažangą sodininkystės srityje kolchozas apdovanotas antrojo laipsnio diplomu, motociklu ir penkiais tūkstančiais rublių.

1940 metais vėl gavome garbingą vietą dalyvauti parodoje.

J. Ščerbakovas

KOMUNISTO PASIRUOŠIMAS

MASKVA. TASSAS. Laikraščio „Pravdos“ spalio 8 d. vedamajame rašoma:

VKP(b) XVIII-me suvažiavime buvo atkreiptas ypatingas dėmesys į masių komunistinį auklėjimą. Kova su kapitalizmo atrugomis darbo žmonių sąmonėje ir komunistinio sąmoningumo pakėlimas yra vienas iš pagrindinių mūsų laikų uždavinių. Tada iškelia didelių reikalavimų, visų pirma, partijos, kadrams, aktyviesiems didžiosios Lenino — Stalino partijos darbuotojams.

Mūsųose dabar vis didesnį vaidmenį ima vaidinti kultūros klausimai. Tarybų Sąjungos suklestėjimas ryškiai patvirtina marksistinę tezę, kad visuomeninis būvis nustato visuomeninę sąmonę, — Tarybų Sąjungos socialistinių santykių ir gamybos laimėjimą atitinka didis socialistinės kultūros suklestėjimas. Tarybų Sąjungoje liaudies švietimas yra igijęs kapitalistiniuose kraštuose nematytą polėkį. Galingai plečiasi Tarybų Sąjungoje mokslas, kurio reikalam valstybė nesigaili lėšų. Žymią vietą tarybiškosios bendruomenės tarpe užėmė ir tokios kultūrinės veiklos sritys, kaip literatūra ir menas.

Visas kultūrinis gyvenimas turi būti nukreiptas viena vage. Visos dvasinio gyvenimo sritys — mokslas, menas, mokykla ir liaudies universitetai, spauda, — turi, partijai vadovaujant, patarnauti garbingam komunizmo statybos darbui.

Bolševikai yra vieninteliai teisėti paveldėtojai visų kultūros turtų, kuriuos per amžius gamino žmonija. Socialistinė visuomenė paėmė iš savo rankas praeities kultūros palikimą ir jį praturtina, stumia į priekį. Tuo metu, kai kapitalistinėse valstybėse griaujami didžiausios kultūros lobynai, tarybų žmonės

rūpestingai saugoja kultūros turtus, kuriuos sukrėvė žmonija.

Lenino — Stalino partija moko savo narius, moko visą tarybų liaudį, kaip atsargiai reikia elgtis su tuo palikimu, jį kvičia jį giliai iširti, išmokyti, nes be jo negali būti socialistinės kultūros.

Tokiu būdu aiškėja, kokią didžiulę reikšmę turi partinio aktyvo darbai kelti savo kultūros lygiui. Draugas Stalinas XVIII VKP(b) suvažiavime pasakė, kad mūsų uždavinys yra padaryti visus darbininkus ir valstiečius mokytais. Visų pirma, šis uždavinys turi būti išspręstas partinių kadro atžvilgiu. Partija vadovauja visoms TSRS besiplečiančios socialistinės kultūros šakoms, todėl ir patys partijos kadrai turi būti giliai kultūringi. „Jūs partijos žmogus ir turite domėtis visu kuo“ — pasakė drg. Stalinas per pirmą visasąjunginį stachanovininkų suvažiavimą partijos pareigūniui drg. Petroviui. Partija skiria ypatingai daug dėmesio savo kadro idėjiniui lygiui pakelti. Uždavinio statoma — pažinti bolševizmą, visnomenos plėtojimosi dėsnius, pažinti Markso — Lenino teoriją. Šis uždavinys statomas visiems kadrams: partiniams, profesiniams sąjungų, tarybinams, ūkininkams.

„Trumpas VKP(b) istorijos kursas“ — tai marksizmo — leninizmo enciklopedija, davusi galingą akstiną mūsų darbininkų teoretiniam lygiui pakelti. Visame krašte auga ir plečiasi visų mūsų inteligentijos sluoksnių siekimas pažinti marksizmo — leninizmo teoriją. Čia jau daug pasiekta, ypatingai partiniuose kadruose. Tačiau visiškai šito uždavinio išsprendimas susiduria su būtinu reikalu išplėsti mūsų kadro kultūrinį akiratį. Nes nepakanka išmokyti tik „Trumpąjį kursą“. Jo turinio įsisąmoninimas turi

sukelti norą pažinti marksistinę — lenininę teoriją, turi būti akstinu studijuoti marksizmo — leninizmo klasikų kūrinius: pagrindinius Markso, Engelse, Lenino, Stalino veikalus.

Savo istorinėje kalboje apie jaunimo sąjungos uždavinius Leninas nurodė, jog neteisinga yra nuomonė, kad mokyti komunizmo reikšmę išmokyti tik komunistinių šūkių, iškalti jau esamas komunistines išvadas. Kaip nurodo Leninas, tai privedė tik prie komunistų sąskaita gyvenančių ir besigiriančių žmonių privisimo ir būtu komunistų partijai nenaudinga ir net žalinga. Negalima tapti komunistu, pareiškė savo kalboje Leninas, neišmokus, ką yra sukrėvęs žmonių mokslas. „Markso mokslas, rašė Leninas, atsirado, kaip tiesioginis ir natūralus didžiųjų filosofijos, politinės ekonomijos ir socializmo atstovų mokslo tęsinys. Jis yra teisėtas paveldėtojas viso ko geriausio, ką sukūrė žmonija. Stai todėl Leninas taip primygtinai aiškina minti, kad negalima tapti tikru komunistu, neišmokus visų žmonių pasiektų mokslo rezultatų. Leninas yra pareiškęs: „Komunistu galima tapti tik tada, kada protas bus praturtintas pažinimu visų tų turtų, kuriuos pagamina žmonija“.

Kylant bendram kultūros lygiui mūsų krašte, didėjant mūsų kadro marksistiniam — lenininiam susipratimui, labiau susipažįstant su „Trumpu kursu“ ir studijuojant marksizmo — leninizmo klasikų veikalus, vis didesnę reikšmę įgyja uždavinys plėsti komunisto kultūrinį akiratį.

Kurdamas revoliucines proletarijato pažiūras, Marksas rėmėsi vokiečių filosofijos, anglų politinė ekonomija, prancūzų socializmu. Todėl yra aišku, kad negalima giliai

pažinti marksizmo — leninizmo, neišstudijavus politinės ekonomijos, filosofijos, visuomeninės minties istorijos, ir negalima įgyti tvirtų ūkinių ir filosofinių žinių, nepažinus pagrindinių gamtamokslų išvadų, svarbiausių istorijos mokslo faktų. Mūsų socialistinė tikrovė stato partiniams vadovams vis labiau sudėtingus uždavinius.

Lenino — Stalino partija vadovauja visam mūsų krašto valstybiniam gyvenimui, taip pat ir turtingiausia technika aprūpintam socialistiniam ūkiui. Partiniai kadrai privalo pažinti ekonominius mokslus, ekonominę marksizmo — leninizmo teoriją. Tai duos jiems galimumo geriau vadovauti pramonei, transportui, žemės ūkiui. Ekonominis partinių kadro išsimokslinimas — yra būtina mūsų visanugaliojo žengimo į priekį sąlyga.

Būtina yra pažinti ir grožinę literatūrą bei meno kūrinius. Ir čia reikia mokyti pas marksizmo — leninizmo klasikų, kurių plačiosios mokslo žinios yra sujungtos su giliu visų žmoniškų kultūros pasčių pažinimu. Menas ir literatūra sėkmingai patarnaus socializmui tik jei bus tinkama partinė vadovybė. Taigi, mūsų partiniai kadrai turi pažinti ir šitą „dvasinės gamybos“ pusę, kaip išsitarė Marksas.

Sistemingai kelti mūsų kadro kultūrinį lygį yra sunkus uždavinys, bet visiškai įmanomas išsprendimui. Reikia tik rodyti primygtinumą ir užsispyrimą, siekiant užsibrėžto tikslo. Negalima atsisakinti tuo, kad darbininkams nepakaks laiko savo kultūriniam akiračiui plėsti, savo protui turtinti žmoniškos kultūros lobiais. Reikia prisiminti, kad senu laiku, prie carizmo, į mūsų partiją ėję vadovaujantieji darbininkai rasdavo laiko pažinti kultūrą, kuri tuo metu buvo monopoliz-

zuota valdančiojo sluoksnio. Pirmiaujantieji darbininkai studijavo Markso „Kapitalą“ ir Lenino kūrinius. Jie susipažindavo ir su Darvinu. Jie studijavo klasinę literatūrą, istoriją ir filosofiją. Tokiu būdu per visas kliūtis vyresnioji bolševikų karta skynė sau kelią į žmoniškos kultūros aukštumas.

Šiuo laiku socializmo šalyje yra sudarytos visos sąlygos tam, kad mūsų kadrai galėtų sėkmingai pasiekti kultūros aukštumas. Bolševikai ne pasuoja prieš sunkumus. Jie įprato sunkumus nugalėti. Jie mokėsi įveikti ir uždavinį toliau kelti savo idėjinį lygį, plėsti savo kultūrinį akiratį. Ir kada mūsų kadrai šioje srityje pasieks užbrėžtą tikslą, jie galės sėkmingiau vadovauti mokslo įstaigoms, literatūrai, menui, mokyklai, nukreipdami visas mūsų gyvenimo puses į vieną vagę, į kovą už komunistinės visuomenės statybą.

Tuo tarpu ir dabar dar nėra vien tik atskiri faktai, kada kai kurie partiniai vadovai rodo ne tik šaukiantį marksizmo — leninizmo teorijos nežinojimą, bet ir visišką analfabetizmą kultūros klausimais. Tokiems vadovams paprastai blogai sekasi ir su praktišku darbu, kurį jiems pveda partija. Jie daro klaidą po klaidos, netenka autoriteto, atsilieka nuo eilinių partijos narių. Tačiau yra ir kitokių vadovų, kurie, nežiūrėdami savo ansikrovimo praktinio darbu, randa laiko turtinti savo protą, plėsti savo žinias. Pas tokius organizatorius daug geriau eina ir praktinis darbas. Tokius žmones turi sekti visi mūsų partiniai kadrai. Pažinę kultūros aukštumas, jie galingsiai pastūmės mūsų kraštą į priekį komunistinį susipratimą ir darbo žmonių masių komunistinį auklėjimą.

Dainė SALOMĖJA NĖRIS

Salomėja Nėris į lietuvių poeziją atėjo 1926 m. Ji iškilo, išaugo į stipriausią poetę. Pirmam savo veikale „Anksti rytą“ ji dainavo apie jaunystės veržimąsi, juoką, džiaugsmą. Tačiau dainė tokia savo kūryba vis daugiau ir daugiau nesitenkino. Ji troško, kad jos eilėraščiai būtų darbo žmonių vargų ir kovų atspindžiu. Ji troško savo minčių žiežirbomis uždegti, nušviesti gyvenimą. Todėl ji 1931 metais nuėjo su kariu overu „Trečiu Frontu“.

Salomėja Nėris rašė: nuo šiandien aš savo dainą atiduodu darbininkų klasei. Ji netikėjo buržuaziniu melu, kad menas niekam netais, nauja, kad menas yra „neitrals“. Menas liaudžiai! Tokiu šūkiu pradėjo ji kurti, dainuoti. Pirmose progresyviose poemose ji drąsiai atsisotjo šalia revoliucionieriaus matroso, šalia žvejų, kurie suko būres į šviesų krantą, į naują gyvenimą. Ji per poemas vaizdavo darbo žmones audringa jūra, kuri nesulaikoma banguoja, ritasi, artėja... Darbo žmonės laimės!

Su tokia viltimi, su tokiu užsidegimu, su tokiu patosu atėjo Salomėja Nėris į liaudį, į pažangiosios literatūros tribūną.

Užteko Salomėjai Nėriai nusigręžti nuo senos literatūrinės pozicijos, užteko uždainuoti apie raudoną vėliavą, matrosus, darbo moters išnaudojimą, užteko „sudeginti tiltą ir praeiti“ — bet koki ryšį su reakciniu pasauliu, užteko pamilti Lenino raštus, kad ant dainės galvos pasipiltų šmeižtų ir prakeikimų pamazgos. Dainė, kuri dar vakar buvo garbinama, pripažįstama lietuvių poezijos talentingusia poetė, liko jau negabi, stingstanti „agitacijoje“, norinti dainuoti apie proletarus ir jų vargus, bet nemokanti... Tai buvo vilkų ašaras. Tačiau dainė nesustojė. Ji vis daugiau ir daugiau stiepėsi į tą padangę, kuri pro debesis turi sušvisti raudona saulė. Ji visur matė naktį. Ji visur matė skurdą, bakūžėlės vargus, į pelkes įklimpusį kaimą. Kas kaimą ir bakūžėlę nušvies? Kova. Bet dainei surakintom lūpom sunku apie kovą, apie naują gaidynę dainuoti. Todėl Salomėja Nėris dainuoja liaudžiai simboliškai:

„Kada kieti delnai,
Kada juos nustumis?
Nes jų pilvų kalnai
Užtemdo saulę mums“.

Ši vaizdą prozos kalba galima taip išreikšti: kada darbo žmonės nugalės buržuaziją? Dainė nerimo. Dainė svajojė apie gyvenimą, spindintį laisvės spinduliuose. Dainė pro rūkus žiūrėjo į ateitį: ten turi išaušti liaudžiai nauja gaidynė, ten turi užtekėti saulė...

Salomėja Nėris iš darbo žmonių skurdo, iš nelaimingos mergaitės likimo išaudė socialinio neteisingumo drobę:

„Nuvargę stingsta pirštai
Ir akyse tamsu —
Gyvenime! Aš mirštu,
Dėl dvidešimties sul“

Dainė dėl reakcijos negalėjo savo poezijoje parodyti darbo moters lietuvių vargų, ašarų, pavergimo. Todėl ji piešia japonės ir prancūzės sunkų gyvenimą.

Salomėjos Nėries „Pėdos smėly“ — jos ideologinio persilaužimo kelias. Ten ji pradėjo dainuoti apie „pilką brolių“ — valstietį, vargus, mergą, apie minią, kylančią su raudona vėliava ir gatvę, į kovą.

Gyvenimas — naktis. Lūšnelėse vargas. Dirbtuvėse nėra darbo. Valstietį karia skolos. Darbo žmogus kalėjime. Tokia tamsi, tokia kruvina naktis negali taip ilgai dengti tėvynės laukų, valstiečio lūšnos! Salomėja Nėris nenusivylė. Salomėja Nėris pradėjo svajoti apie ateitį, žydinčią diemedžiu.

Ji dainavo apie kalėjimą: „Paukštis čia neranda kelio — Net varnėnas jo nežino. Veltui stiebsies prie langelio, Prie pinučių geležinių!“

Toks gyvenimas, toks sielvartas buvo tų, kurie ilgus metus žiūrėjo į žemę, į tėvynę pro grotas. Dainė atjautė sukaustyto žmogaus ilgęsi. Todėl ji kalėjime buvo mylima ir mėgiama poetė. Vienas politinis kalinys, kurį nuteisė sušaudyti, kuris mirties akivaizdoje atsisakė prašyti priešo malonės, jautriai, poetiškai pasakojo: Salomėja Nėris yra poetė.

kuri galėtų apdainuoti tokią Lietuvą, kokią aš norėčiau matyti.

Taip, Salomėja Nėris reakcijos periode buvo viena artimiausių liaudžiai poetų. Ji savo eilėrašiais kėlė žemę iš miego, iš tylos. Ji pasmerkė imperialistinį karą. O pro to karo dūmus ji matė žengiančią basą, alkana, apdriskusią motiną — liaudį į naują gyvenimą. Jos „Diemedžiu žydėsiu“ išpranašavo tą dieną, tą laisvę, kuria šiandien dega, šypsosi visas kraštas. Pavergta, sukrūvinta, nušlakstyta prakaitu žemė pražydo diemedžiu — Socialistine Tarybų Respublika. Salomėja Nėris savo eilėraščiuose ilgai ieškojo saulės. Pagaliau ją pamatė savo socialistinio realizmo poemose apie Staliną:

„Saulė ta Lenino—Stalino
Visai žmonijai šviesi.
Budeliai plėšrūs apkalino
Saulę juodžiausiam rūsy“.

Kokia čia Salomėja Nėris artima ir suprantama liaudžiai! Tačiau, kol tėvynė pasiekė laisvę, reikėjo eiti į kalėjimus, stovėti bedarbių gretose,

žiūrėti pro lūšnos langą, ar neatvažiuoja antstolis išvesti karvutės, slapta skaityti knygą, naktimis daryti susirinkimus, daug galvoti ir kentėti. Laisvė? Dėl jos liaudies sūnūs turėjo eiti mirti į slėnį anksti rytą, kad nepamatytų saulės, atsiototi prie duobės, ant savo veido pajusti užrištų akių siaubą, išgirsti salvę ir peršauta krūtine kristi į duobę. O visa tai matė tėvynė. Salomėja Nėris dainuoja:

„Gimtoji žemė glaudžia
Sušaudytus vaikus.
Ir dainos liūdno, skaudžios
Nuaidi per laukus“.

Taip laisvai dainė tegalėjo prabilti tik žemei pražydu diemedžiu — liaudies pergale. „Poemoje apie Staliną“ ji dainuoja, myli tai, ką nori liaudis.

„Pėdos smėly“ Salomėja Nėris pradėjo artėti prie revoliucinių troškimų, prie darbo žmonių. O „Poema apie Staliną“ ją stipriai su jais surišo.

Žemė žydi, siūbuoja žaliais laukais. Toji pat žemė liko šviesesnė ir gražesnė. Todėl dainė negali užmiršti to žmogaus, kuris daugiausiai dirbo ir tebedirba jos žydėjimui. S. Nėries lyroje pasigirsta, suskamba galingas žodis: Stalinas!

„Kieno tu, žeme, ak, kieno tu,
Penėtoja, maitintoja?
O, kad galėtų — ji bylotų,
Ugnim ji spaudyti imtų“.

Nes žemė matė daug kraujo, daug skriaudų.

Reakcija laukė, kada Salomėja Nėris grįš atgal. Tačiau ji težiūrėjo į priekį, stebėjo gyvenimą, svajojė ir dainavo apie žydinčią diemedį, apie skurdą, vaikščiojantį kaime, apie šviesią ateitį. Ji visus savo eilėraščius apvainikavo brangiausiu liaudžiai kūrinio — „Bolševiko keliu“. Pagaliau dainė visiškai aiškiai suprato liaudį, o liaudis suprato ją.

Su „Poema apie Staliną“ žemė išsinėrė iš rūkų, pražydo diemedžiu. Ir ji viską atiduos tam, kuris ją mylėjo su juodu prakaitu.

A. Liepsnonis

Kultūros paminklų apsauga Lietuvos TSR

Lietuvos kultūros paminklų apsaugai per paskutinius 20 metų nieko rimto nebuvo padaryta. Buržuazinės Lietuvos vyriausybės ne tik kad nebuvo išleidusios įstatymo krašto kultūros paminklams apsaugoti, bet, skatinamos valstybės gyvenime administracinį biurokratiškumą ir pagal jį rikiuodamos net įstatimleidystės sritį, ilgainiui sudarė tokią padėtį, kad krašto kultūriniais turtais, liaudies prakaito ir darbo vaisiais, kas tik norėdamas galėjo spekuliuoti kaip kuria menkaverte preke. Tokiai padėčiai esant, negalėjo būti jokios kalbos apie krašto kultūros paminklų globą ir apsaugą: neparušta tam reikalui tvarkyti jokios juridinės bazės, įstatymai ir administracinė santvarka gi vis labiau ir labiau kreipta buržuazinio elemento reikalavimų patenkinimo linkme.

Dabar senųjų Lietuvos valdovų apsilėidimo dėmė pašalinta. Respublikos kultūros paminklų apsaugos padėtis iš karto radikaliai ir griežtai pakreipta į gerąją pusę. Pagrindinės reikšmės šia prasme yra liepos 25 d. paselbtas Kultūros paminklų apsaugos įstatymas, kuris nustato, kad kultūros paminklais laikomi kilnojantieji ir nekilnojantieji daiktai, kurie dėl savo mokslinės, istorinės, meninės ar kitos reikšmės pripažįstami saugotinais. Tokių kultūros paminklų apsaugą vykdo švietimo liaudies komisaro pavesta ar sudaryta įstaiga, kitų komisariatų įstaigų remiama. Kultūros Paminklų Apsaugos įstatymo igalioti asmenys turi teisę: 1) apžiūrėti, tikrinti, tirti ir pripažinti saugotinais kultūros paminklus vietose arba, prireikus, juos laikinai paimti ir 2) nustatyti ir panaudoti reikalingas apsaugos priemones, kad paminklas nesunykėtų ar nebūtų naikinamas. Įstatyme numatyta, kad kultūros paminklai švietimo liaudies komisaro nustatyta tvarka registruojami (praktiškai tas darbas dvaruose jau baigiamas vykdyti Kultūros Paminklų Apsaugos Įstaiga) ir kad kultūros paminklus

jų savininkai ar valdytojai turi saugoti ir globoti. Už globojamąjį paminklą jo savininkui neatlyginama. Be Kultūros Paminklų Apsaugos Įstaigos leidimo kultūros paminklo negalima parduoti, perleisti, išvežti į užsienį, dovanoti, ikeisti, išnuomoti ar kitaip suvaržyti jo valdymo teises. Švietimo liaudies komisaro įsakymu kultūros paminklas gali būti nusavintas ar paimtas į valstybės globą. Nusavintas kultūros paminklas laikomas valstybės nuosavybe nuo nusavinimo dienos. Nusizengusieji šiam įstatymui švietimo liaudies komisaro gali būti baudžiami pinigėmis baudomis ligi 10.000 litų arba areštu ligi 6 mėnesių.

Kaip matome, įstatymas pateikia tvirtą bazę ir aiškias juridines normas Respublikos kultūrinės, mokslinės, meninės ir istorinės reikšmės turintiems kultūros paminklams paimti į valstybinę apsaugą ir globą bei galutinai pašalina tą palaidumą, kuris anksčiau buvo virtęs sistema krašto kultūrinio gyvenimo tvarkymo srityje. Įstatymas, apibrėždamas kultūros paminklų valstybinio globavimo ir apsaugos pagrindus, savo dvasia kartu radikaliai reviduoja pažiūras į kultūrinių paminklų vertę ir paskirtį, teikdamas ne tik aiškius nuostatus jiems globoti ir saugoti, bet kartu duodamas galimumą jiems ištraukti iš buržuazinio luomo egoistinio jų valdymo uždary patamsių ir juos perleisti tikriesiems jų vertybių kūrėjams-liaudžiai.

Kartu su kitais kultūros paminklais, Kultūros Paminklų Apsaugos Įstaiga paėmė į savo apsaugą ir dvarų bibliotekas bei knygų rinkinius.

Netrukus to darbo vaisiai pasirodys: respublikos muziejai žymiai praturtės įvairiais kultūros ir meno eksponatais, bibliotekos knygomis.

Mokslo ir šviesos trokštančiai liaudžiai tuo patim susidarys naujų galimumų savo akiračiui plėsti, sudėtingai ir aukščiau

Salomėja Nėris

Laumės dovanos

Skaisti žara nubluko
Saulėleidžio bare.
Ringuoja laumės rūkų
Nuo pievų vakare.

Sutemo platūs toliai,
Sutemo ir laukai. —
Skubėkite namoliai,
Baudžiauninkų vaikiai!

Šaunieji mano broliai,
Kol širdys jaunos plasta,
Aplenkite iš tolo
Jūs laumių skalbyklas.

Tik saulei nusileidus
Jos baido po rasas —
Ir prausia baltus veidus,
Šukuojasi kasas.

Kas jų išgirsta dainą
Ir klausos apžavų,
Jau niekad nepareina,
Jau niekad prie savų.

Skubėkite namoliai
I vargas pirkias,
Sesutės jaunos, broliai,
Vargelio juodo kęst.

Suplušusi per dieną —
Vis dvarui negana —
Sugrėbti savo šieną
Skubėjo Elena.

Siūbavo smilgos žalios,
Rugiai — draugai geri.
Jos pamestas ryšelis
Verkšleno pabary.

Neverk, brangus maželi,
Vargų mano tu!
Mamytei rankos gelia,
Širdelėje kartu.

Tėvelį į rekrūtus
Nuvarė neseniai. . .
Man dega pilnos krūtys, —
Tu sotus būsi greit.

Tik duok sugrėbti šieną,
Štai, niaukiasi labai, —
Mauroja jautis šėmas
Blykčiodamas žaibais.

Ji šieno pluoštus braukia
Grasmingoj prietemoj —
Ir girdi, tartum šaukia:
„Greičiau, skubėk namo!“

Ji žemėn grėblį meta
Ir leidžias tekina
Per mišką gūdų metą —
Vargdienė Elena.

Medžioklėje netyčia
Kalė čia nušauta, —
Ir jos akli šunyčiai
Paliko — kaip našta.

Ir ponis tarnui kvykia:
„Eleną man pašauk! —
Jos kūdikis mažytis,
Ji pieno turi daug.“

Net kojų nebejaucia
Skubėdama tamsoj. —
Įnirtę grumias jaučiai
Padangėje visoj.

Jau dvaras. Ten po šieną
Šunyčiai be kalės, —
Iščiulps jai visą pieną,
Mažyčio negailės.

„O dieve! Mano vaikas —
Paliko laukuose!“
Ji blaškosi paklaikus,
Jai siaubas akyse.

Surask tu jį, suraski, —
Laiku pasigedai!
Ar vilkas jau sudraskė?
Ar užplakė ledai?

Baltkojis, žebrys, murza, —
Visų nė nežinia, —
Visi jie sotūs kniurza
Sudribę daržinėj.

Rūbus jai vėjas drasko,
Pasimetė skara. —
Miške dejuoja, braška, —
Kvatojasi audra.

Vaitoja miškas, laukas,
Dirvonai suarti.
Kraupiai kažkas sukaukia
Visai visai arti.

Ji širdį lyg paukštuką
Prispaudusi delnais. . .
Audra į šoną suka
Su debesų kalnais.

Ir išslenka mėnulis —
Išbalės, nejaukus. . .
Čia jos vaikelis guli, —
Pažįsta tuos laukus.

O kupetų daugybė!
Iš kur jų tiek čionai?
Nė pusės nesugrėbė
Prieš audrą čia jina.

Sukrautas visas šienas,
Ir ismeigtas grėblys.
Šešėliai mėnesienos —
Bet kurgi, kurgi jis?

Jai širdį plėšo, gelia. . .
Lyg vanago nagai —
O ašara, vargeli,
Tu mano — kur dingai?

Širdis nuvargus plaka:
Tu neberasi jo!
Žiauri tylą jai sako:
Gali laukais klajot!

Tik mėnuo, žvaigždės vienos
Bemirkčioja aklai.
Ir driekias mėnesienos
Išbalę audeklai.

Ir senas laumių gluosnis
Nusvirusiom kasom, —
Jisai tave paguos tik,
Paverks šaltom rasom.

Bet kas gi čia dainuoja —
Liūdnam taip — iš tiesų?
O gal širdis manoji
Prasiveržė balsu?

Ir skamba liūdnas balsas
Nuolat gražyn, aiškyn.
Ir Elena jo klausos —
Jai prasmė jo ryški:

„Vai liūlia, čiūčia-liūlia
Netyčia užmirštą —
Baudžiauninkės motulės
Netyčia paliktą —“

Po gluosniu laumė sėdi
Vaikelį supdama.
Tikrai? — O gal čia klieidi
Išvarginta mama?

Ir laumė, ją pamačius,
Išnyko rūkuose. —
Alsavo pievos plačios
Jau rytmečio dvasia.

Saldžiai mažytis miega
Šilkinuos vystykluos —
Ir baltėsiuos už sniegą
Pūkinuos pataluos.

Kiek turto čia žėrėjo —
O kas beapsakys!
Tai laumė tau žiūrėjo
I mėlynas akis —?

O laumė jei pažiūri
Mažyčiui į akis,
Užaugęs jau neturi
Ramybės niekad jis.

Ir jaučia brolių vargą —
Tik šimtąsyk skaudžiau —
Ir į pasaulį marga
Jis žiūri išdidžiau.

Jam laisvės paukštis draugas
Erelis nuostabus!
Jis nevergaus užaugęs,
Baudžiauninku nebus!

Kaip Tiškevičius įsigijo dvarus ir kaip už dyką šimtus tūkstančių lupo

Jei kas parašytų Lietuvos dvarų istorijas, tai iš jų paaiškėtų, kad tie dvarai buvo sudaryti arba įsigyti didžiausiomis žmonių skriaudomis, kankinimais, išnaudojimu ir t.t. Bet, tur būt, retas kuris Lietuvos dvarininkas tiek liaudžiai skriaudų yra pridavęs, kaip palangiškiai Tiškevičiai. Apie Tiškevičių skriaudas darbo valstiečiams čia ir noriu patiekti pluoštelį žinių, kurias pavyko surinkti iš Palangos apylinkės senų žmonių pasakojimų, Kauno apylinkės teismo bylų archyvų ir anksčiau spaudoje buvusių straipsnių.

Neseniai su šiuo pasauliu atskyre

PALANGIŠKIAI PASAKOJO,

kad 1865 metais Juozas Tiškevičius buvęs paskirtas kazokų atamanu. Atamanu paskirtas todėl, kad jis dažnai lankydavosi caro dvare, buvo ištikimas caro tarnas ir apsiėmęs saugoti žemaičius, kad jie nesisiautų prieš caro valdžią ir nesukeltų revoliucijos.

Kai Tiškevičius pasidarė kazokų atamanu, tai caras jam atsiuntė vieną pulką kazokų „tvarkai palaikyti“.

Kazokais pasinaudodamas, Tiškevičius pasidarė tikru plėšiku. Vieną gražią dieną Juozas Tiškevičius pareikalavo, kad būtų jo baudžiauninkai (baudžiava tada buvo jau panaikinta) Palangos senamiesčio, Palangos naujamiesčio, Vilimiškių, Virkštininkų, Želvių ir Sventosios kaimų valstiečiai, atiduotų jam savo žemę arba sudarytų su Tiškevičium sutartis, kad jie esą Tiškevičiaus nuomininkai.

Valstiečiai su Tiškevičiaus reikalavimu nesutiko ir

PRASIDĖJO ILGA IR ŽIAURI KOVA

Kovoje už savo teises atkakliau ir drąsiau pasirodė Virkštininkų kaimo valstietis Pranas Stonys.

Už tai, kad Stonys Tiškevičiui smarkiai priešinosi, jis 1866 metais buvo suimtas ir išvežtas į Liepojos kalėjimą.

Kaip tik Stonys buvo suareštuotas, Tiškevičius tuojau Stonio šeimą išmetė iš ūkio ir jų žemę prisijungė prie savo dvaro. Bet tai buvo tik pradžia.

1871 metais Tiškevičius su kazokų pulku puolė Vilimiškių kaimą ir vienuolika valstiečių šeimų išmetė iš jų gimtųjų sodybų, trobas nugriovė, kitokią turtą sunaikino, o jų žemes sujungė ir įsteigė Vilimiškių dvarą.

Tais pačiais metais Vilimiškių dvarą Tiškevičius išnuomojo Bursėnui.

Metams praslinkus, Tiškevičius puolimą pakartojo: dabar jis puolė Želvių kaimą, Palangos senamiesčių, Palangos naujamiesčių ir Virkštininkų kaimą. Čia buvo per penkis dešimtis ūkių, kuriuos visus Tiškevičius išardė, žmones primušė, nukankino, o tų kaimų griuvėsiuose išdygo Vilimiškių dvaras.

1873 metais Tiškevičius atėmė žemę iš Sventosios kaimo gyventojų.

1895 metais Juozas Tiškevičius dvarus padalinė savo sūnams. Jo sūnui Feliksui teko Palangos apylinkės žemės, pajūris, parkai. Feliksas Tiškevičius trejus metus pavaldęs jam paliktus tėvo dvarus, sumanė dvaro žemės ribas praplėsti: jis pareikalavo iš užsilikusių Virkštininkų kaimo ūkininkų, kad jie savo ūkius apleistų, tai yra atiduotų Tiškevičiui.

Du Virkštininkų kaimo ūkininkai, pabūgę, tuojau savo ūkius Tiškevičiui atidavė, o trečiasis

ATKAKLUS ŽEMAITIS KAZYS VEČERSKIS TIŠKEVIČIUI NENUSILEIDO.

Palangos apylinkėje pasklido kalbos, kad Večerskis atkėsęs į tam, kas drįs jį iš ūkio išmesti.

Taip Večerskis savo 50 dešimtinų ūkyje ir išgyveno ligi 1902 metų. 1902 metais kažkas nušovė Tiškevičiaus dvarų prižiūrėtoją iš vidurinės Lenkijos atsibasčiusį Sventosieckį. Tiškevičiaus dvaro tarnai paskleidė gandus, kad Sventosieckį nušauti galėjęs Večerskis, nes jis grąsinęs atkėsę.

Tiškevičiui to ir betrūko: jis tuojau įskundė nepakenčiamą jam valstietį Večerskį, kuris tuojau ir buvo suareštuotas ir išvežtas į Liepojos kalėjimą.

Kai tik Večerskis buvo suareštuotas ir išvežtas į kalėjimą, Tiškevičius tuojau puolė Večerskių sodybą. Kazokai, Tiškevičiaus vadovaujami, Večerskių šeimą išmetė ir primušė mažus vaikus, išgaudė visus, ir Večerskių ūkis buvo tuojau prijungtas prie Tiškevičiaus dvaro.

Pasakojama, kad tuo metu Večerskienė sirgus ir gulėjusi lovoje, tai kazokai ją sergancią su lova nugabėję ir pašlaitę ir ten palikę.

Po kelių mėnesių iš kalėjimo buvo paleistas Večerskis, nes jis nekaltai buvo Tiškevičiaus įskųstas, bet Večerskis sugrįžęs savo namų jau neberado.

Tiškevičiaus nuskriausti ūkininkai, Večerskio raginami, nutarė ieškoti teisybės. Jie įgiliojo Večerskį ir Žvaginį Tiškevičiui iškelti bylą. Byla buvo iškelta ir

TIŠKEVIČIUS SU ŪKININKAIS BYLĄ PRALAIMĖJO,

būtent, teismas nusprendė, kad Tiškevičius neteisėtai ūkininkus iš jų sodybų išmetė, turi nuostolius atlyginti, o žemę grąžinti; sugriautas sodybas, teismo sprendimu, Tiškevičius turėjo atstatyti per 2½ metų.

Ūkininkai tos bylos, žinoma, nebūtų laimėję, bet Tiškevičius buvo piktuojus su Kuršo gubernatorium Sipiaginu, kuris bylos sprendimą ir pakreipė Tiškevičiui nenaudinga kryptimi. Bet galutinio laimėjimo ūkininkai vis tiek nepasiekė: Tiškevičius paprašė carą, kad Sipiaginą iš Mintausios iškeltų. Ir iš tikrųjų, Sipiaginas buvo iškeltas kitur, o ūkininkai vykdomojo rašto iš teismo taip ir negavo.

TIŠKEVIČIUS LIETUVOS LIAUĐI SKRIAUDĖ PASIKVIETĖS Į TALKĄ SMETONĄ IR TAUTININKŲ VALDŽIĄ

Kas Palangoje buvo, tas matė tiltą jūroje. Tas tiltas statytas praėjusio amžiaus viduryje uosto reikams. Mat, Palanga nuo geležinkelio toli, plentų nėra, tai Tiškevičiaus pastangomis XVI amž. Palangoje buvo įtaisytas uostas dvaro žemės ūkio produktams į miestus nugabenti.

Kadangi prie Palangos pajūris ir taip sekus, tai Tiškevičius į jūrą kelias dešimtis metrų pastatė tiltą laivams priplaukti. Bet 1900 m. Palangos uostas buvo panaikintas. Vėliau tą tiltą perėmė Palangos mylėtojų draugija, kuri tiltą prižiūrėjo, remontavo, t. y. draugija buvo tilto savininkė.

Per Did. karą Palangos mylėtojų draugija buvo likviduota, o jos turtais turėjo atitekti Palangos miesto savivaldybei. Bet nei iš šio nei iš to Tiškevičius iš savivaldybės tiltą pradėjo savintis ir pasisavino. Paskui Smetona paliepė savo valdžiai iš Tiškevičiaus tą tiltą „nupirkti“.

Tiltas buvo nupirtas ir už jį sumokėta Tiškevičiui 33 tūkst. Lt.

Palangos mylėtojų draugija buvo perėmusi ir Palangos vidurinės mokyklos namus. Po Didž. karo dėl tų namų tarp Palangos savivaldybės ir Tiškevičiaus kilo ginčas.

Ginčas atsidūrė teisme ir čia Tiškevičius bylą pralaimėjo — teismas nusprendė, kad vidurinės mokyklos namai Tiškevičiui nepriklauso. Bet Smetona padarė kitą „teismą“ su Sofija ir Jadze ir nusprendė, kad namai priklauso Tiškevičiui. O kadangi Palangoje mokyklai reikalingi namai, tai teko iš Tiškevičiaus namus „nupirkti“. Už tuos namus, Smetonos paliepimu, švietimo ministerija Tiškevičiui sumokėjo 100

tūkst. Lt. Sumokėjo tiek, kiek namai neverti buvo, nes Smetona norėjo daugiau iš izdo pagrobti sunkiai surinktų liaudies pinigų ir juos pasidalinti su pikčiausiu ir žiauriausiu Lietuvos liaudies priešu.

Be to, Smetona su savo ministru Jonu Aleksa Tiškevičiui grąžina 11 ha parko-miško, už kurį Tiškevičius paėmęs per 100 tūkst. Lt.

Prie jūros Tiškevičiui buvo duota sklypas žemės, kuriame Tiškevičius pastatė restoraną. Geriausia parko dalis 1938 m. taip pat atiduota Tiškevičiui, kurią jis tuojau pradėjo pardavinėti įvairiems aukštesiems ponams.

SMETONA NORĖJO DAR TRIS MILIJONUS LITŲ PAGROBTI IŠ LIAUDIES IR PASIDALINTI SU TIŠKEVIČIUM

Negana to, ką Tiškevičius iš Lietuvos liaudies jau buvo pagrobęs ir tiek jai skriaudų pridavęs, Smetona norėjo savo „sėbrą“ naujomis malonėmis apipilti, būtent, Smetona buvo sumanęs Palangoje, parke, nupirkti Tiškevičių rūmus ir čia įsirengti vasaravimo buveinę.

Kaip baudžiauninkai kariaudavo su žiauriais dvarponiais

Visur Lietuvoje buvo sunki baudžiava. Bet kai kuriuose dvaruose ji buvo tokia sunki ir žiauri, jog baudžiauninkai turėdavo prašyti valdžios pagalbos. Kaip matoma iš užsilikusių 19 amž. pradžios raštų, tokia baudžiava yra buvusi Sedos valsč. Ketūnų ir Židikų dvaruose. Tų dvarų valdovas Puslauskis savo baudžiauninkus privertė ne vien po 5 dienas per savaitę eiti dirbti dvaro darbų, o likusią savaitės vieną dieną turėjo išdirbti jų valdomas iš dvarų žemes, bet apdėjo dideliais mokesčiais ir kt. įvairiomis sunkiomis prievolėmis. Baudžiauninkai, nebegalėdami pakęsti sunkios dvarponio priespaudos ir žiaurių jo tarnų užveždų Kontrimo su Navicku, turėjo skųstis rusų valdžiai, prašydami ir dvarus atsiųsti kareivius. Kauno gubernatorium ir minėtus dvarus atsiūnia valdininkus, kurie seką Puslauskio ir jo tarnų žiaurus elgesius ir praneša gubernatoriui. 1831 m. Kauno gubernatorium atsiūnia Puslauskui įsakymą 1773 Nr., kad jo dvarų baudžiauninkai tik po tris dienas per savaitę beturi eiti prie dvaro darbų, o kitas turi dirbti jų valdomų žemės ūkių darbus. Sumažinami mokesčiai ir palengvinamos kit. prievolės.

Už skundus ir tokį įsakymą Puslauskis labai įtūžta ir drąsesniu-

Smetonos valdžia išsikvietė iš Varšuvos Tiškevičiaus įpėdinius (sūnų ir ženą) ir su jais pradėjo tartis.

Už tuos rūmus Tiškevičiaus įpėdiniams buvo numatoma sumokėti apie tris milijonus litų.

Derybos ėjo sklandžiai, nes abi pusės buvo suinteresuotos susitarimu — Smetona su Chodokauskaitėmis ir Tiškevičiaus įpėdiniais.

Bet besiderant Tiškevičiaus įpėdinių apetitai pradėjo augti: jie pradėjo reikalauti, kad ir už Raudondvarį (prie Kauno) jiems būtų užmokėta. Smetona nesibaidė ir už Raudondvarį Tiškevičiaus įpėdiniams sumokėti, bet tuo metu iškilio nauji tarptautiniai įvykiai, pasikeitė Lietuvos santykiai su užsieniu ir derybos nebuvo užbaigtos. Bet nenustota vilties tas derybas laimingai baigti... 1

Matyti, kad du pikčiausi Lietuvos liaudies priešai — Tiškevičius ir Smetona — buvo sudarę stiprią sąjungą, kurios tikslas buvo — apvogti ir skriausti Lietuvos liaudį.

J. Kauneckis.

Kazys Boruta

SUSITIKIMAS

Iš spausdinamos apysakų knygos „Saulė ant savo pečių parnešti išėjo“

I

Negi galiu užmiršti Dviratinės kaimo mokytoją Petrą Tylenį? Negi galiu užmiršti jo svajones, kurios su lengva ūkana klaidžiojo paryčiais po Dviratinės laukus ir su diena ištirpo? Bet negi praėjusi žiaurių dienų prieblanda gali man nustelbti jo žydras akis, tas nepataisomos svajotojo akis, kurios šviečia, kaip iš šventųjų paveikslų, ir iš kurių kibirkštys trykšta, kaip iš akių eiklaus kumelio, kai jis išbėga į pirmą pavasarinę žolę.

Vakar mačiau tas akis ir persigandau tų akių. Juodais užgesusiais angliais sustingo tos akys pilkame, išblėsusiame, kaip pelenai, veide. Dykuma pavirto tos dvi žalios dydinčios pievos, kuriose buvo tiek daug šviesos ir saulės.

Susitikau su tomis akimis ankštame ir niūriame Kauno sunkiųjų darbų kalėjimo koridoriuje. Susitikau su jomis taip nelauktai, taip netikėtai, kad mano pavargusių akys sumišo iš netikėtumo ir nusi-grįžo iš skausmo nuo tų dviejų užgesusių akių.

— Tylenis? — paklausiau ir krūptelėjau, susitikęs prie geležinės koridoriaus pertvaros kalinių būri, varomą pasivaikšioti į ankštą kalėjimo kiemą, kai mane rūstus ma-

no palydovas varė į man paskirtą kamara.

— Nejaugi Tylenis? — paklausiau dar kartą, netikėdamas savo akimis.

— Taip, — atsakė man pakuždomis išblýkęs kalinys su pilka miline, ir jo nuvytusiuose skruostuose sužėravo nedrąsus ir vos pastebimas rausvumas.

Kalinių būrys skubinosi praeiti pro užtvara. Mudu stabtelėjome vienas prieš kitą, o tarp mūsų stovėjo geležinė tvora.

— Greičiau! — iš paniūrų žvilgtelėjęs, prižiūrėtojas suskambino raktais.

Pro pertvaros vartus mudu pasikeitė vietomis. Praeidami vienas pro antrą, nesmagiai šyptelėjome, kad net patiems neaiškiu buvo — apsidžiaugėme ar nusiminėme taip netikėtai susitikę, ir čia pat persikysėme, nespėję ne tik žodžio vienas kitam pasakyti, bet nei pasisveikinti, nei atsisveikinti. Mane nuvedė į man paskirtą kamara, o jį, drauge su jo kameros draugais, pasivaikšioti į kalėjimo kiemą.

Netikėto susitikimo prislėgtas ir sukilusių minčių sujudintas, ėjau pirmą mano niūraus palydovo tamsiu ir dar niūresniu KSDK koridoriu. Eidamas galvojau apie Ty-

lenį ir negalėjau sutvarkyti savo pakrikusių minčių. Prieš mano akis stovėjo, kaip gyvas, buvusio Dviratinės kaimo mokytojo paveikslas su šviesiomis ir pilnomis svajonės akimis, ir tą paveikslą negalėstin-gai grovė sunykęs žmogaus šešėlis, sutiktas prie kalėjimo koridoriaus pertvaros. Artimo žmogaus vaizdas maišėsi ir mainėsi mano mintyse, kaip debesys, kada juos veja smar-kus vėjas ir blaško į visas šalis. Nespėjau susivokti ir pats su savimi išsiaiškinti, kai užpakalyje savęs išgirdau:

—Stok!

Atsigrįžęs pamačiau savo palydovą, stovėjusį prie kameros durų. Raktas čerkstelėjo duryse, ir geležimi apkaustytos durys gurgždėdamos prasiverė. Prižiūrėtojas, viena ranka prilaikydamas duris, piktai žvilgtelėjo į mane ir kryptelėjo galva:

— Eik! — trumpai pasakė.

Aš, vis dar neatsigavęs nuo sunkaus išpuolio, kuris pritrenkė mane susitikus Tylenį, pažiūrėjau į prižiūrėtoją, kuris buvo su šiurkščiomis ir kalėjimo koridorių patam-gė išblindusiomis akimis ir, nieko neatsakęs, su apsunkusia širdimi peržengė apytamsės kameros slenkstį.

Durys trinkelėjo už manęs, ir aš nenoromis atsigrįžau atgal, o kai, susidūręs su užtrenktomis durimis, vėl atsigrįžau į kamara, pro mano akis, tarsi miglose, praėjo virtinė nukankintų veidų ir akių daugybė isikirto į mano veidą. Paskubomis

perėjau sveikindamasis dvidešimtį bendros nelaimės naujų draugų ir pavargęs atsilsėdau ant kietų kalėjimo narų krašto.

Kameroje nieko nepažinojau ir manęs niekas nepažino. Su vienu kitu persimečiau pora žodžių ir sėdėjau vienas, stebėdamas naujus žmones. Ir jie, išsikirstę po kamerą, žvilgtelėjo į naują vieni visiš-kai abejingai, kiti su aiškiu nepasitikėjimu. Aš žinojau tokio nepasitikėjimo priežastį ir nenorėjau pirmas juos sugriauti. Niekam nebuvo paslaptis, kad valdžia siųsdavo į kalėjimus savo šnipus, kad surastų medžiagos apkaltinti sumtietsiems ar susektų priešvalstybinio veikimo planus ir jų vykdytojus, likusius laisvėje. Tai aš taip pat gerai žino-jau, kaip ir visi kiti kameroje, todėl ramiai pavadžiau laimingam li-kimui įtikinti kamara, kad aš taip pat obuolys nuo bendros obelies.

Tas nesmagus nepasitikėjimas neilgai truko tarp manęs ir kame-ros. Šalia manęs ant narų briaunos atsilsėdęs ramus žmogelis ir tyliai šypsodamasis ėmė žiūrėti į mane. Paskui man draugiškai mirtelėjo ir pasakė, kad ir kalėjime vieni iš-eina, kiti ateina, žmonių niekada netrūksta, o kur žmonių yra, ten ir gyventi galima.

— Taip kad nėra ko nusiminti! — padrasindamas sudavė man per petį ir gudriai, tarsi norėdamas dar kažką pasakyti, nusijuokė.

— Kad aš, dėde, visai nenusime-nu, — atsakiau jam su šypsena. —

Tiktai taip sau kiek nesmagu iš pradžių.

— Taigi, taigi, kad nesmagu, — pagavo jis mano žodį ir toliau pasakojė, kaip jis pirmą kartą pateko į kalėjimą, kaip buvo baisiai nejau-ku ir net gėda, tarytum jis būtų ką negražaus padaręs ar patekęs į ne-padorią vietą. — O dabar nieko. Beveik, kaip namie. O tu kaip? Pir-mą kartą čia?

— Ne, — atsakiau.

Jis žvilgtelėjo į mane, lyg nenorėdamas tikėti, o paskui pritardamas pridėjo:

— Na, žinoma, tampo dabar žmonės iš kalėjimo į kalėjimą, kaip tą poną Jėzusą nuo Kaiposiaus prie Ainošiaus. Ir galo jiems, nepriete-liams, nėra, — susirūpino mano ramintojas, ir jo gyvos akys aptemo, o nuo lūpų dingo šypsena.

— Bus! — atsakiau aš jam tada, norėdamas jį paguosti.

— Sakai — bus? — šyptelėjo vėl jo lūpos. — Ir aš taip manau. Bus tesisybė ant žemės, tik tai žmonės turi pirma ją suprasti. O suprasti ją nelengva. Pirma reikia dėl jos daug iškentėti.

Su nepasitikėjimo šešėliu vėl žvilgtelėjo į mane, lyg abejodamas, ar aš būsiu suprastęs jo teisybę ir dėl jos kentėjęs, bet tą nepasitikėjimo šešėlį greitai nustūmė draugiš-ka šypsena, ir jis pradėjo man pa-sakoti apie save ir savo sunkų gyvenimą, kurio vargo galo nematy-damas, išėjo teisybės ieškoti. (b. d.)

Kelios pastabos marijampoliečiams cukrinių runkelių augintojams

Jau beveik įpusėjo cukrinių runkelių kasimas. Šiuo metu yra pats didžiausias ir fabriko vežimo įkarsis. Eilės vežimų atsiremia į Marijampolės miesto centrą ar dar toliau. Pačiam fabrike darbas vyksta tikrai stachanoviškiu tempu. Įprastę svėrėjai beveik kas minutę užregistruoja vis naujo vežimo svorį. Tik spėk važiuoti. Šimtai vežimų išsikrauna runkelius, o tuštieji pasikrauna išspaudas arba greitai skubina namo naujo krovinio atgabenti. O gabenti yra ko. Runkelių derlius šiais metais geras. Kaina taip pat patenkinama. Gaunantieji bent vidutiniškai derlius negalės pasakyti, kad cukr. runkelius auginti neapsimoka.

Bet kad darbas geriau vyktų, kad runkelių pristatymas būtų dar sėkmingesnis, kad iš liekanų gaunamoji nauda būtų dar didesnė, marijampoliečiai turėtų atkreipti dėmesį į šias kelias specialiai jiems taikomas pastabėles.

1. Vengtiną perdaug didelį susigrūdimą ir stovėjimą eilėse. Tas gaisina laiką ir nervina pačius augintojus. Fabrikas iš savo nūsęs stengiasi padaryti, ką gali. Paleistos ir darbą net ketvirtos ką tik iš užsienio gautos svarstyklės, kad tik darbas greičiau vyktų. Augintojai, vengdami susigrūdimą, tu stengti tiksliau išnaudoti laiką. Iki gerų priešpiečių ir fabriko vežimų atvažiuoja nedaug. Didžiausias susigrūdimas atsiranda apie pietus ir vakarop. Todėl bent artimieji turėtų nepatingėti savo labai ankščiau

atsikelti ir su pirmais vežimais atvažiuoti iš pat ryto. Taip pat reikia vengti didelio susigrūdimą turgadieniais, kada, be kita ko, keliai ir taip būna žymiai labiau užimti. Pastebėta, kad turgadieniais runkelių statytojai būna ypatingai skubūs ir nervuoti. Dalis augintojų, kurie gyvena prie gerų kelių ar plentų, galėtų runkelių nukasimo dar neskubinti ir pradėti vežti vėliau, kada pirmieji jau bus suvežę.

2. Daugelis augintojų šiuo metu neima iš fabriko veltui duodamų išspaudų, galvodami, galėsią jas vėliau atsiimti. Girdi, dabar reikia skubinti suvežti runkelius ir nevarginti arklių su išspaudų gabenimu. Toks galvojimas nėra visai teisingas. Žinome, kad šviežių išspaudų vertė yra beveik lygi pašarinių runkelių vertei. Tuo tarpu per ilgesnį laiką be tinkamos priežiūros fabrike išspaudos pradeda gesti, atsiranda jose nenaudingų rūgščių, įgyja nemalonų kvapą ir nustoja pašarinės vertės. Todėl, norint, kad išspaudos neužeitų niekais, reikia jas atsiimti šviežias ir tuoj sušerti arba silosuoti. Juk tas pats: ar dabar kiek užtektų runkelių pristatymą, ar vėliau rudenį specialiai važinėti išspaudų. Kas dabar susitaupo laiko atžvilgiu, to netenkama perkintų, apkaustymų ir vežimų didesniu susidėvėjimu. O be to, senesnių metų praktika rodo, kad prieš Kalėdas ir fabriką tiek daug suvažiuoja vežti išspaudų, kad eilės galas net Liud-

vinavos miestelį pasiekia. Tad kiek reikia sugaišti laiko belaukiant jau žymiai pablogėjusių išspaudų.

Išspaudas atsiimti raginami ir tie Suvalkijos augintojai, kurie runkelius turi pristatyti į Panevėžio ar Pavenčių cukraus fabrikus.

3. Kadangi Marijampolės fabrike išspaudų šiais metais už pinigus nebus galima nusipirkti, tai kai kurie augintojai, trūkdami pašaro, galvoja atitinkamą kiekį pasilikti cukr. runkelius. Taip daryti neverta. Pavenčių, o vėliau ir Panevėžio fabrikai parduos runkelių augintojams išspaudas už pinigus laisvai. Parvežti vagoną (15 tonų) išspaudų iš Pavenčių į Marijampolę, įskaitant ir išspaudų kainą, kaštuos apie 150 litų. Tuo tarpu toks pat runkelių kiekis kaštuoja 1200 litų. Turint galvoj išspaudų nepastovumą ir mažesnį maistingumą, jų vertę skaičiuojame lygiai trečdaliui cukr. runkelių vertės. Tada ji sudarys 400 litų. Vadinasi, šiaip ar taip augintojas parduodamas runkelius ir pirkdamas išspaudas, sutaupys iš vieno vagono 250 litų.

4. Išspaudas ir melasą šiais metais numatyta pirmo eilėje parduoti cukr. runkelių augintojams. Tačiau bus žiūrima, kad augintojai būtų laiku atsiėmę ir tinkamai sunaudoję jiems nemokamai skirtas išspaudas. Kadangi šiais metais jaučiamas didelis pašarų trūkumas, tai nebus galima leisti, kad vertingas gyvulių pašaras — išspaudos — nyktų suverstos krūvose niekieno nenaudojamos.

J. Lūža.

Paruoškime žiemai gyvuliams tvartus

Artinasi žiema, greit gyvulius pastatysime į tvartus, kur jie išstovės apie pusę metų laiko. Taigi, beveik pusę savo amžiaus gyvuliai praleidžia tvartuose, — todėl galima suprasti, kad ne vistik, kokie tie tvartai — geri ar blogi. Suprantama, blogi tvartai, t. y. šalti, kuriuose vėjai švilpauja, arba tamsūs, kur neįeina saulės gaivinantys spindulys, drėgni, tvankūs tvartai, kur veisiasi įvairių ligų pradai — tokie tvartai labai neigiamai veikia gyvulių sveikatą, mažina gyvulių produkciją ir jų naudingumą savininkui. Net ir geri tvartai vistiek turi savo blogų pusių, neigiamai veikiančių gyvulių sveikatą, pavyzd., kad ir geriausiose tvartuose gyvulių judesiai esti suvaržyti, oras negali būti palaikomas reikiamai švarus, saulės spinduliai tiesiogiai nepasiekia gyvulio organizmą ir p. o. k. Jau bekalbėti apie blogus tvartus.

Daugumas ūkių pas mus turi blogus tvartus. Žinoma, naujoviškų gerų tvartų šiai žiemai nepastatysime, bet privalome turimus blogus tvartus, kiek galima, sutvarkyti, pašalinti arba bent sumažinti jų trūkumus bei blogumus, neigiamai veikiančius gyvulių sveikatą. Štai šviežieji darbai, paruošiant tvartus žiemai:

1) pamatų skyles, sienų ir durų plyšius ir lubas sutvarkykime taip, kad šalti žiemos vėjai nepūstų gyvuliams. Kiaurus pamatus iš lauko pusės reikia užmesti žeme, arba mėšlu; spalių ar piuvėnų tam reikalui nevertokime, nes jie reika-

lingi bus pakratams. Sienų plyšius užtinkuokime moliu arba užkamšykime sausomis samanomis ir p. ant lubų uždėkime tiek šiaudų (skiriamų ne pašarui, bet pakratams, nes pašaras ant lubų nuo tvarto garų bei dujų genda), kad šiluma iš tvarto per lubas neitų lauk. Jei tvartų lubos padarytos iš sandarių suglaustų lentų ir tvartai drėksta, ant lubų susirenka drėgmė ir varva gyvuliams ant nugaros, reikia keliose vietose, žiūrint tvarto didumo, atplėšti po 1—2 lentes ir tas vietas užmesti plonesniu sluoksniu šiaudų, kad garai iš tvarto per čia išgaruotų.

Nesandarių durų plyšius apkalti viloku (veltiniu), ar kita sena, nebetinkama vartoti medžiaga, arba uždengti šiaudų užuolaidomis.

2) Tvartų sienas iš vidaus išbaltinkime kalkių skiediniu, kuris paruošiamas šitaip: degtos kalkės gesinamos vandeniui, t. y. pilama ant jų tiek vandens, kol kalkių akmenys subyrės ir miltus bei virs tešla. Taip paruoštų kalkių dedama į kibirą vandens apie pusę kastuvo, gerai išmaišoma ir tepamos sienos, loviai, edžios taip, kad neliktų nė plyšelio neužtepta. Šitoks baltinimas naikina ligas, tvartus padaro švarius, sveikus, šviesius — jaukesnius.

3) Apšvieskime tvartus saulės šviesa. Tai galima padaryti lengvai ir pigiai — reikia tik iškirsti tvarto sienose keletą langų ir įdėti stiklus. Langus reikia įtaisyti iš pietų rytų pusės. Juk kiekvienas ūkininkas sugebės pats iškirsti sienoje

langui vietą, o rėmelius galima duoti padirbti ir staliui.

Tas kaštuoja nedaug, o įtaisius tvartuose langus, gyvulėliai tikrai dešimteriopai atsidėkos šeiminiui, kad padidinta produkcija bei našiu darbingumu.

4) Tvartuose turi būti gyvuliams sausa stovėti ir gulėti. Dažnai žiemą matome gyvulius tvarte stovintį mėslo purve, gyvuliai „aptinkuoti“ storu mėslo sluoksniu. Kaipgi gyvulėliai šala, skursta ir vargsta per žiemą purve stovėdami ir gulėdami! Tiesa, šiaudų mažai te-užderėjo, bet kad pakratų nebūtų, tai nevisai tiesa. Juk pakratoms labai tinka susmulkintos durpės, medžių lapai, sausos samanos, medžio piuvėnos, spaliai, spygliuočių smulkios šakelės ir p. štai kiek pakratoms medžiagos. Tikrai reikia iš anksto pasirūpinti. Pagaliau, galima įtaisyti gyvuliams stovėti grindis bei tilčiukus ir pakanka nakčiai čia pabarstyti šiaudgalių — išėdų ir bus sausa, gera gyvuliams.

Apsirūpinus šiais pakratais, arba įtaisius gyvuliams grindis bei tilčiukus, bus pasiekta dviguba nauda — gyvuliai stovės sausiai ir sveikai, o šiaudai paliks pašarui.

Tai yra svarbiausieji ir būtinieji reikalai, kuriuos turime atlikti paruošdami tvartus žiemai. Šie reikalavimai taip maži ir pigūs, o gyvulių sveikatai ir produkcijai išlaikyti tiek svarbūs, kad jų nepaisyti reikėtų pačiam sau kenkti.

Veterinarijos gydytojas
K. Trumpis

Pupelių (fasolių) derliaus nuėmimas

Ši rudenį ne visos pupelės vienodai prinoko. Todėl pupelių augintojams nereikia laukti kol prinoks paskutiniosios.

Nurautas pupelės surišame į nedidelius pundelius ir sudedame pastogėje, gerai vėjo perpučiamoje vietoje.

Išdžiovintos pupelės aižomos rankomis ar kitokiu būdu iškuliamos. Kuliant arkline mašina arklis varoma palengva, kad mašinos spragilai greitai nesisuktų ir kad pupelių grūdų nesudaužytų. Turint nedaug, ypač geresnių veislių pupelių, reikia išaizyti rankomis ir labai saugoti nesumažinti su kitomis veislėmis.

Sėklas valyti arba ar tiesiog vėjo pagalba. Paskiau vienas iš sunkiausių darbų yra pupelių rūšiavimas. Paprastai pupelės rūšiuojamos į tris rūšis. Į pirmą rūšį priskiriami patys geriausieji grūdai: svei-

ki, vienodo dydžio, vienodos spalvos ir charakteringi tai veislei. Šie grūdai daugiausia naudojami tik sėklai. Į antrą rūšį priskiriami sveiki grūdai, nors jie ir nevienodo didumo ir spalvos. Čia gali būti priskirti sudaužyti ar kiek grybo pažeisti grūdai; jie sunaudojami maistui. Į trečią rūšį skiriami patys blogiausi grūdai: ligoti, visai maži ir kitokie netinkami maistui. Visi trečios rūšies grūdai sunaudojami pašarui.

Atskyrus pirmos rūšies grūdus sėklai, reikia plonu sluoksniu apipilti juos ant ištempto audeklo ir vėjo perpučiamoje vietoje išdžiovinti. Išdžiovintas pupelės reikia supilti į drobinius maišelius ir pakabinti sausoje, gerai vėjo perpučiamoje vietoje.

Instr. Br. Lukoševičius,
Lazdių

Apsodinkime sodybas medžiais

Dar tik prieš keletą metų, norėdamas pasisodinti medelį, turėdavai už jį mokėti keletą ar net keliolika litų. Gražesnių puošniųjų medžių ir krūmų visiškai nebuvo galima gauti. Jie augo tik dvarų parkuose ir prie turtuolių vilų. Mūsų kaimų sodybas ligi šiol „tebepuošia“ nudžiūvę vyšnynai, dilgėlynai ir nemaža netvarka. Tačiau visa tai praeityje. Šiandien, mūsų gyvenimui visose srityse žengiant nepavejamai pirmyn neturėtume atsilikti ir šiame darbe. Pašalinkime buvusią sodybų netvarką negrįžtamai. Susitvarkykime ją taip, kad ji pačiam būtų maloni ir patraukli praeiviui.

Pirmoje eilėje pasirūpinkime at-sodinti praėjusios žiemos išteriotus sodus. Jos padarytus nuostolius negreit išlyginsime dirbdami nors ir didžiausiais tempais, todėl ką galime atlikti šiemet, neatidėliokime kitais metais. O sąlygos tam šandien visiškai kitos, nes Miškų Departamentas ligi šiol buvusius buržuiziskomis kainomis užbarikaduotus medelius padarė kiekvienam prieinamus. Šiandien medelį sodinti turi galimumą kiekvienas, nors jis ligi šiol būtų buvęs ir pats neturtingiausias valstietis. Mažžemiams ir bežemiams atleidžiant iš departamento medelynų medelius, netgi teikiama pirmenybė. Gi medelių įsigijimo sąlygos daugiau negu lengvos. Reikia tik šiek tiek gerų norų ir darbštumo, nes miškų departamentas iš savo medelynų, daigynų ir miškų visus vietinės kilmės medelius (eglaite, ąžuoliukus, liepaites), krūmus (akacijas, spirėjas, ligustrus) ir jų daigus sodybų, aikščių, kelių ir kitų vietų apsinimui duoda nemokamai. Vaismedžiai vaiskrūmiai ir ne vietinės kilmės puošnieji medeliai (kiparisai, bukai, puošnieji klevai) bei krūmai (buxusai, magnoli-

jos) sodybų papuošimui atleidžiami už nustatytą kainą. Tačiau ši kaina palyginti su tų augalų kaina prekybiniuose medelynuose ir žinant tikrąją tų augalų vertę yra tokia žema, kad ją drąsiai gali mokėti kiekvienas pirkėjas. Ne pigiau atsieitų net ir pačiam tų augalų išsiauginimas iš sėklos ar ūgių. Juo labiau, kad perkant didesniais kiekiais, nuo nustatytos kainos dar daroma nuolaida, gi mažiau perkamų augalų kaina, jei susidaro jų perteklius, urėdai gali mažinti dar 50%. Miškų departamentas atskirais atvejais šiuos šiaip už pinigus parduodamus medelius gali duoti visiškai nemokamai.

Tiesa, žiuri praėjusi žiema iššalė ir miškų dep-to medelynuose augusius vaismedžius ir jų šiais metais medelynai nedaug teturi. Tačiau nereiktų vengti savąją sodybą apsodinti ir puošniaisiais medžiais bei krūmais. Be reikalo daugelis jų žiūri, kaip į ponišką dalyką. Tikrumoje ten, kur augmenija — ten švara, sveikata ir skaidri nuotaka. Sodyboje neišvengiamos šiukšlės ir seni medžiai privalo turėti savo vietą ir paskirtį. Visa tai turi būti sunaudojama ūkui naudingo komposto gaminimui ir kurui. Visus pažangaus ir darbštaus valstiečio sodybos užkampius, nekalbant apie gyvenamojo namo aplinką, kuri turi būti pati jaukiausia ir žalia, privalo puošti augalai.

Medelių ir krūmų užsakymai medelynuose jau priimami nuo rugsėjo mėn. 1 d. Medelius sodinti dar gali ligi užšalant.

Tad įvertink šią gerą progą ir nieko nelaikdamas, radęs laisvesnę dieną ar pravažiudamas kitais reikalais, užsuk į artimiausį iš čia išvardintų miškų departamento medelynų:

Medelynų adresai			
Urėdijų pavadinimas	Buveinės vieta	Paštas ir telef.	Geležinkelio stotis
Mokomoji	Alytus	Alytaus 161	Alytaus
Baisogalos	Baisogalos g. st.	Baisogalos 12	Baisogalos
Biržų	Parovėjos vnk.	Parovėjos p. ag. 1	Biržų
Joniškio	Beržininkų k.	Joniškio 58	Joniškio
Kauno	Turžėnų k.	Karmėlavos 5	Kalnėnų
Kazlų-Rūdos	Šaliniškės vnk.	Kazlų-Rūdos 8	Kazlų-Rūda
Kėdainių	Kėdainiai	Kėdainių 116/31	Kėdainių
	Stasiūnų vnk.	Kėdainių 9	Kėdainių
Kretingos	Kretinga	Kretingos 97/23	Kretingos
Labanoro	Linučių vnk.	Videniškių p. ag. 2	Ukmergės
Lekėjų	Gerdžių k.	Lukšų 8	Kriukų g. st.
Marijampolės	Podbuktės vnk.	Liudvinavo 2	Marijampolės
Mažeikių	Mažeikiai	Mažeikių 68	Mažeikių
Naujos Vilnos	N. Vilnia	N. Vilnia 10	N. Vilnios
Panemunės	A. Panemunė	Kauno 41233	Kauno
Raseinių	Raseiniai	Raseinių 84	Viduklės
Raudondvario	Raudondvaris	Raudondvario 26	Kauno
Rokiškio	Vižūnų vnk.	Rokiškio 61	Rokiškio
Šiaulių	Tolūčių k.	Šiaulių 585	Šiaulių
Tauragės	Pužiškės vnk.	Tauragės 174	Batakių
Taujėnų	Ukmergė	Ukmergės 59	Ukmergės
Utenos	Pavarių vnk.	Anykščių 7	Anykščių
	Šilinės vnk.	Utenos 80	Utenos
Vilkaviškio	Smalinyčios v.	Pažerų p. ag. 3	Pilviškių
Zarasų	Maldutiškio v.	Zarasų 39	Dukšto
	Šlapės vnk.	Dusetų 5	Obelių
Žalgirio	Piniavos vnk.	Panevėžio 97	Panevėžio
Žiežmarių	Bačkonių vnk.	Žiežmarių 14	Zaslių

Važiudamas pasilink kastuvą, ir medelius pats išsikais. Pasilink ir kūlio šiaudų įpakavimui. Įpakavimui reikalingas samanas gausi vietoje nemokamai. Jei medelinas tau toli — parašyk medelynui, urėdijai ar girininkijai laišką. Laiške nurodyk norimų medelių veisles (pvz., ąžuolas, klevas), atmainą (paprastasis, raudonasis), amžių ar aukštį ir skaičių, kiek tų medelių nori. Užsakymą raštu geriausia daryti turint katalogą, tad jei jo neturi, pirmiausia parašyk, kad tau jį atsiųstų. Jei užsakai didesnį medelių kiekį — nurodyk, kuriam reikalui juos imi ir ką jais nori apsodinti. To nenurodęs, kartais gali medelių ir negauti, nes atleidžiamų medelių kiekis priklauso nuo užsakymo svarbumo. Rašte pasizadėk, kad už gautus augalus ir jų įpakavimo bei persiuntimo išlaidas sutinki tuojau apmokėti (jei gaunąs medelius pats jų neatsiima, sumoka tikrąsias įpakavimo ir pervežimo išlaidas).

Jei artimiausiam medelyne norimų augalų negautum, pasižiūrėk kataloge, kuris medelinas jų daugiau turi ir parašyk jam. Jokio medelių gavimo reikalo susirašinėjimo žyminiu mokesčiu apmokėti nereikia. Negalvok, kad susirašinėjimas ne valstiečio darbas. Tai atgyvenusi pažiūra. Pažangus valstietis turi sugebėti tvarkyti savo ūkio reikalus

visomis galimomis priemonėmis.

Jei kartais nežinai, kurie medeliai tau geriau tiktų, kur ir kaip juos sodinti — paprašyk urėdą, girininką, medelyno vedėją ar apskrities smulkių ūkio šakų instruktorių, kad jie tau patartų.

Jei ligi žiemos dėl kurių nors priežasčių medelių pasodinti nespėjai — nenuleisk rankų. Medelių užsisakyti galėsi pavasarį — nuo kovo mėn. 1 d. Atsimink, kad tik darbas ir sugebėjimas pakels mūsų gerbuvį, papuos mūsų sodybas ir visą kraštą.

Vyt. Tuinyla

greit nupeni kiaules, stiprina jų sveikatą, padidina ėdrumą, padeda greičiau užaugti paršiukams ir sutvirtina jų kaulus.

PAPIROSAI „Draugai“
—GERIAUSI
Išmėginkite
—įsitikinsite!
10 št — 35 cnt.
Valst. Tabako
Fabrikas Vilniuje

IŠ VISO KRAŠTO

Laukuose baigiami rudens darbai

Atsilikėliai raginami

Žiobiškis, Rokiškio apskr. Spalių 6 d. įvykusiame valstiečių susirinkime draugas Būtenas paaikšino komiteto pareigas ir uždavinius ir priminė, kad Žiobiškio apylinkėje dar yra valstiečių, atsilikusių su vasaros darbais. Dar yra nesuvežta vasarojaus ir nepasėta rugių. Buvo nusiskundimų, kad kuliama mašinų motorų savininkai per brangiai ima už kuliimą. Nutarta prašyti valsč. komitetą nustatyti atlyginimą už kuliimo valandas.

Tą pačią dieną buvo pionierių susirinkimas, kuriame dalyvavo ir tėvai.

P. Uškurelis

Pirmą kartą bulvės kasamos mašina

Skuodas, Kretingos apskr. Liaudies valsčiaus valdyba norėdama, kad valstiečiai greičiau nuimtų bulves, parūpino jiems bulvių kasamąją mašiną, kuria daugelis patenkinti ir sparčiai nusikasė bulves. Valstiečiai tikisi, kad greitai laiku susilauks ir kitokį žemės ūkio mašinų, kurios paspartins jų darbą.

K. Tyrlaukis

Kas nedirba — tas nevalgo

Dotnuva, Kėdainių apskr. Spalių 5 d., šokiadienį, Dotnuvoje išpuolė bažnytinė šventė. Bet dauguma valstiečių ir darbininkų tą dieną skubiai kasė bulves, valė daržus, vežė linus ir kitus lietingo oro užlaikytus javus, sakydami: kas nedirba — tas nevalgo.

Koresp. Jon. Ramonaitis

Prastas bulviakasis, bet bulvės labai geros

Vilkaviškis. Šį rudenį Vilkaviškio apylinkėse bulviakasis yra prasčiausias iš eilės metų. Dėl dažnų lietu žemė taip įmirkus, kad dumblose bei molėtose vietose žmonėms bulves reikia ne kasti, o, taip sakan, kabinti kaip iš košės. Bet aukštesnėse vietose ir lengvesnėse žemėse ūkininkai bulves gali kasti dar ir su mašinomis. Tačiau, nors žemė ir labai šlapia, bet kadangi kuris laikas tęsiasi vėsus oras, tai sugedusių bulvių yra ne per daugiausia. Bendras bulvių derlius Vilkaviškio apskrityje šiemet yra gana geras — ne menkesnis, o vietomis net geresnis už pernykštį derlių. Ypač jos gerai užderėjo lengvesnėse žemėse. Kai kurie ūkininkai pasakoja, kad tokių didelių bulvių ir taip daug jie jau seniai nėra prikase.

J. M.

Ir mes dirbame

Pumpurai, Mažeikių ap. Jau seniai visi šito kaimo valstiečiai užbaigė žiemkenčių sėją. Žiemkenčiams žemė įdirbta gerai. Todėl kitiems metams derlius užtikrintas.

Daugelis valstiečių jau baigia, o kiti įpusėję ražienų skutimą. Kai kurie jau baigė bulves kasti. Bulvių derlius gan geras. Daugumos valstiečių jau rūpinasi susilaukti žalio pašaro, nes šiemet yra gana daug runkelių lapų.

J. Ž-pa

Pavyzdys kitiems kaimams

Meškučiai, Alytaus apskr. Meškučių kaimas dėl savo ekonomiškio ir naujų laikų prisitaikuso gyvenimo, yra, galima sakyti, pavyzdys daugeliui Dzūkijos kaimų. Čia ūkininkai yra kultūringi ir apsišvietę. Į kiekvieną šio kaimo valstiečio sodybą, pareina ūkiška spauda. Trobesiai daugumos pastatyti modernūs, nudažyti ir keliolika žemės ūkio Komisariato premijuoti, kurie medžiais apaugusiose sodybose labai gražiai atrodo. Po naujų metų bus įsteigta pašto agentūra ir įvestas telefonas. Jaunimo tarpe, organizacijų dėka, vyksta gražūs sugyvenimas, visi pamėgę spaudą, muziką ir pramogas. Išnyko girtavimas ir peštynės.

Koresp. Ant. Bingelis

Ž. Ū. Akademijos studentai dalyvauja socialistinėje daržų valymo talkoje

Dotnuva — Akademia, Kėdainių apskr. Žemės ūkio Akademijos Rektorius drg. Kriščiūno pasiūlymu, visi pirmojo kurso studentai noriai sutiko nuvalyti Ž. Ūkio Akademijos daržus priklausančius daržus. Studentai daržus valė per praktikos pamokas, kiekvienas studentas per keturių valandų laiką nuvalė po šešias vagutes runkelių. Studentai tokia socialistine talka yra labai patenkinti ir dėkingi drg. Rektoriumi už jos pravedimą.

Koresp. Jon. Ramonaitis

Žiemkenčių sėja užbaigta

Besitęsį dažni lietūs buvo kuriu laikui sustabdę, jau ir taip vėloką žiemkenčių sėją. Tačiau pastutinėmis dienomis šiek tiek pradedėjus ir žemei kiek prabrunkus, dar daugelis Vilkaviškio apskr. ūkininkų griebėsi žiemkenčių sėjos užbaigimo. Ūkininkų, kurie anksčiau pasėjo, žiemkenčiai dabar jau gražiai žaliuoja.

J. M.

Rudens darbai baigiami nudirbti

Žeimelis, Šiaulių apskr. Apylinkės valstiečiai rugius ir kviečius yra pasėję visi. Su sėja susivėlavo tik tie, kurių dirvos buvo perslapusios nuo liūčių. Apie 60% jau yra iškūle vasarojų. Daugelis visu spartumu kasė bulves, runkelius, burokus ir skuba aparti iš rudens dirvas.

Apsileidėliai, kurie seniau rugius sėdavo šalti pradėjus ir kitus darbus dirbdavo vėžio spartumu, gavę iš komisijos raginimus, stengiasi neatsilikti nuo sparčiųjų.

Žemės ūkio darbuose matyti pažanga.

Ber. . . Otas

Geras bulvių derlius

Vėžionys, Jiezno v., Alytaus apskr. Laukuose eina gyvas darbas — valstiečiai skuba ir greit baigs kasti bulves. Šiemet bulvių derlius gan geras. Nors kai kur, žemesnėse vietose, dėl lietingo oro bulvės ir yra mažesnės, bet branda yra gana gera.

Valstiečiai šį rudenį apsejo didelius plotus žiemkenčių. Sėja jau veik baigta. Pasėję be trąšų, jas gavę, sėja ant viršaus.

Valstiečių tarpe didelį pasitenkinimą sukėlė stambiųjų prekybos įmonių nacionalizavimas, kuris padarė galą neribotam valstiečių išnaudojimui.

J. Deltuva

Komjaunimas sudarė darbo brigadą

Ariogala, Kėdainių apskr. Š. m. spalio mėn. 2 d. įvyko Komjaunimo susirinkimas, kurio metu buvo įsteigta bulvėms kasti brigada. Brigadon stojo 30 jaunųjų ir nutarė spalio 5 ir 6 dieną važiuoti į Tauručių dv. patalkinti valstiečiams nukasti bulves. Į steigiamą liaudies chorą įsirašė apie 50 žmonių.

Komjaunuolių susirinkiman atsilankė ir suaugusių. Visi buvusieji pasidžiaugė ariogalių komjaunuolių užsimojimais dirbti ir kultūreiti.

Ant. Gabšys

Bulves kasa talkomis

Maštaičiai, Šakių apskr. Aplinkiniuose kaimuose dabar didžiausias bulviakasis. Bulvės kasamos didelėmis talkomis. Girtina, kad talkų pabaigtuvėse nevartoja svaigalų.

K. Trulietis

Gyventojai patenkinti prekybos nacionalizavimu

Skuodas, Kretingos apskr. Nacionalizavus stambiąją prekybą, vietos pažangiųjų gyventojų tarpe jaučiamas didelis pasitenkinimas, nes tai sustiprins darbo klasės pergale mūsų krašte ir susilpnins išnaudotojų klasės pozicijas. Valstiečiai sako, kad stambiosios prekybos nacionalizavimas sugriaua dar vieną Lietuvos buržuazijos tvirtovių, kuri išnaudojo darbo žmogų.

Per komiteto sušauktą susirinkimą vienas valstietis pasakė, kad mes turime dirbti ne tik sau, bet ir visos darbo žmonijos gerovei, vien už tai, kad prieš savo akis nebeturime spekuliantų ir išnaudotojų.

Per komiteto sušauktus susirinkimus valstiečiai pagerbia liaudies išlaisvintoją drg. Staliną.

K. Tyrlaukis

Nacionalizavus įmones — pagyvėjo prekyba

Krakės, Kėdainių apskr. Rugsėjo 27—28 d. nacionalizuotos miestelyje Gordono geležies ir batų prek. įmonė ir Polatinsko manufaktūros prek. įmonė. Ligi šiol valstiečiai šiose parduotuvėse matydavo pusiau tuščias lentynas, todėl manydavo, kad nėra arba nebus norimų reikalingų prekių. Dabar, nacionalizavus šias tik dvi parduotuves, jau jose prekių matyti pilnos lentynos.

K-žis.

Traktorius arija pirmas vagas

Palevenytė, Kupiškio valsč., Panevėžio apskr. Lapkričio mėn. 4 d. Kupiškio valsč. ž. ū. komisija, matininkai ir kompartija bežemiams ir mažžemiams, gavusiems žemės, suruošė iškilmingą žemės perdavimą Palevenėlės dvare.

Iš Kupiškio nuvažiavo du traktoriai. Nuvažiavo visi ž. ū. komisijos nariai, matininkai, kompartijos atstovai ir orkestras. Susirinko nemažai būrys žmonių, gaunančių žemės ir pašaliečių. Komisijos pirmininkas ir kompartijos atstovai pasakė kalbas. Paskui visi padarė pasižadėjimą niekam tos žemės nebeatiduoti.

Pabaigus kalbas, traktorius ppuoštas dr. Lenino portretu, raudonomis vėliavomis ir žaliais vainikais, pradėjo arti pirmas vagas.

Valstiečiai pasirūpina žiemai pašaro

Jurgaičiai, Tauragės apskr. Kad nepritrūktų žiemą pašaro ir kad kuo daugiausia gyvulių per žiemą galėtų išlaikyti, valstiečiai visomis išgalėmis taupo ir pasirūpina šieno ir kitokių pašarų. Pr. Sūdžius ir kiti valstiečiai po vėžimą šieno gavo nuopiovę nuo nurautų linų plotų žolę. Kiti gero šieno gavo išnuomavę valdinių pievų ir šiaip žolingu vietų, pav., miškuose esančių pievų sklypelius, pakales. Viena bėda, kad valstiečiai mažai težino apie pašarų silosavimą, nors čia jis labai reikalingas yra, nes beveik visų valstiečių tebėra nepiauti sėradėlių ir dobilų atolai, taip pat ir kit. pašarai.

Tam reikalui čia reikia pravesti silosavimo kurselius ar nors paskaitas, kurių pažangieji valstiečiai laukia.

Korespondentas K. J. J.

Neleistinas girtuoklių sauvaliavimas

Švėksna, Tauragės apskr. Keli girtuokliai daro didelius sauvaliavimus ir žalą sau, savo šeimai ir valstybei. Jie, nebeturėdami iš ko girtuokliauti, veža parduoti savo pastutinius grūdus, gyvulius ir kt. ūkio produktus. Nuvežę į turgų juos parduoda ir už gautus pinigų girtuokliauja, o šeimos nariai turi kentėti badą ir skurdą. Pasitaiko, kad vėlyvą vakarą iš turgų persigėrę parvažiavę puola nekaltus savo šeimos narius mušti ar kaimynus koliauti. Padorūs valstiečiai pageidauja, kad tokie girtuokliai būtų sudrausti.

Korespondentas K. J. J.

Valstiečiai žengia kultūros keliu

Valstiečiai gyvai skaito laikraščius

Smilgiai, Panevėžio apskr. Tautininkų „žydėjimo“ dienomis labai maža dalis valstiečių teskaitė laikraščius. Valstietis anais laikais į laikraštį žiūrėjo kaž kaip kreivai ir su šaltu abejingumu.

Dabar, laikraščių redagavimą paėmus darbo žmonių atstovams, jų turinys visai pasikeitė. Jie ėmė atstovauti darbo žmonių klasei. Todėl valstiečiai, darbininkai ir darbo inteligentija juos ėmė labai skaityti. Nerasi dabar straipsnio, kuris valstiečių nebūtų su didžiausiu atsidėjimu perskaitomas. Ypač su dideliu įdomumu valstiečiai ir darbininkai skaito tuos straipsnius, kuriuose aprašomi buvusių vadų „gražūs darbai“ ir reportažai iš dvarininkų gyvenimo.

— „Nieko sau gyvenimėlis buvo tų ponelių“ — sako valstiečiai.

Vladas Zadvainis

Daug mokosi žemės ūkio mokslo

Žeimelis, Šiaulių apskr. Valdant mūsų kraštą Tarybų valdžiai, pagerėjus mokymosi sąlygoms ir pasikeitus gerojoni pusėn ūkiniam gyvenimui, daugelis valstiečių savo vaikus leidžia į žemesniausias žemės ūkio mokyklas, nes žino, kad dabar valstietis nebėra antstolių ir kitų spekuliantų išnaudojimo objektas. Valstiečiai supranta, kad jaunimas, būdamas šarvuotas mokslo žinio, galės pakelti krašto kultūros lygį ir pagerinti nualintą per 20 metų žemdirbių buitį.

Ott. J.

Statosi tobuliausios konstrukcijos vištiniųka

Jurgaičiai, Tauragės apskr. Šio kaimo valstietis Juozas Jucius statosi pačios tobuliausios konstrukcijos, 60 vištų talpumo vištide. Vištidė jau pastatyta ir langai sudėti — betruksta ją įrengti. Vištidė bus erdvi ir šiaip tinkamiausia iš visų iki šiol buvusių konstrukcijų.

Tauragės apskr. valstiečiai labai susidomėjo vištų ūkiu ir pradeda statyti vištinius ar vištoms tvartuose įrengia vištides. Neturtingieji valstiečiai pageidauja, kad jiems vištidių statymui duotų pašalpos.

Korespondentas K. J. J.

Tik darbo žmonės moka tvarkyti

Krakės, Kėdainių apskr. Prie buvusios smetoniškos valdžios valsčiaus sav-bė pradėjo tiesinti Basanavičiaus g-vę. Pastatė per upelį tiltą, išvertė grindinį ir visą chaosą taip paliko. Žmonės laukė, kada galės ta ištiesinta gatvė važiuoti. Iš buvusio viršaičio vis girdėdavo: „Nėra pinigų, neturime žemių pylimams prie tilto supilti“. Taip sudarkyta gatvė stovėjo daugiau metų, kol prie valdžios vairo atsistojo darbo žmonės. Dabar gatvės tvarkymas vyksta socialistiniu tempu. Ir žemių pylimams atsirado... visai netoli buvusio viršaičio sklypo.

K-žis.

Kultūringai praleidžiami ilgieji rudens vakarai

Nedzingė, Alytaus apskr. Dar neseniai laikraštis šioje apylinkėje buvo retas svečias. Gi radiją turįs valstietis buvo laikomas „buržuum“. Šiandien nerasis nė vienos pirkios, kur nebūtų skaitoma net keli laikraščiai. Radiją turi įsitaisę beveik kiekvienas kultūringesnis valstietis. Dabar, atėjus ilgiems ir nuobodiems rudens vakarams, valstiečiai stengiasi juos kaip galint kultūringiau praleisti: susirinkę į erdvesnes trobas, gvilvena aktualiuosius šių dienų klausimus, pasiskaito gerų laikraščių ar pasiklauso idomėnių radijo pranešimų.

Komjaunuolis A. Bingelis

Veikia prof. sąjungos sekcija

Blūdenkiai, Švėksnos valsč. Šiame kaime Švėksnos kompartijos pastangomis įsisteigė profsąjungos sekcija, į kurią įsirašė daug šios apylinkės darbo žmonių. Sekcijos pirmin. yra J. Endrulis. Šiame kaime dar bus įsteigta: komjaunimo kuopelė ir kompartijos skyr. Šioms organizacijoms yra daug pritariančių šalininkų.

Karaška.

Valstiečių mitingas

Alovė, Alytaus apskr. Š. m. rugsėjo mėn. 29 d. Alovėje įvyko gausus mitingas, kuriame gausiai dalyvavo Alovės apylinkės valstiečiai-tės.

Po mitingo įvyko Alovės Kompartijos suruoštas vakaras su vaidinimais, į kurį buvo susirinkę penki šimtai su viršum jaunų ir senų valstiečių.

Alovėje valstiečių mitingų, viešų vakarų ir kitų jaunimui kultūringų pramogų būna dažnai.

Ant. Bingelis

Socialistinis liaudies susipratimas auga

Degučiai, Rokiškio apskr. Pažangieji apylinkės gyventojai yra susibūrę į Kompartiją, kuri atstovauja ir svarsto opiuosius vietos reikalus. Spalių 5 d. buvo susirinkimas, kuris gana gyvai praėjo. Buvo nutarta vengti girtuokliavimo ir kortavimo. Priimta naujų narių. Paskaitą skaitė drg. Zuklys, nušviesdamas Kompartijos tikslus ir uždavinius.

J. Maculevičius.

Komjaunuoliai plėšia įžėsusius biurokratinis dirvonus

Dotnuva — Akademia, Kėdainių apskr. Dotnuvos. Akademijos dvaro komjaunuoliai turi gana erdvią patalpą, į kurią pareina po keletą egzempliorių laikraščių, yra radijas, stalo tenisas, gerai veikia stipri futbolininkų komanda ir pradeda kurtis choras, kuriam vadovauja Ž. ūkio Akademijos chorvedys drg. Budriūnas.

Koresp. Jon. Ramonaitis

Didžiausieji Lietuvoje aliejaus fabrikai

„RINGUVA“

Kaune, tel. 41715 ir 41693. Šiauliuose, tel. 704

siūlo pieno perdirbimo bendrovėms geriausios rūšies

sėmenines išspaudas

Apsirūpinkite išspaudomis dar senomis kainomis

UŽSIENIO GYVENIMO APŽVALGA

Vokietijos Anglijos oro karas

Vokiečių pranešimai

Berlynas, TASSAS. Vyriausioji vokiečių kariuomenės vadovybė praneša: Spalio 6 d. ir naktį į spalio 7 d. vokiečių lėktuvai vėl sėkmingai puolė, nežūrint prastų meteorologinių sąlygų, Londoną ir daug kitų pietų Anglijos miestų. Londone susprogdintas didelis dujų fabrikas. Didelės žalos padaryta vandentiekio siūlai. Atskiri vokiečių lėktuvai bombardavo kelis karo reikmenų fabrikus pietų Anglijoje. Sunaikintos katilinės, sustatymo cechai, mašinos, pagaminti gaminiai. Sunkaus kalibro bombų buvo taip pat numesta į geležinkelio stotis ir geležinkelio linijas. Kai kuriuose aerodromuose buvo sugriauti angariai. Žemėje sunaikinta daug lėktuvų.

Sėkmingai bombarduotos buvo taip pat atskiros kariuomenės stovyklos, ir oštos kiek į pietus nuo Londono. Pastebėta, jog daug bombų krito tiesiai į barakus ir slėptuves. Thameshaveno ir Port Viktorijos uostuose kilo didelių gaisrų. Buvo numesta bombų ir į uostų įrengimus pietų Anglijoje.

Spalio 6 d. dėl prastų oro sąlygų neįvyko jokių oro kautynių.

Danijos vakarų pakraštyje prieš lėktuvai mėgino pulti du vokiečių sarybinius laivus. Vienas prieš lėktavas buvo numuštas, kiti nukrito atgal. ELTA

Berlynas, 9 (TASSAS). Vokiečių telegramų agentūra praneša, jog puldama Berlyną naktį į spalio 8 d. anglų aviacija numetė į miestą apie 10 tonų fujasinių ir padegamųjų bombų.

Paskutinės paros metu vokiečių aviacija numetė į Londoną 360 tonų bombų. ELTA.

Berlynas, 9 (TASSAS). Vyriausioji

siųsi vokiečių kariuomenės vadovybė praneša: „Vokiečių aviacija per eitos paros metu be atvangos veikė puldama Londoną ir kitus svarbius Anglijos punktus.

Pietų Anglijoje septyniuose aerodromuose pavyko sunaikinti angarus ir slėptuves. Taip pat sunaikinta daug lėktuvų. Pietų Anglijoje buvo puolamos, be to, ir tokios vietos, kuriose yra sutelktos kariuomenės, kur yra pramonės įmonės, karo medžiagų tiekimo įmonės. Jūros pakrastyje, Anglijos vakaruose, buvo bombarduoti uostų ir pramonės įmonių įrengimai.

200 kilometrų nuo Škotijos pakraščio vokiečių bombonešiai puolė laivų būrį, kurį sudarė 5 kariuomenės transporto laivai. Vienas 20.000 tonų talpumo laivas gerokai nukentėjo.

Anglų lėktuvai, mėginę naktį įskristi į Vokietiją ir užimtas sritis, turėjo didelių nuostolių. Priešas spalio 8 d. neteko 16 lėktuvų. Trys vokiečių lėktuvai negrįžo į savo bazes.“ ELTA.

Anglų pranešimai

Londonas, TASSAS. Reuterio agentūra praneša, jog naktį į spalio 6 d. anglų bombonešiai puolė naftos sandėlius Ruhro krašte, karines Kruppo įmones Essene, laivų dokus Rotterdame, Amsterdame, Vlissingene ir visą eilę kitų taikinių. Anglų lėktuvai veikė ypatingai nepalankiomis meteorologinėmis aplinkybėmis. Šių žygių metu anglų lėktuvams teko kovoti su apledėjimu, magnetine audra, o žemai slinkę beveik ties visa karo veiksmų sritimi debesys vertė naudotis aklo skridimo metodu.

Vienas anglų lėktuvų, atsikridęs ties Ruhro sritimi, puolė, nežūrėdamas debesuotumo, prekių stotį Hamme. Anglų lakūnai pareiškė, kad

smarkį magnetinė audra nelėdo naudotis radijo aparatais. Oro temperatūra buvo kiek žemesnė už 0. Anglų lėktuvai surado ir puolė naftos valymo įmonę Galsenkirchene. Šis taikiny buvo bombarduojamas ištisą pusvalandį. Bombardavimo metu įvyko keli sproginiai, o paskum kilo daug gaisrų. Kitas anglų lėktuvų dalinys numetė dvi tonas sprogtamosios medžiagos į Kruppo fabrikus Essene. Šie fabrikai buvo bombarduojami iš didelio aukščio. Anglų bombonešių daliniai, veikę ties Olandija, apmėtė bombomis Amsterdame, Rotterdame ir Vlissingene dokus ir uostus. Rotterdame didelio kalibro bombų buvo numesta į dokus ir uosto įrengimus. Amsterdame taip pat buvo bombarduotas dokų rajonas. Kilusių gaisrų liepsna buvo matoma už 35 kilometrų. Vlissingene bombų buvo numesta į dokus, kur įvyko keli sproginiai.

Anglų bombonešių daliniai taip pat puolė Schipholio, Takselio, Ouderbrouko ir Busso aerodromus Olandijoje.

Agentūra taip pat praneša, jog nuo karo pradžios anglų lėktuvai bombardavo daugiau kaip 200 karinių taikinių. Vien tik Vokietija buvo pulta daugiau kaip 700 kartų. E.

Nju-Jorkas, 9 (TASSAS). „Associated Press“ agentūra praneša iš Amsterdame, jog naktį į spalio 9 d. anglų lėktuvai smarkiai bombardavo Amsterdame. Aštuoni gyventojai užmušti. Mieste sugriauta daug namų. ELTA.

Nju Jorkas, 9 (TASSAS). „United Press“ Londono korespondentas praneša, kad autoritetinguose sluoksniuose kalbama, jog Anglijos vyriausybė numato išskelti dalį gyventojų iš nekurių Anglijos rytinių sričių, jei jų gyvenimas tuose rajonuose pasidarys nebepakenčiamas. ELTA.

Vokiečių kariuomenė atvyko į Rumuniją

Niu Jorkas, X. 7. TASSAS. „United Press“ agentūros korespondentas praneša iš Bukarešto, jog ten turima žinių, kad per paskutines 24 valandas į Rumuniją atvyko „4 ar 5 ešeloni“ vokiečių kariuomenės, tame skaičiuje ir motorizuotųjų dalių. Laukiama atvykstant daugiau vokiečių kariuomenės.

„United Press“ agentūros korespondentas praneša iš Berlyno, jog

Rumunijos diplomatinė misija patvirtino žinias apie vokiečių kariuomenės atvykimą į Rumuniją „rumunų kariuomenės reorganizuoti ir apmokėti“. Korespondentas pažymi, jog rumunų diplomatinėje misijoje buvo pareikšta, kad Rumunijoje laukiama atvykstant didelio italų kariuomenės skaičiaus, kuri padės mokyti rumunų kareivius. ELTA.

Vengrijos ir Rumunijos santykių paaštrėjimas

Budapeštas (Tassas). Vengrų ir rumunų spaudos organai vėl smarkiai polemizuoja savo tarpe. Budapešto laikraščiai jau trečia diena iš eilės spausdina pranešimus apie „nuožmų terorą Rumunijoje, nukreiptą prieš vengrus“.

Prieš Rumunijos laikraščius atskreipė ir vengrų telegramų agen-

tūra, kuri paskelbė, kad rumunų spauda „plūsta Vengriją dėl atsilgimų represių, kurių ėmėsi Vengrija“. „Ižūlus rumunų laikraščių tonas, — rašo agentūra, — leidžia daryti išvadą, kad Rumunija siekia pavojingo priešingumų įtempimo tarp abiejų valstybių“. E.

Alandų salų demilitarizavimas

Helsinkis, TASSAS. Suomijos parlamentas savo spalio 8 d. posėdyje patvirtino sudarytą tarp Tarybų Sąjungos ir Suomijos Alandų salų demilitarizavimo sutartį. ELTA.

Stokholmas, TASSAS. Veda-majame, pavadintame „Alandų salų konvencija“, laikraštis „Aftonbladet“ svarsto Tarybų Sąjungos ir Suomijos susitarimo apie Alandų salų demilitarizavimą reikšmę Švedijos požiūriu. Laikraštis ryžtingai pasmerkia Sandlerio politiką, savo laiku visai parėmusio Suomijos vyriausybės siekimą su-

stiprinti Alandų salas. Laikraštis reiškia nuomonę, kad kaip tik dėl tos politikos Švedija „taip pat dalyvavo tarptautiniame žaidime ir atkreipė į save dėmesį“.

Baigdamas, laikraštis pažymi, kad susitarimas tarp Suomijos ir Sovietų Sąjungos turi didelę reikšmę, nes juo užkertamas kelias bet kokiems galimams ateičiai. Tuo klausimu Švedija yra suinteresuota. Yra siekiama ir bus siekiama, kad Alandų salų neutralumas ir jų švedišką etnografinį pobūdį būtų gerbiami. ELTA.

Leningrado apygardoje sėkmingai baigti manevrai

Leningradas, (TASSAS). Leningrado karo apygardoje Lenino ordinu apdovanoti 70 pėstininkų divizija baigė taktinius manevrus. Ta divizija dalyvavo ir kovose Suomijoje. Manevrams pasibaigus, Tarybų Sąjungos maršalas ir krašto gynybos liaudies komisaras Timošenko susirinkusiems karius padarė taktinių pratimų vertinimą. Liaudies komisaras pareiškė, kad Raudonosios Armijos kareiviai ir karininkai, o taip pat divizijos politiniai darbuotojai per pratimus parodė aukšto laipsnio karinį parengimą ir pavyzdinę bendradarbiavimą įgyvendinant ka-

rinio pasirengimo programą. Prati-mų dalyviai įrodė, kad jie gali veikti labai nepalankiomis ir sunkiomis aplinkybėmis, su dideliu pasiryžimu, ištvermingai ir uoliai atlikti naujus uždavinius. Už nepaprastai žavai atliktus veiksmus pratimų metu krašto gynybos liaudies komisaras Timošenko minimai divizijai įteikė Raudonosios Armijos pereinamąją raudonąją vėliavą. Už pavyzdinę karinį parengimą ir gerą vadovavimą tų dalinių didelis skaičius komandierių buvo apdovanotas vertingomis dovanomis. ELTA.

JAV mobilizuoti visi karo laivyno atsarginiai

New Yorkas X 7 TASSAS. „Associated Press“ agentūros žiniomis, Jungtinių Valstybių karo ministeris Knox mobilizavo visus karo laivyno atsarginius. Dabartiniu metu Jungtinių Valstybių karo laivyno pajėgos siekia daugiau kaip 239.000 vyrų.

Nju-Jorkas, 9 (TASSAS). „Associated Press“ agentūros korespondentas praneša iš Vašingtono, jog

Ruzveltas pasirašė įstatymą, kuriuo suteikiami papildomi kreditai 1.482 milijonų dolerių sumai, skiriami daugiausia toms išlaidoms, kurios yra susijusios su naujojo karinės prievoles įstatymo įgyvendinimu.

Korespondentas pažymi, jog šiais biudžetinėmis metais kongresas jau patvirtino kreditus kariuomenės reikalams 12 milijardų dolerių sumai.

TRUMPAI IŠ VISUR

● Vichy, TASSAS. Prancūzijos užsienio reikalų ministeris Baudouinas, kalbėdamasis su laikraščio „France“ atstovu, pareiškė, kad naujoji Prancūzijos konstitucija bus Peteno paskelbta tikrai pasirašius taikos sutartį. Įvertindamas Prancūzijos gyvenimo aplinkybes, Baudouinas pabrėžė: „Mes nežadame kraštui lengvo gyvenimo. Priešingai, ateityje mūsų laukia sunkūs mėginimai“. ELTA.

● Irkutsko srityje jau prasidėjo žiema. Sekmadienį ten buvo 15° šalčio. Čiuožyklose vaikai jau čiuožia. Pradėta žiemos kiškių medžioklė. Kasdien į taigą išeina šimtai medžiotojų.

● Maskvos astronomijos institutas gavo skubų pranešimą iš Kopenhagos astronomijos instituto, kad amerikietis Koningemas atrado

naują kometa. Spalio 4 d. Maskvos astronomai ieškojo šitos planetos ir ją suradė atidžiai stebėdami. Iš stebėjimų paaiškėjo, kad kometa juda saulės link. Ji yra „Gulbės“ žvaigždynė. Yra žinių, kad ir Japonijos astronomai yra atradę naują kometa, tačiau Maskvos astronomijos institutas tos kometos dar nėra tyrinėjęs.

● Japonijoje seniai panaikinta visokia opozicinė ir nepriklausomoji spauda. Bet ir likusi, pasirodė, eina klaidingu keliu. Ji susipainiojo. Policija turi ją išvesti į „prideramą kelią“ ir todėl įvedama šrifto normavimas. Šrifto išdavinės pagal korteles, kaip mėsa, ryžius, riebalus. Šitaip visuomenės nuomonė suliesės ir pasitaisys. Ji daugiau nebesirūpins užsienio ir vidaus politika. Ku mažiau šalyje šrifto, tuo ramiau gyventi pramonininkams ir karius.

Čerčilio kalba atstovų rūmuose

Londonas (TASSAS). Reuterio agentūros žiniomis, spalio 8 d. Anglijos ministeris pirmininkas Čerčilis atstovų rūmuose padarė pareiškimą apie karo veiksmus. Tarp kitko, ministeris pirmininkas pasakė: „Mano nuomone, kuri, savaime suprantama, iki tam tikro laipsnio gali būti spėjimas, vokiečiai po stambaus puolimo, įvykdyto rugpjūčio 15 dieną, jau nebe naudoja savo smingalių bombonešių, kurių veikimo spindulys nėra didelis. Galimas dalykas, jog tatai reikėtų aiškinti kaip Vokietijos kariuomenės vadovybės nutarimą palikti atsargoje kelis šimtus tokių bombonešių, kad jais būtų galima suvaizdinti atitinkamą vaidmenį per visuotinį įsiveržimą į Angliją, arba kad juos būtų galima perkelti į kitą karo sritį. Taigi, dabar mums tenka susidurti tik su sunkiais plataus veikimo spindulio vokiečių bombonešiais. Vidutiniškai per parą mūsų krantus aplanko apie 400 tokių lėktuvų. Abejotina, ar vokiečiai pajęgtų tą bombonešių skaičiaus vidurkį žymiai padidinti. Yra galimas dalykas, kad kai kuriomis dienomis ties Anglija gali pasirodyti didesnis lėktuvų kiekis, tačiau, skaičiuojant per mėnesį, vidutiniškai kasdien jų atsirenda po 400“.

Toliau Čerčilis pareiškė: „Karo pradžioje mes manėme, kad kasdien neteksim 3.000 karių užmuštų ir 12.000 sužeistų. Nuo pat karo pradžios iki spalio 5 dienos per oro bombardavimus apie 8.500 žmonių buvo užmušta ir apie 13.000 buvo sužeista. Nuo to laiko, kada buvo pradėti masiniai aviacijos puolimai, taigi, nuo rugsėjo 7 dienos, užmuštų ir sunkiai sužeistų skaičius palaipsniui mažėja. Per pirmą savaitę užmuštų ir sužeistų žmonių buvo daugiau kaip 6.000, o per paskutines keturias savaites — tik apie 3.000. Tačiau sugriovimų padaryta gana didelių. Jei būtų bombarduojama taip, kaip dabar, pusei Londono pastatų sunaikinti prireiktų dešimties metų laiko“.

Po to Čerčilis pastebėjo, jog nereikia per daug tikėtis, kad žiema

ar dėl blogo oro bombardavimų skaičius žymiai sumažėtų.

Paliesdamas klausimą apie vokiečių kariuomenės įsiveržimą į Angliją galimumus, Čerčilis pareiškė, jog nereikėtų manyti, kad tokio įsiveržimo pavojus yra praėjęs. Pagrindine priežastimi, dėl kurios vokiečiai įsiveržimą atidėjo, ministeris pirmininkas laiko britų kovos lėktuvų laimėjimus.

Kalbėdamas apie Dakaro incidentą, Čerčilis pareiškė: „Ryšium su visa eile nenumatytų įvykių ir kai kurių klaidų, už kurias kaltieji bus nubausti disciplinariniu būdu, nei pirmasis admiraliteto lordas, nei karo kabinetas nebuvo painformuoti apie prancūzų karo laivų prisiartinimą prie Gibraltaro vandenų. Žinia apie tai buvo gauta jau per vėlai, kad būtų buvę galima tuos laivus sulaikyti. Tada buvo duotas įsakymas tuos laivus sulaikyti Kazablankoje, o jei tatai pasirodytų neįmanoma, tai sukludyti jiems priplaukti prie Dakaro. Tie mėginimai nepavyko, tačiau pavyko sukludyti laivams atlikti tolesnį uždavinį — bombarduoti Dualą. Iš keturių prancūzų karo laivų dviems pavyko priplaukti prie Dakaro, o kiti du, persekiojami britų kreiserių, buvo priversti grįžti į Kazablanką. Kautynės, įvykusios tarp britų karo

laivų ir kranto baterijų Dakare (tos baterijos buvo sustiprintos 16 colių patrankomis iš prancūzų laivų „Richelieu“), buvo labai žiaurios. Du prancūzų povandeniniai laivai buvo nuskandinti. Du prancūzų minininkai buvo padegti, vienas kreiseris buvo apgadintas ir „Richelieu“ vėl buvo apgadintas. Iš mūsų pusės, buvo apgadintas vienas linijinis laivas ir vienas sunkusis kreiseris, tačiau tatiems laivams nesukliudė grįžti į savo bazes“.

Toliau Čerčilis kalbėjo apie Anglijos ir Japonijos susitarimą dėl Birmos kelio ir pareiškė, kad Anglijos vyriausybė nemato galimumo tą susitarimą pratęsti.

Kalbėdamas apie Ispanijos laikymosi klausimą, Čerčilis pareiškė, kad Ispanija per kelis paskutinius mėnesius, kaip atrodo, yra kryžkelėje ir karą ar taiką. Europoje nėra nė vieno krašto, kuris būtų taip labai reikalingas taikos, maisto ir prekybos suklestėjimo, kaip Ispanija. Čia Čerčilis pažymėjo, jog Anglija vien tik siekia, kad per Ispaniją nebūtų siunčiami transportai priešui. Turint galvoje tą sąlygą, Anglijos blokados sistemoje nėra nė vienos problemos, kuri būtų buvusi svarstoma neatsižvelgiant į ispanų interesus ir nesiekiant Ispanijai padėti. ELTA.

KINŲ KARIUOMENĖS LAIMĖJIMAI

Čungkingas, (TASSAS). Kovose, vykstančiose prie Ančejo ir Čiangsio provincijų sienos, kinų kariuomenė pasiekė kai kurių laimėjimų. Tančano srityje, Ančejo provincijos vakarinėje dalyje, kinai užėmė du svarbius punktus. Tjančano miestas yra kinų rankose. Spalio 3—4 dienomis kinų kariuomenė užėmė dvi sritis Danjano ir Čenjo, esančias prie Šanchajaus — Nankingo geležinkelio.

Kinijos kariuomenės vadovybė minėtiems kinų kariuomenės pasisėkimams skiria didelę reikšmę. Į tą sritį buvo pasiųsta 100.000 karių sustiprinti esama kariuomenė.

Pietinėje Kinijoje paskutinių laiku stiprėja kovos prie Prancūzų Indokinijos sienos, Spalio 5 d. kinų kariuomenė atėmė iš japonų Itino miestą, esantį Kwangsio provincijoje, prie Indokinijos sienos. Jai taip pat pavyko užimti eilę punktų prie Nanningo — Lunčavo kelio. Paskutiniu laiku kinų kariuomenės vadovybė į Kwangsio provincijos pietinę sritį pasiuntė daugiau negu 60.000 kareivių.

Vidurio Kinijoje, Šansio provincijoje, kinai laiko užėmę Činčeno ir Jančeno miestus. Visi japonų mėginimai tuos miestus apsupti buvo atremti. ELTA.

Žemės fondo paskirstymo darbų iki spalio 7 d. buvo atlikta

Eil. Nr.	Apskritis	Žemės fondas ha		Vietoje sklypų sudaryta			Techn. pers. sk.
		bendras plotas	paskirstymo plotas	vienetų skaičius	plotas ha	Ivykdytų darbų %	
1.	Šakių	12357	11257	2087	11257	100,0	10
2.	Seinų	7573	7310	961	7310	100,0	9
3.	Utenos	22533	21178	3146	21178	100,0	39
4.	Alytaus	22134	12779	1179	9443	73,8	17
5.	Kėdainių	33193	32226	3016	21973	68,1	26
6.	Ukmergės	32510	31284	3315	19849	63,4	45
7.	Panevėžio	50308	48648	3596	28433	58,4	49
8.	Zarasų	18091	17114	1170	9468	55,3	20
9.	Biržų	23600	22638	1976	12345	54,5	23
10.	Vilkaviškio	11840	11477	1337	6180	53,8	21
11.	Trakų	23854	21824	1214	11610	53,2	24
12.	Rokiškio	18467	17521	1319	8974	51,2	19
13.	Kretingos	22245	21335	1772	10263	48,1	32
14.	Tauragės	23855	22758	1975	10297	45,2	22
15.	Kauno	23873	22256	1409	9148	41,1	32
16.	Mažeikių	21827	20603	1076	7858	38,1	19
17.	Telšių	40735	39045	1284	13855	35,4	29
18.	Marijampolės	9912	9403	507	2505	26,6	21
19.	Švenčionėlių	12812	11981	413	3183	26,5	21
20.	Vilniaus	34252	33109	928	8495	25,6	40
21.	Raseinių	40931	37261	1316	8731	23,4	27
22.	Šiaulių	80381	77372	2283	15475	20,0	77
Viso		586283	548379	37279	257830	47,0	622

Be anksčiau minėtų apskričių ir valsčių, matavimo bei sklypų sudarymo darbai buvo baigti dar šiuose valsčiuose: **Panevėžio** apskrities **Kupiškio** valsčiuje spalio 4 d.; **Ukmergės** apskr. **Panoterių** valsčiuje spalio 4 d.; **Kauno** apskr. **Raudondvario** ir **Rumšiškės** valsčiuose spalio 5 d.

Svarbiais smulkiųjų ūkio šakų klausimais rašo „Naujoji Sodyba“

Smulkiosios žemės ūkio šakos darosi kasdien vis aktualesnės. Daržovių pareikalavimas vidaus rinkai tiek išaugo, kad tik maža dalimi galime patenkinti esamus reikavimus. Naujų sodų užveisimas ir senų sodų atsinodinimas stato mums didelių uždavinių. Bitininkystei, paukštinkystei ir kitoms specialioms kultūroms plisti susidaro taip pat palankios sąlygos. Todėl smulkiosioms žemės ūkio šakoms atsiranda naujos perspektyvos, nauji planai ir dideli uždaviniai.

Šiuo metu smulkiosios žemės ūkio šakose turime atlikti eilę darbų. Šių darbų vykdyme daug mums gali padėti vienintelis Tarybų Lietuvoje leidžiamas smulkiųjų ūkio šakų laikraštis „Naujoji Sodyba“. Štai, paskutiniojo „Naujosios Sodybos“ Nr. 20 turinys:

1) Daržovės superkamos per kooperatyvus, 2) Mūsų daržininkystės

uždaviniai ir kitų pavyzdžiai, 3) Pasodų laikymas žiemą, 4) Rinkime vallerijonų šaknis, 5) Kaip nokinti palmdorus, 6) Agurkų sėklų paruošimas, 7) Kaip kėdainiečiai gamina agurkų sėklas, 8) Rudens perų kontrolė Alešiškių bičių stovykloje, 9) Kodėl bites turime šiltai aptaisyti žiemai, 10) Bičių medus iš uogų ir vaisių sulčių, 11) Sutvarkykime bites žiemai, 12) Kaip pagaminti daugiau vaško, 13) Vaismedžių sodinimą pradedant, 14) Sodinkime daugiau serbentų, 15) 10 ha sodas po šios žiemos, 16) Žiemos šalčio pasekmės Rojaus sode, 17) Kriaušinė erkutė, 18) Panamėje galima auginti abrikosus, 19) Kaip sumažinti paukščių išlaidas, 20) Apie nutrijas, 21) Kultūrinės Mičiurino šermukšnio veislės, 22) Kas šiuo metu darytina vištų ūkyje, 23) Kaip išskirti rodislاندų gaidžiukus, 24) Daugiau puošnių jurginų, 25) Lie-

Vyžulianų dvare, Paberžės valsčiuje matininkas rodo gaunančiam žemę B. Andriukaiciui būsimą jo sklypo rubežius. Foto A. Naruševičiaus

**Rengiu egzaminui
prie Vidaus Reikalų
Komisariato
šoferio vardui įgyti**
Kaunas, Višinskio g-vė 38 b. 7
Gricius

tuviškos giros iš medaus, 26) Gamtoje pasizvalgus: Dar apie daržų siaubą ir jo priešin, Idomu: 27) Žai-buojančios gėlės, 28) Medžių muzika, 29) Gėlių kvapas, 30) Kaip išlaikyti skintas gėles, 31) Matematiškas bičių instinktas, 32) Saldžiausia daržovė ir 33) Iš Vilniaus krašto.

N. Sodyba spausdinama gerame popierėje, gausiai iliustruojama ir tiek savo išvaizda, tiek sutvarkymu daro gerą įspūdį. Be „Naujosios Sodybos“ šiandien negali apsieiti nė vienas valstietis ir sklypininkas. Iki metų pabaigos „Naujoji Sodyba“ kaštuoja tik 2 litus. Užsisakykite „Naująją Sodybą“ iki metų pabaigos ir Jūs liksite nuolatinio jos skaitytoju. Prenumeratą siųsti: „N. Sodybos“ administracijai, Kaunas, Kęstučio g-vė Nr. 6.

Atidaryti du nauji geležinkeliai

Šiomis dienomis atidarytas ligi šiol nenaudotas ir buvęs apleistas Gaiziūnų — Levintų — Kaišiadorių 23 km geležinkelio ruožas. Šiuo ruožu paleista viena pora traukinių. Šiuo ruožu važiuoja ir Šiaulių — Vilniaus traukinys. Naujuoju Trakų miesto geležinkeliu, kuris turi 4,5 km ilgumo, jau paleistos kursuoti dvi poros traukinių. Naujoji stotis įrengta pradžioje Trakų miesto, ant ežero kranto, ir pavadinta „Trakai miestas“ nes senoji sust. vieta ant Lentvario — Varėnos linijos, nuo kurios atsišakoja naujasis Trakų geležinkelis, jau anksčiau buvo pavadinta vardu „Trakai“.

Autobusų kursavimo pakeitimai

Pranešama, kad dėl pablogėjusių kelių tarp Kauno — Vandžiogalos — Šėtos ir Jurbarko — Raseinių nuo spalio 8 d. autobusų kursavimas nutraukiamas, o autobusas kursuojantis Kaunas — Čekiškė — Raseiniai kursuos tik tarp Kauno — Čekiškės.

Mokyklos minės Spalio revoliucijos sukaktį

Kaip ir visoje Socialistinėje Lietuvoje, taip ir mokyklose stropiai ruošiamasi minėti Didžiosios Spalių Revoliucijos sukaktį. Iškilmių dieną patys mokiniai skaitys savo kūrinių apie liaudies laimėjimus, kitą skaitys šventei pritaikintų eilėraščių. Mokyklų chorai uoliai mokosi revoliucinių dainų šventės meninei daliai.

Leono Skabeikos kūrinys

Poetas Leonas Skabeika ilgus metus sirgo džiova ir mirė užmirštas kaime. Jam smetoninė vyriausybė nedavė jokios paramos. Jo yra išleista vienintelė poezijos knygelė „Po juodojo angelo sparnais“. Jis buvo pažangus poetas, o prieš mirtį pasuko socialistinių troškimų linkme. Jo eilėraščiai įdomūs darbo žmogui.

Neoficiali LAIMĖJIMŲ LENTELE XVII-SIOS VALSTYBĖS LOTERIJOS VI-OS KLASĖS PIRMO LOŠIMO LENTELĖ

Laimėjo šie serijos A ir serijos B bilietai:

Po 200 litų nr. nr.: 761 1951 2130
2432 4647 4831 5366 10659 12268
13712 15035 15648 15959 16285 16394
18079 18979 19309 19670 21323 22216
23435 23482 25308 28820

Po 100 litų nr. nr.: 413 927 2358
2434 2880 3256 3383 3449 3783 3793
4552 4893 5048 6498 6499 6546 7164
7980 8609 9059 9097 9406 12504 12976
13463 13793 13887 14225 14947 15178
15266 17161 17258 17809 18036 18469
18945 19289 19542 19824 20610 20808
20884 21410 22898 23107 23289 23916
24237 25014 25960 27788 28506

Po 75 litų nr. nr.: 6 25 55 103 137
313 317 392 537 796 825 940
1207 224 259 316 393 509 574 620
672 698 905 997

2020 073 077 104 129 177 295 328
465 724 862

2120 128 153 175 225 297 309 331
343 355 479 560 699 963

4108 130 199 216 230 276 283 329
341 366 406 436 440 572 593 620 660
755 803 867 886 992

5015 207 300 310 455 589 702 740
935

6086 281 323 384 404 425 445 502
536 565 569 578 604 655 712 803 834
865 886 982

7002 050 096 135 202 236 267 316
415 465 510 544 622 625 657 665 703
792 960

8003 016 052 189 359 390 396 419
496 513 560 584 638 695 575 951 969
9009 113 172 186 356 449 482 491

505 506 648 658 767 830 901 963 967
971

10006 236 260 312 426 428 445 446
483 630 641 663 674 815 900

11060 125 144 148 208 236 302 337
614 616 793 797

12170 171 183 228 233 266 346 356
376 395 537

13054 067 462 582 737 801 856

14001 004 033 048 083 105 134 153
271 429 519 645 663 684 706 918

15013 034 052 096 121 124 396 429
433 555 589 595 683 737 755 770 932
940

16052 267 321 410 497 573 619 621
717 789 836 853

17090 206 243 340 383 445 459 490
537 801 830 890 922

18215 149 559 631 777 879 944 994
19056 057 090 126 191 249 462 500

580 589 660 851 923
20042 071 074 176 397 405 437 546

560 629 649 661 773 799 933
21027 032 041 043 054 064 066 149

167 280 303 305 334 395 456 534 958
982

22030 253 342 357 358 582 607 629
685 802 913 924

23162 208 292 336 454 504 508 545
569 648 650 704 790 808

24037 047 175 255 381 476 525 580
665 696 726 861 882 903

25047 061 102 183 185 196 213 262
368 417 419 436 447 517 555 740 749

859 894
26002 041 052 066 081 103 276 358

361 408 420 425 513 628 630 656 749
817 902 910 984

27156 334 392 435 440 459 505 613
715 972

28072 202 315 365 446 544 572 625
652 787 844 982

29110 140 173 542 615 657 806 994

XVII-SIOS VALSTYBĖS LOTERIJOS 6-OS KLASĖS 2-RO LOŠIMO

Laimėjo šie serijos A ir serijos B bilietai:

Po 200 litų nr. nr.: 375 378 1755
2144 2195 3387 3571 3730 7489 9231

9552 9680 10464 10551 10584 11184 12247
12779 14810 15120 16319 17737 19532

19722 19761 20096 21557 21733 21866
23009 23660 23969 24081 24348 24718

24917 27158 27487 29926
Po 100 litų nr. nr.: 224 795 1546 2050

2409 2418 2516 3558 3753 4768 5222
5694 5821 5882 5959 6131 6175 6584

6889 7550 8387 8578 8965 9038 9361
9966 10443 10550 10657 10670 10819

10963 11251 11644 11654 11679 11870

12472 12536 12702 13137 13208 13224
13314 13319 13719 14141 14324 14404

14461 14790 15159 15250 16363 16545
16919 17663 17871 17923 18163 18661

18969 19469 19599 19686 20288 20848
21089 22006 22360 22672 23100 23530

23878 24044 24247 24401 24437 24515
25240 25462 25610 26090 26683 27618

27742 27772 27808 28467 28517 29037
29720

Po 75 litus nr. nr.: 34 50 238 274
328 357 366 395 467 557 590 601 720

754 788 890 893 906
1010 052 102 137 240 241 323 327

336 345 405 414 437 469 521 562 565
614 634 707 764 800 855 859 864 942

2112 145 326 451 531 546 580 611
679 687 704 751 772 797 912 984

3009 112 125 217 306 443 543 550
617 678 703 706 714 805 834 867 937

956 960
4121 135 138 262 479 551 600 654

673 742 824 834 876
5010 041 065 077 103 158 231 266

299 336 377 454 505 666 678 733 772
835 927 950 955 962 965 986

6015 049 067 160 167 253 256 317 339
382 548 848 864 966

7064 088 093 100 142 194 196 272
367 389 406 424 429 571 651 704 726

739 752 861 875
8075 099 120 127 179 182 185 202

230 266 292 385 409 475 499 554 632
694 716 725 754 798 841 867 918 944

999
9000 211 271 385 464 501 533 713

731 765 782 946
10162 243 275 287 311 344 372 401

441 474 503 562 570 572 596 597 618
648 696 704 807 808 811 827 833 841

858 863 885
11016 095 261 346 385 559 800 850

906 931 985
12029 108 120 209 250 261 270 336

372 403 455 530 807 834 856 877 955
967 995

13003 035 062 071 159 210 242 328
336 422 530 572 652 657 704 722 767

833 922
14044 120 165 242 249 291 299 311

15012 254 255 360 399 413 417 476

495 528 551 605 780 831 875 961 968
16039 080 130 134 172 193 210 271

340 421 454 562 724 742 754 775 805
818 870 878 886 889 890 912 979

17009 013 099 125 228 254 332 355
379 410 449 485 517 560 571 610 632

707 800 862 906 914 936
18103 137 299 351 396 403 478 686

695 730 783 805 926
19011 038 136 207 208 347 437 683

688 771 779 868 873 883 987
20034 110 122 146 175 212 295 306

346 374 524 536 561 567 614 657 660
663 731 779 792 839 863 877 890 927

957
21048 092 121 137 212 223 287 362

400 522 525 556 599 648 743 769 779
805 827 895 897

22022 036 068 090 409 443 468 471
522 580 611 634 642 668 676 763 806

858 882 895

23039 060 077 330 444 514 557 615
638 770 833 984

24013 094 170 193 195 226 248 249
330 349 370 421 636 649 659 663 667

673 679 721 760 809 826 843 872 875
900 924

RADIO

KASDIEN (BE SEKMADIENIO)

Vilnius
5.30 — Iš Kauno. 5.45 — Žinios lenkiškai. 5.50—6.00 — Darbininkams: Profesjonų pranešimai, aktualios dienos žinios, fizikultūros reikalai (liet. ir lenk.). 7.00 — Rytinė muzika. 7.40 — Iš Kauno. 8.30 — Žinios lenkiškai. 8.45—9.00 — Pl. muzika. 11.00 — Darbininkams: profesjonų pranešimai, aktualios dienos žinios, fizikultūros reikalai (liet. ir lenk.). 11.20 — Pl. muzika. 12.00 — Iš Kauno. 13.00 — Vilniaus žinios. 13.30 — Žinios lenkiškai. 16.30 — Iš Kauno. 17.00 — Iš Kauno. 17.20 — Vilniaus žinios. 17.30 — Žinios (lenkiškai). 17.45 — Paskaita politiniais klausimais (liet.). 19.00 — Žinios iš Maskvos (rus.). 19.30 — Iš Kauno. 22.00 — Žinios (lenkiškai). 22.20 — Iš Kauno. 23.00 — Šokių muzika (pl.). 23.30—24.00 — Paskutinės žinios, Internacionalas (rus. iš Maskvos).

Kaunas
5.30—6.00 — Internacionalas, laikas, žinios, pl. muzika. 7.00 — Rytinė muzika (pl.). 7.40 — Gimnastika. 7.55 — Maršas. 8.00 — Žinios. 8.30—9.00 — Pl. muzika. 12.00 — Laikas, žinios. 12.30—13.00 — Dienraščio straipsniai. 16.00 — Pietinė muzika. 17.00 — Laikas, žinios. 19.00 — Žinios iš Maskvos (rus. per Vilnių). 19.15 — Pl. muzika. 19.30 — VK(b)P Istorijos skaitymas. 20.00 — Iš Vilniaus. 20.45 — Dienos apžvalga. 21.00 — Žinios. 22.20 — Žinios. 23.00 — Šokių muzika (pl.). 23.30—24.00 — Iš Vilniaus.

SEKMADIENIS. X. 13 D.

Vilnius
7.30 — Internacionalas. 8.00 — Rytinė muzika. 8.20 — Vilniaus madingų orkestrų koncertas. 8.55 — Šios dienos programa. 9.00 — Aktualijos. 9.15 — Čaikovskio Koncertas d-dur smulkui. 9.45 — Aktuali enciklopedija. 10.00 — Beethoven: Fide uvertūra. 10.30 — Smuiko meistrai — žodinė muzikinė valanda. 11.40 — Iš Kauno. 12.30 — Žinios (lenk.). 13.00 — Iš Kauno. 13.30 — Balto muzika. 14.00 — Komjaunimo valandėlė (lenk.). 14.30 — Kaimo kapela. 15.00 — Dr. M. Prüferienė: Liaudies kultūros problemos Sovietų muziejuose. 15.15 — Iš Kauno. 15.30 — Dr. M. Prüferienė: Liaudies kultūros problemos Sovietų muziejuose (lenk.). 15.45 — Muzika (pl.). 16.00 — A. Puškino pasaka apie popą ir jo tarną Baldą. (Vaikams). 16.20 — Mišrus choro koncertas. 16.50 — Iš Kauno. 17.00 — Valstiečiams (lenk.). 17.15 — Akordeonu groja Survilva. 17.30 — Valstiečiams (baltus.). 17.45 — Techniškoji pašto dėžutė (lenk.). 18.00 — Dainuoja sol. I. Valdi. 18.15 — Techniškoji pašto dėžutė. 18.30 — Operų muzika (pl.). 18.45 — Žinios (lenk.). 19.00 — Lietuviška muzika (pl.). 19.30 — Tetos Albinienės aktualijos (lenk.). 20.00 — Koncertas. 21.00 — Iš Kauno. 21.15 — Šokių muzika (pl.). 22.00 — „Jei patinka — paklausyk!“ Pramoginis koncertas. 23.00 — Pramoginė muzika (pl.). 23.30—24.00 — Paskutinės žinios, internacionalas (rus. iš Maskvos).

Kaunas
7.30 — Iš Vilniaus. 8.00 — Žinios. 8.10 — Pl. muzika. 10.00 — Dienraščių straipsniai. 10.30 — Iš Vilniaus. 11.40 — Premijuotų revoliucinių dainų mokymas. 12.00 — Žinios; kas įdomaus ateinančios savaitės programoje. 12.30 — Mišrus koncertas (pl.). 13.00 — Reportažas iš Kauno amatinių gyvenimo (Davinis). 14.00 — Komjaunimiečiai — aktyvūs socialistinės visuomenės statytojai (paskaita). 14.15 — Dainuoja V. O. sol. Z. Z. 14.30 — Iš Vilniaus. 15.15 — Dainuoja vyrų duetas. 15.30 — Miličijos orkestrų koncertas. 16.00 — Iš Vilniaus. 16.50 — Kultūrinio gyvenimo apžvalga. 17.00 — Valstiečių popietė. 18.00 — Ūkis ir ūkininkai. 18.15 — Darbščioji šeiminkė. 18.30 — Armonika groja Giedraitis. 18.45 — Radijo paštas. 19.00 — Lietuviška muzika. 19.30 — Radijo ekskursija po centrinių Lenino muziejų (pirmoji išvyka). 20.00 — Iš Vilniaus. 21.00 — Žinios. 21.15 — Šokių muzika (pl.). 22.00 — Iš Vilniaus. 23.00 — Pramoginė muzika (pl.). 23.30—24.00 — Paskutinės žinios, internacionalas (rus. iš Maskvos).

PIRMADIENIS. X. 14.

Vilnius
11.30 — Jauniesiems (lenk.). 11.45 — Vaikų muzika (pl.). 12.30 — Rau-

donarmiečių dainos (pl.). 13.15 — E. Morini įgrojimai (pl.). 14.00 — Klavesino muzika (pl.). 14.15 — Meninis žodis (lenk.). „Ar egzistuoja grynas menas?“. 14.30 — Uvertiūros ir siuitos (pl.). 15.00 — S. Tross: Sovietų kinematografijos 21 m. 15.15 — Šalipino įdainavimai (pl.). 15.45 — Spaudos apžvalga (lenk.). 16.00 — pamoka. 18.00 — Pl. muzika. 18.30 — Maršai (pl.). 18.15 — Lietuvių kalbos S. Tross: Sovietų kinematografijos 21 m. (lenk.). 18.45 — Vyrų balsų kvartetas (vad. Černiauskas) — programoje sovietų dainos. 19.15 — Aktualus reportažas iš darboviečių (lie.). 21.15 — Schubert — Kvartetas a—moll (pl.). 21.45 — Meninis žodis. 22.00 — Žinios (lenk.). ca 22.40 — Iš Schumanno ir Schuberto kūrybos (pl.).

Kaunas
16.30 — Naujoji Tarybų Sąjungos inteligentija (sk. Šeinas) — II d. 16.45 — Dainuoja sol. Ch. Jelinaite. 17.30 — Raudonarmiečių dainos (pl.). 17.45 — Studijuojame LTSR konstituciją (12 str.) — sk. Mačys. 18.00 — Pl. muzika. 18.30 — Rusų kalbos pamoka. 18.45 — Iš Vilniaus. 19.30 — VKP(b) istorijos trumpojo kurso skaitymas. 20.00 — Fortepiono rečitalis (atl. Z. Skrolytė). 20.45 — Valandėlė L. Liaudies Pagalbos Sąjungai. 21.15 — Elgar — Variacijos „Enigma“. 21.45 — Iš Vilniaus. 22.00 — Dainin. sopranai (pl.). ca 22.40 — Ravel — Bolero.

ANTRADIENIS. X. 15 D.

Vilnius
11.30 — Jauniesiems (liet.). 11.45 — Vaikų muzika (pl.). 13.15 — Kreiserio įgrojimai (pl.). 13.30 — Žinios (lenk.). 14.00 — M. Fletos įdainavimai (pl.). 14.15 — Meninis žodis (baltus.). 14.30 — Popuri (pl.). 15.00 — Paskaita kultūrinė temom (lenk.). 15.15 — Saksofono muzika (pl.). 15.45 — L. Fryde: Istorinė Japonijos raida (lenk.). 16.00 — Bacho preliūdai ir fūgos fortepionui (pl.). 16.15 — Aktualijos. 16.30 — Iš kaimo liaudies kultūros. 16.45 — Dainuoja sol. V. Hendrich. 17.45 — J. Grodzinskis: Buržuazinis ir sovietiškas demokratizmas (lenk.). 18.00 — „Haiti“ — žodžio ir muzikos valandėlė. 18.30 — Revoliucinių dainų mokymas (žyd.). 20.00 — V. R. no simf. orkestrų koncertas. 21.00 — Iš Kauno.

TREČIADIENIS. X. 16 D.

Vilnius
12.30 — Beethoven: VIII simfonija (pl.). 13.15 — M. Andersono įdainavimai (pl.). 14.00 — Muzika (pl.). 14.15 — Sporto apžvalga (lenk.). 14.30 — Strauso ir Waldteufelio valsai (pl.). 15.00 — V. Jonynas: Moksliečiai ir kinas. 15.15 — Vilniaus madingų orkestrų valsų koncertas. 15.45 — Prof. K. Mošinskis: Iš kaimo liaudies kultūros (lenk.). 16.00 — Vargonų muzika (pl.). 16.15 — Lietuvių kalbos pamoka. 16.30 — Vilniaus muziejų klausimu. 16.45 — Gitarų duetas. 18.00 — Revoliucinių dainų mokymas (lenk.). 18.30 — Prof. J. Otremskis: Iš lituanistikos (lenk.). 18.45 — Iš Kauno. 21.45 — Meninis žodis. ca 22.40 — Pl. muzika.

Kaunas

17.30 — Dunajevskio dainelės (pl.). 17.45 — Lenino — Stalino partija spalvių revoliucijos metu. 18.00 — Premijuotų revoliucinių lietuviškų dainų mokymas. 18.30 — Pl. muzika: Musorgskis. 18.45 — Rusų kalbos pamoka. 18.45 — Dainuoja sol. L. Staneika. 19.15 — Sveikatos valandėlė. 20.00 — Koncertas. 21.15 — Pašnekesiai apie muziką. 22.00 — Balto muzika. 22.20 — Žinios. ca 22.40 — Dainininkai bosai (pl.).

Darbo paieškosimai

Prityres malūninkas ieško vietos. Nurodant sąlygas, rašyti: Griškabūdžio paštas. Stasiui Ariui. 3 1136736.

Baigusi ruošos mokyklą turiu daug praktikos ir moku siūti, galiu ir savistoviai šeiminkinti. Ieškau šeiminkinės vietos. Kelmė, paso Nr. 1136736.

KETVIRTADIENIS. X. 17 D.

Vilnius
12.30 — Operų chorai su ork. (pl.). 13.15 — Arfos muzika (pl.). 14.00 — Fortepiono miniatiūros (pl.). 14.15 — Meninis žodis (lenk.). 14.30 — Lengva muzika (pl.). 15.00 — Kultūrinė temom (baltus.). 15.15 — Muzikinis šūpinys. 15.45 — Sporto apžvalga. 16.00 — Obojau ir fleitos muzika (pl.). 16.15 — Aktualijos (baltus.). 16.45 — Dainuoja sol. Bunevičiūtė. 17.00 — Iš Kauno. 17.20 — Vilniaus žinios. 17.30 — Žinios (lenk.). 17.45 — Studijuojame LTSR konstituciją (12 str., lenk.). 18.15 — V. Miliūnas: Jaunimas ir teatras. 18.30 — Smuiko rečitalis — atl. V. Klygis. 20.00 — V. R. no simf. koncertas iš „Mildos“ salės. ca 21.00 — Iš Kauno. ca 21.15 — Koncerto tęsinys. 22.40 — Liszto 8 ir 12 rapsodija (pl.).

Kaunas

16.30 — Kalba viet. pramonės liaudies komisaras Šumauskas. 16.45 — Iš Vilniaus. 17.30 — Valandėlė L. Liaudies Pagalbos S-gai. 17.45 — Pl. muzika. 18.15 — Iš Vilniaus. 19.15 — Gyvulių ūkis. 21.15 — Iš Vilniaus. 22.00 — Dainos iš filmų (pl.). 22.40 — Muzika iš operų (pl.).

Tepalas batams „Gaidys“ Akc.B-vės „Lietuvos Muilas“ gaminy

Mažai tepalo — daug blizgėjimo.

Malūnai — motorai

Skubiai pirkis jėgų kuleją arba bukauninką. Siūlant nurodyti kainą, dydį ir tikslią adresą. S. Joniškis, paso Nr. 764447. P.

Parduodu malūno lokomobilį 8 at-mosferų, girmas ir gaterį, tvarkoj, parduodama su trobesiais, vieta graži, prie vieškelio. Kaina galima sužinoti vietoj. Antanas Paulauskas, Steigvilų km., Pašaltuonio p. ag.

Parduodu kuliama mašiną „Ruston“ fabriko darbo ir „Masey Harris“ traktorių 22 PS už 9000 litų. Kasperavičius, Vaškų pst., Ručinų km. 2

Pirkis motorą 6 ar 8 jėgų, nurodyti kainą, stovl. Kruopių paštas Mergelių kaimas Reklui.

Darbo pasiūlymai

Vašuokėnų Valsybiniams ūkini reikalingos žemės ūkio darbininkės. Galima mėnesiui, padienui ir akordiniai. Vašuokėnų Valsybiniams ūkio vedėjui, Vašuokėnų pašt. agent.

Ivairūs

Parduodu premijuojamų obelaičių, kriaušaičių skiepus št. 2—4 lt., atsparių šalčiams vy nuogių vienmečių kelmelių št. 2 lt., obelaičių ir kriaušaičių laukinukus št. 7—15 ct. Raseiniai, Jovaišas. P.

Vertingiausi vaismedžiai, vaiskrūmiai. Mokyk. J. Širvinskis, Skriau džiai. P.

Nevelu sodinti dvi dvi braškes, 100 — 10 litų. Vilimienė, Baranauskas, Mažeikiai.

Avinas Juodgalvis geras kergimui. Naidai, Kiauklių paštas Stankevičius. 6

Pavogta — pamesta

Liepos mėn. dingo Buožis Petras, sūnus Juozo, nebylys ir kvailas. Vaikščioja dažnai įsikandęs rankos nykštį, nedidelio ūgio, 21 metų, turi puolamą ligą. Radusieji gyvą, ar žiną, kad negyvas, prašomi pranešti Tirkščių m. l. c. arba man. Būsiu dėkingas. Buožienė, L., Racių km., Žemalės p. ag., Mažeikių apskr. 5

Pranešimai

Kupiškio Žiemos Žemės Ūkio Mokyklų mergaitės mokslas prasidės š. m. lapkričio 18 d. Mokslas truks penkis, nuo ūkinių darbų laisvesnius, žiemos mėnesius. Mokyklų pagrindiniai mokomieji dalykai — namų ūkis. Be to, mokoma daržininkystės, bitininkystės, sodininkystės, žmogaus higienos ir kt. Mokslas teikiamas nemokamai. Tik butas ir pragyvenimas savo.

Mokyklon priimamos tik mergaitės, nuo 16 metų, baigusios liaudies mokyklą arba tolygaus išsilavinimo.

Norinčios mokyklon įstoti, turi iki š. m. lapkričio 18 d. įteikti prašymus mokyklų vedėjo vardu. Prie prašymo reikia pridėti, jei yra, iš-eitojo mokslo pažymėjimas arba gimimo metrikos ištrauka.

Smulkiau apie mokyklą sužinoti pačioje mokykloje.

ŽEMĖS ŪKIO AKADEMIJOS RASTINĖI

skubiai reikalingi šie tarnautojai:

- 1) buhalterio padėjėjas, su atlyginimu VIII-tos kategorijos
- 2) kvalifikuota mašininkė, su atlygiu VII-tos kategorijos.

Prašymus su curriculum vitae ir iš-eito mokslo liudijimais siųsti Žemės Ūkio Akademijai, Dotnuvoje.

Akademijos rektorius.

PIENO PERDIRBIMO BENDROVIŲ DEMESIU

S. m. birželio mėn. 20 d. raštu Nr. 23 visoms p. p. b-vėms buvo pranešta, kad pieno raugo laboratorija persikėlė į kitas patalpas ir todėl buvo prašyta visokią korespondenciją laboratorijai siųsti nauju adresu (adresas buvo nurodytas). Kaip matyti, ne visos p. p. b-vės ir tai atkreipė dėmesį, nes dar ir dabar laboratorija tebeįrašo laiškus, adresuotus arba senu adresu arba ne-

tikru nauju adresu, dėl ko tie laišškai pavėluoja; yra atsitikimų, kada laišškai nepasiekė adresato (laboratorijos) visai žuvo. Kad ateityje to nebūtų, prašome gerai įsidėmėti ir pasizymėti pieno raugo laboratorijos dabartinį adresą: Pieno Raugo Laboratorija Kaunas, Kestučio g. Nr. 15/17 Žemės Ūkio Liaudies Komisariatas, Telefonas 27119. Pieno Raugo Laboratorija

Dar nevelu įstoti į Adakavo Mergaičių Ūkio Mokyklą. Dėl remonto mokslas pradėdamas spalio mėn. 14 d. į mokyklą priimamos mergaitės 15 m. amžiaus, baigusios 4-rius pradžios mokyklos skyrius. Nebaigusios prad. mok. spalio mėn. 12 d. laiko egzaminus iš aritmetikos ir lietuvių kalbos.

Prie mokyklos veikia bendrabutis, kuriame mokinės gauna butą, kurą, šviesą ir moka į metus 30 Lt. Už valgi moka tiek, kiek valgių pagaminimui produktai kainuoja. Neturtingoms mokinėms bus duodama pašalpa.

Prašymus su pradžios mokyklos pažymėjimu ir gimimo metrikais siųsti mokyklos vedėjai šiuo adresu: Adakavo p. ag. Skaudvilės valsė. Tauragės apskr.

Drabužių kirpimo kursai

J. RAUDONIO vyriškų ir moteriškų drabužių kirpimo braižybos kursai, kuriuose kirpimas dėstomas laikantis geriausių kirpimo mokslo davinų. Be to teikiama siuvimo praktikos žinių, kurios kursantams yra labai naudingos.

Smulkesnių žinių kreiptis raštu ar asmeniškai.

J. Raudonio
KIRPIMO KURSAI
KĖDAINIAI

DRAUGAI!

Meskite jūsų „zažigalkas“! Vartokite tik degtukus!

Vartodami „zažigalkas“

Jūs kenkiat savo draugams darbininkams mažindami degtukų gamybą.

Vartodami „zažigalkas“

Jūs kenkiat savo kraštui mažindami Valstybės akcizo pajamas.

Vartodami „zažigalkas“

Jūs gadinate tabako aromata ir kenkiat savo sveikatai.

Meskite jūsų „zažigalkas“,

nes visos „zažigalkos“ ir joms akmenėliai buvo įgabenti Lietuvon Smetonos laikais tik kontrabandos keliu.

Pigus pašaras gyvuliams ir paukščiams

„Maisto“ fabrikuose, Vilniuje, Kaune, Panevėžy, Šiauliuose ir Tauragėje galima gauti gyvuliams ir paukščiams pašaro — maistmilčių:

Maistmilčiai Nr. 1	vartojami	kiaulių šėrimui
Maistmilčiai Nr. 2	„	vištų „
Maistmilčiai Nr. 3	„	vištukų „
Maistmilčiai Nr. 4	„	raguočių „

Perkant tiesiog iš fabriko mažiau 50 kg duodama nuolaida. Maistmilčius galima gauti ir Žemės Ūkio kooperatyvuose.

„Valstiečių Laikraščio“ prenumeratoras: metams — 5 litai; pusei metų — 2 litai 50 centų; maždaug tiek pat (prisideda nežymi suma už pristatymą) „Valst. Laikraščio“ atsieina ir užsienio prenumeratoriams, užsakantiems laikraštį užsienyje (Vokietijoje, Latvijoje, Estijoje ir kitur) pašto užsakymu, gi siunčiant prenumeratoras pinigų paštui arba juos įmokant administracijai, laikraštis metams kastoja: į Latviją ir Estiją — 10 litų, į visas kitas valstybes — 15 litų. Prenumeruoti galima tik metams, t. y. nuo sausio mėn. 1 dienos iki gruodžio mėn. 31 d. ir pusmečiui — nuo sausio mėn. 1 dienos iki birželio mėn. 30 d. arba nuo liepos mėn. 1 dienos iki gruodžio mėn. 31 d. Už praėjusį laiką laikraštis nesužinomas. Norint pakeisti adresą, jei laikraštis užsakytas administracijos, pašto perlaide arba kreditu, pakeitimo reikalu reikia kreiptis į administraciją, šalia naujojo būtinai nurodant ir senąjį adresą. Jei laikraštis užsakytas pašte be perlaides, taip vadinamų pašto užsakymu, tai adreso pakeitimo reikalu reikia kreiptis į tą paštą, iš kurio laikraštis buvo gaunamas; tuo atveju paštui už adreso pakeitimą reikia sumokėti 30 centų. Skelbimai, pefito eilutė tekste — 2 litai 50 centų ir teksto gale — 2 litai. Siunčiant pinigų paštui perlaide, būtina atkarpoje žymėti, už ką tie pinigai siunčiami. Už skelbimų turinį neatsakome. Rankraščius redakcija taiso savo nuožūra ir jų nesaugoja.

VALSTIEČIŲ LAIKRAŠTIS

1940 m. spalio 11 d.

Nr. 14

Kauno „Maisto“ fabrikas pradeda pirkti žąsis

Nuo š. m. spalio mėn. 21 dienos Kauno „Maisto“ fabrikas prie skerdyklos pradės pirkti žąsis. Kituose punktuose žąsų pirkimas bus paskelbtas vėliau. Žąsys bus perkamos tik gerai nupenėtos ir bus mokama už gyvos žąsies kilogramą, o ne už štuką, kaip kitais metais buvo mokama. Už į Kauno „Maisto“ fabriką pristatytą žąsų vieną kilogramą bus mokama 15 centų brangiau, negu kituose žąsų supirkimo punktuose, t. y. už gerai nupenėtos žąsies kilogramą bus mokama po 2 litus 65

centus. Pardavimui skirtos žąsys turi būti: riebios, nesužalotos, nepriesintos su švariomis ir neiškarpytomis pasparnėmis plunksnomis. Žąsys, neturinčios minėtų reikalavimų, nebus perkamos. Jos reikia vežti tik palaidos, nesurištomis kojomis ir nesurištais sparnais, švariai pakreiktose dėžėse ar tam tikslui pritaikytuose vežimuose.

Žąsys fabrike bus priimamos kiekvieną darbo dieną.

„MAISTAS“

Rokiškėnams žinotina

Rokiškio žemės ūkio kooperatyvas plačiai organizuoja daržovių supirkimą. Prie to darbo uoliai prisideda Kamajų, Duokiškio, Južintų ir Svedasų žemės ūkio kooperatyvai.

Daržovės perkamos šiose geležinkelio stotyse:

Rokiškyje spalio mėn. 14, 15 ir 16 d. d.

Obeliuose spalio mėn. 14, 15 ir 16 d. d.

Panemunėlyje spalio mėn. 16 ir 17 d. d.

Perkami kopūstai, morkos, valgomieji burokėliai ir svogūnai. Už 100 kg pirmos rūšies daržovių bus mokama:

kopūstų — 13 litų

morkų — 22 „

burokėlių — 18 „

svogūnų — 36 „

Priėmimo metu nuo daržovių gali būti atmetama ligi 4—5%. Morkos ir burokėliai turi būti sausi ir sveiki.

Pakartotini eržių tikrinimai

Panevėžio Apygardoje pakartotini eržių tikrinimai įvyks š. m. spalio mėn. sekančiose vietose, šiomis dienomis:

Kupiškyje 14 d.

Rokiškyje 15 d.

Šeduvoje 16 d.

Pasvalyje 17 d.

Biržuose 18 d.

Panevėžyje 19 d.

Utenoje 21 d. ir

Zarasuose 22 d.

Tikrinimų pradžia 10 val. ryto.

Visi Panevėžio, Biržų, Rokiškio, Ute-

nos ir Zarasų apskr. valstiečiai, kurių savo eržių dėl šiokių ar tokių priežasčių šiemet dar nerodė eržių tikrinimo komisijai, turi parodyti per šiuos papildomus eržių tikrinimus.

Visiems veislei netinkamiems eržilams bus vietoj išduodami leidimai iškrauti, o visi veislei tinkami eržilai, bus surašyti į atitinkamus sąrašus, pagal kuriuos valstiečiai iš savo valsčiaus savivaldybių gaus leidimus laikyti veislei ir kergti svetimas kumeles.

Panevėžio Apygardos arklinskystės Instruktorius.

Vyriausios Sekvestro Komisijos aplinkraštis Nr. 4

1. Vyriausioji Sekvestro Komisija išaiškino, kad darbininkų atkėlimas iš antisantitarinių lūšnų ir tinkamas gyventi patalpas laikomas viešu reikalu „patalpoms sekvestruoti ist.“ 1 str. prasme.

2. Už sekvestruotą nuomininko buto dalį nuompinigia mokami namo savininkui. Už tą dalį nuomininko mokesčių sumažėja atitinkamai jo mokamai nuomai (atskaitant pagal kvadratinis metrus).

3. Sąskaitos už raudonarmiečių užimtas patalpas pateikiamos betarpiškai Raudonosios Armijos kariams, gyvenantiems tuose butuose, ar viršininkui karinės įstaigos, užimančios patalpą.

4. Sekvestruoto namo, kiemo ir gatvės valymas ir priežiūra privaloma namų savininkui. Kai savininko nėra ar priežiūra nevykdoma, tai tąja priežiūra rūpinasi esanti sekvestruotame name įstaiga ar asmuo namų savininko sąskaiton.

Vidurinių mokyklų direktorių, pradžios mokyklų inspektorių ir buv. skautų-čių vienetų vadovų žiniai

Buv. Lietuvos Skautų Sąjunga ir jos padaliniai likviduojami. Kadangi veik visi skautų-čių vienetai veikė prie mokyklų, tai ir visą jų vienetų turėtąjį turtą įsakau perduoti atitinkamoms mokykloms, prie kurių tie vienetai veikė.

Mokyklų vadovybės įpareigojamos perimti iš buv. skautų-čių vienetų raštinės bylas bei knygas ir antspaudus ir savo lėšomis persiųsti Skautų S-gos Turto Globėjui (Kaukas, Nepriklausomybės a. 4), o inventorių, bibliotekai tinkamas knygas ir kitą naudojamąjį turtą, įrašyti į mokyklos turto knygas ir naudoti mokyklos reikalam.

Perimtas iš skautų-čių vienetų skautiškas draugovių vėliavas, mokyklų vadovybės, savo lėšomis persiunčia Kultūros Muziejui Kaune.

Inventoriaus į mokyklą pristatymo išlaidas padengia mokyklos vadovybė.

Perimdamos iš buv. skautų vienetų bylas ir inventorių, mokyklų vadovybės sudaro perimto turto sąrašą trijuose egzemplioriuose. Vieną sąrašą egzempliorių palikti mokyklos bylose, antrą įteikti turto perdavėjui ir trečią — pasiųsti Skautų S-gos turto globėjui.

Buv. skautų-čių vienetų vadai turtą perduoda iki š. m. spalio mėn. 25 d.

Sąryšų su buv. skautų-čių turto perdavimu — perėmimu, kilus kuriems nors neaiškumams, kreiptis į Skautų S-gos turto globėją.

Pastaba: Šis pranešimas atskirai nesiunčiamas.

A. VENČLOVA,

Švietimo Liaudies Komisaras.

Linksmiausias kapčius

J. Martinaičio piešinys

BEŽEMIS: Oi, broleliai! Dar niekada savo gyvenime nesu taip linksmas kuolo kalę!

Svarbi instrukcija draudimo nuo nelaimingų atsitikimų reikalu

Socialinio aprūpinimo liaudies komisaras drg. Glušauskas paskelbė instrukciją, kurioje nurodoma kaip paskirstytos Draudimo nuo nelaimingų atsitikimų kasos funkcijos. Likviduotos Draudimo kasos funkcijos paskirstomos šitaip:

1) Pašalpos, kurios turi būti mokamos pagal Draudimo nuo nelaimingų atsitikimų ir Nukentėjusiems nuo nelaimingų atsitikimų dirbančiųjų žemės ūkiuose aprūpinimo įstatymus, toliau mokamos atitinkamų ligonių kasų, kurių ribose nukentėję dirbo. Ryšium su tuo turįs teisę į pašalpą turi kreiptis į ligonių kasą, kurios ribose yra nukentėjusiojo darbvietė. Ligonijų kasos moka pašalpas ir už laiką ligi spalio 1 d., jei nukentėjusis jam priklausančios pašalpos nėra gavęs iš Draudimo kasos. 2) 1 p. paminėtuose įstatymuose numatyti nukentėjusių nuo nelaimingų atsitikimų gydymo reikalu nuo spalio 1 d. rūpinasi išimtinai ligonių kasos. 3) Visi 1 p. paminėtuose įstatymuose numatyti draudimo mokesčiai mokami atitinkamoms ligonių kasoms; joms pavedama tvarkyti ir šių mokesčių išieškojimas ir ligi spalio 1 d. 4) Draudimo nuo nelaimingų atsitikimų (ist. 47, 49, 51 ir 53 str. str.) numatytas išlaidas gydytojams apmoka atitinkamos ligonių kasos. 5) Draudimo nuo nelaimingų atsitikimų ist. 52 str. numatytos gydytojų komisijos pareigos pavedamos ligonių kasų gydymo — kontrolės komisijoms; nukentėjusiųjų skundai dėl apskrūčių ar miestų gydytojų darbingumo netekimo laipsnio nustatymo gydymo — kontrolės komisijai duodami per atitinkamas ligonių kasas. 6) Nukentėjusiųjų ir jų šeimų prašymai skirti pensijas pagal Draudimo nuo nelaimingų atsitikimų įstatymą arba Nukentėjusiųjų nuo nelaimingų atsitikimų dirbančiųjų žemės ūkiuose aprūpinimo įstatymą duodami Socialinio aprūpinimo liaudies komisariatui per tą ligonių kasą, kurios ribose įvyko nelaimingas atsitikimas. Prie prašymo nukentėjusis turi pridėti nelaimingo atsitikimo protokolą ir apskryties (miesto) gydytoją arba gydytoją (miesto) gydytoją pažymėjimą apie nustotą darbingumą. Kai pensijos prašo šeimos nariai (Draudimo nuo nelaimingų atsitikimų ist. 31 str.), tai prie prašymo turi pridėti reikiamus įrodymus apie įstatyme numatytus ryšius su mirusiuoju, nelaimingo atsitikimo protokolą ir pažymėjimą apie nukentėjusiojo mirtį nelaimingo atsitikimo atveju. Ligonijų Kasa, siųsdama prašymą dėl pensijos paskyrimo, lydimame rašte pažymi savo turimas žinias apie nukentėjusiojo uždarbį (Dr. nuo nelaim. ats. ist. 42 str.), kiek laiko ir kokia pašalpa buvo mokama ryšium su laikiniu dėl nelaimingo atsitikimo nedarbingumu ir kada nustojo gydyti.

7) Surašomieji dėl nelaimingų atsitikimų protokolų nuorašai siun-

čiami, vietoje Draudimo kasos, vietos ligonių kasai. Protokolus nacionalizuotose pramonės įmonėse surašo tų įmonių vedėjai, o nacionalizuotose pramonės pobūdžio dirbtuvėse, kurių dirbantiems taikomas Draudimo nuo nelaimingų atsitikimų įstatymas, surašo dirbtuvės laikytojas ar vedėjas, dalyvaujant darbininkų komiteo, profesinės sąjungos arba ligonių kasos atstovui. 8) Kai apskrities (miesto) gydytojo darbingumo netekimo laipsnio nustatymą pripažįsta reikalinga patikrinti Sociali-

nio aprūpinimo liaudies komisarijato Valstybinio socialinio aprūpinimo skyrius, tai toks patikrinimas gali būti pavestas Kauno miesto ligonių kasos gydymo — kontrolės komisijai.

9) Ligonijų kasų nutarimai, vykstant Draudimo nuo nelaimingų atsitikimų įstatymą arba Nukentėjusiųjų nuo nelaimingų atsitikimų dirbančiųjų žemės ūkiuose aprūpinimo įstatymą, skundžiami tuose įstatymuose numatytu laiku Socialinio aprūpinimo liaudies komisariatui.

Darbo žmonių sveikatos apsaugojimas Tarybų S-goje

Kaunas X-9. Elta. Sveikatos apsaugos liaudies komisaras med. dr. Vyt. Girdzijauskas, gyd. Birutienė ir gyd. Šeinbergas šiomis dienomis lankėsi Maskvoje, kur susipažino su sveikatos reikalų tvarkymu ir organizacija. Grįžusieji patirtais išpučiais pasidalino su Sveikatos Apsaugos Liaudies Komisariato tarnautojais.

Liaudies komisaras dr. Vyt. Girdzijauskas pareiškė, kad Maskvoje puikiai suorganizuotos ir tvarkomos gydymo įstaigos. Jos aprūpintos naujaisiais medicinos prietaisais ir moderniais įrengimais, pav. Acrofloto ligoninė ir kt.

Toliau komisaras pastebėjo, kad Tarybų Sąjungoje visose gyvenimo srityse pastebima didelė darbo drausmė, kas garantuoja tinkamą darbo atlikimą. Medicinos pagalbos teikimas Tarybų Sąjungoje yra labai aukštai pastatytas. Labai didelio dėmesio kreipiamas į profilaktiką. Stengiamasi visoms ligoms užkirsti kelią ir pašalinti visas tas priežastis, kurios gali privesti prie

susirgimų. Gydymas (stacionarinis ir ambulatorinis) yra nemokamas. Tereikia mokėti už vaistus, kurie yra pigūs.

Gyd. Birutienė kalbėjo apie motinos ir vaiko globą Tarybų Sąjungoje. Ši globa yra nepaprastai išplėsta. Žmogumi dar prieš jo gimimą pradeda rūpintis ir planingai rūpinamasi visą gyvenimą. Miestuose gyvenančioms motinoms pagalba teikiama gimdymo namuose, o provincijoje tokią pagalbą teikia akušerės. Jei motinos dirba fabrike, tai joms yra įrengtas atitinkamas kambarys poilsui. Kur dirba didesnis skaičius moterų — motinų, ten joms priskiriamas specialus gydytojas ir akušerė. Pristiegta lopšelių, kur dienos metu glojiami dirbančiųjų motinų vaikai.

Gautas žinias delegacija yra pasiryžusi panaudoti tinkamesniam LTSR sveikatos reikalų tvarkymui. Iš Tarybų Sąjungoje nuveiktų darbų sveikatos srityje teko daug ko pasimokyti.

8 buv. politiniai kaliniai išvyko į TSRS kurortus gydytis

Šių metų spalio 8 d. į TSRS kurortus pasigydyti iš Kauno išvažiavo 8 buv. politiniai, su savim išsiveždami 70 metų žiaurais smetoninio kalėjimo kančias.

Štai jų tarpe važiuoja operuotis ir, apamai, pasigydyti sudarkytą sveikatą drg. Vicas Eugenijus, nuo pat 1926 m. fašistinio perversmo kalėjime išsėdėjęs 14 metų! Drg. Zauberkas tikisi išsigydyti per 13 kalėjimo metų įsigytą reumatizmą ir skilvio sutrikimą nuo gausių karcerinių bausmių ir nenormalaus valgio, drg. Kolas — kalėjime išsėdėjęs 12 metų tikisi išsigydyti reumatizmą ir sugadintas akis.

Pakanka tikrai pažvelgti vien į šiuos 8 buv. politkalinius ir pamatysime, koks žvėriškas buvo fašistinis režimas, koks žiaurus buvo revoliucionierių kalėjimas. Išvažiuojanti gydytis buvusieji politkaliniai drg. Milinį jo draugai nešė įnešė į

vagoną — jis vaikščioti nebėgali, paraližuotos kojos. Ir tokiame stovy fašistai jį išlaikė kalėjime apie 7 metus!

Drg. Garbas taip pat luošas — tik lazdomis pasiremdamas tegali paeiti ir jį fašistai tokiame stovy kalėjime išlaikė apie 5 metus. Per valstiečių egzekucijas Dauguose kraugeriškos smetonijados sužvėrėję policininkai žiauriai sumušdami šautuvų buožėmis visiškai atėmė sveikatą drg. A. Savickui: jis iš nusilpimo vos begali ištarti žodį — jis dabar silpnas džiovininkas, nors fašistai jį tesuėdė išlaikyti kalėjime tik 6 mėnesius. Drg. Drg. R. Keselmanaitis ir J. Vilkorišius taip pat nustojo darbingumo.

Tikimės, kad juos socialistinės valstybės medicinos dar išgelbės, ir kad jie greitai laiku sveiki sugrįš į kovotojų eiles! Aug. Tamašauskas